PROLETARCI VSEH DEŽEL, ZDRUŽITE SE!

DELO

GLASILO SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNEGA LJUDSTVA SLOVENIJE

LJUBLJANA, ČETRTEK, 6. SEPTEMBRA 1962 ● LETO IV., ŠTEVILKA 245 ● CENA 20 DIN

»DELO« IZHAJA OD 1. MAJA 1959 PO ZDRUŽITVI »LJUDSKE PRAVICE«, ORGANA ZK SLOVENIJE IN »SLOVENSKEGA POROČEVALCA«, KI GA JE LETA 1941 USTANOVILA OSVOBODILNA FRONTA SLOVENSKEGA NARODA

GLAVNI UREDNIK JANEZ VIPOTNIK
ODGOVORNI UREDNIK MARJAN JAVORNIK

PRVA IZDAJA

Razgovori v Bonnu

BONN, 5. sept. (AFP). — Predsednik francoske republike de Gaulle in zahodnonemški kancler Adenauer sta danes popoldne nadaljevala uradne politične razgovore. Razgovarjala sta se na štiri oči. Zunanja ministra Couve de Murville in Schröder pa sta se dopoldne prav tako ločeno sestala.

Predsednik de Gaulle je danes spet govoril Nemcem v nemškem jeziku. Ob prihodu v bonnsko občino je dejal zbranemu prebivalstvu, da morata Francija in Zahodna Nemčija »v sedanjem svetu in sedanjem času skupaj uresničiti mnoge velike stvari«. Rekel je, da se mora nujno okrepiti francosko-nemško prijateljstvo, in izrazil zahvalo, da so ga v Zahodni Nemčiji »kot voditelja Francije z izrednim sprejemom opogumili«, da dela za uresničitev tega prijateljstva.

Francija sodi, da mora biti zahodnonemško prijateljstvo »tak branik moči in solidarnosti, kakor so tudi ZDA«.

Pomiritev v Berlinu

Berlin, 5. septembra (Tanjug) — Danes popoldne se je stanje v Berlinu popolnoma normaliziralo. Trije zahodni poveljniki so odpoklicali svoje enote s sektorske, ki so jo včeraj dopoldne zasedle. Dejansko je napetost popustila že včeraj ob 19.30, ko je sovjetsko poveljstvo poslalo svoj oklopni eskadron s stražo preko Inwalidenstrasse do sovjetskega spomenika v Tiergartenu.

Sovjetska oklopna vozila s stražo so pripeljala tudi danes opoldne po Inwalidenstrasse v popolnem redu. Odstranitev sinočnje napetosti je berlinska javnost sprejela z olajšanjem, četudi je bilo malo verjetnosti, da bi ta kratkotrajna zaostritev lahko pripeljala do težjih incidentov.

GERHARDSEN V BEOGRADU — Predsednik norveške vlade Einar Gerhardsen s soprogo je danes prispel z letalom v Beograd na privatni obisk v našo državo. Na letališču v Surčinu je norveškega premiera sprejel in pozdravil podpredsednik Zveznega izvršnega sveta Edvard Kardelj s soprogo. — Na sprejemu so bili tudi sekretar ZIS za prosveto in kulturo Krste Crvenkovski, norveški minister za prosveto Helge Silvertsen, ki je že nekaj dni na obisku v Jugoslaviji, in norveški veleposlanik v Beogradu Dag Bryn s člani veleposlaništva.

KAMBODŽA TERJA JAMSTVA

Nehrujev odgovor Sihanuku

Indija bo verjetno podprla predlog, da bi 14 držav jamčilo za nedotakljivost Kambodže

NEW DELHI, 5. sept. (Tanjug). Indija bo verjetno podprla predlog kamboškega princa Sihanuka, naj bi ponovno sklicali ženevsko konferenco štirinajstorice, ki bi tako kot Laosu zajamčila Kambodži nevtralnost in ozemeljsko nedotakljivost. To možnost napovedujejo dobro poučeni krogi v indijski prestolnici, čeprav uradno še ni dokončno razjasnjeno indijsko stališče glede tega vprašanja. Uradni predstavnik zunanjega ministrstva je povedal, da je premier Nehru poslal odgovor na pismo princa Sihanuka, ki je zahteval, da zajamčijo kamboško nevtralnost.

Predstavnik indijskega zunanjega ministrstva ni povedal, kakšna je vsebina Nehrujevega odgovora, rekel pa je, da lahko pove samo to, da indijska vlada »s simpatijami proučuje težave, na katere je opozoril Sihanuk«.

Poučeni krogi tudi povedo, da se Indija posvetuje z Veliko Britanijo, Sovjetsko zvezo in ZDA o Sihanukovi zahtevi. »Times of India« piše v tej zvezi, da bi si morala Indija prizadevati za to, da bi ustregli Sihanukovi želji. »Nekatere države morda niso navdušene nad tem, da bi sklicali še eno mednarodno konferenco, čeprav se v načelu strinjajo s tem, da je treba ohraniti nevtralnost Kambodže,« piše list. »Ob dobri volji ne bo težko zagotoviti uradnih jamstev, v tem primeru tudi brez sklicanja vladne konference.« Po mnenju lista Sihanukov poziv ne pomeni presenečenja. »Ni skrivnost, da kamboška politika neangažiranosti ni všeč Tajlandu in Južnemu Vietnamu. Odnosi Kambodže s tema sosedoma so napeti že od leta 1958, ko je Kambodža priznala Peking.« List nadalje pravi, da se Kambodža že zdavnaj pritožuje proti agresivnosti teh njenih sosed, ki je prišla do viška z izkrcanjem 400 tajlandskih vojakov na kamboškem ozemlju. »Times of India« izraža mnenje, da ima Kambodža »popolnoma prav, ker sodi, da navzočnost tajlandskih čet na področju svetišča Pre Viara pomeni nevarno provokacijo glede na to, da je mednarodno sodišče pravice razsodilo, da je to svetišče na njenem ozemlju«. Spričo vsega tega so vsi, ki želijo, da se ohrani mir na tem področju, zainteresirani za to, da bi zajamčili nevtralnost Kambodže — zaključuje list.

Cene se stabilizirajo

Tiskovna konferenca dr. Marijana Breclja o letošnji preskrbi z industrijskim blagom in kmetijskimi pridelki

Beograd, 5. sept. (Tanjug). Sekretar Zveznega izvršnega sveta za trgovino in turizem dr. Marijan Brecelj je izjavil danes v razgovoru z novinarji, da je bila konec junija proizvodnja potrošnega blaga za približno 10 odst. večja kot v istem obdobju lani. Fizični obseg potrošnje na prebivalca se v glavnem ni spremenil, medtem ko so se dohodki prebivalstva v primeri s koncem lanskega julija povečali za približno 12 odst. Življenjski stroški so se v zadnjih treh mesecih znižali za 4 odst., čeravno so še vedno večji, kot so bili sredi preteklega leta.

Dr. Marijan Brecelj je poudaril, da se v zadnjih mesecih čuti težnja po zmanjšanju zalog blaga, čeprav so v nekaterih gospodarskih panogah te zaloge še zmeraj precejšnje. Tako so, na primer, bile zaloge industrijskega blaga konec julija za približno 21 odst. večje kot sredi lanskega leta.

Dr. Marijan Brecelj se je posebej dotaknil gibanja cen in preskrbe z industrijskimi izdelki ter kmetijskimi pridelki. Poudaril je, da je prišla do izraza težnja po ustalitvi cen in rednejšemu preskrbovanju trga s kmetijskimi proizvodi. Cene sadja in zelenjave se v glavnem gibljejo na lanskoletni ravni z izjemo krompirja in čebule, ki sta zdaj dražja kot lani.

S tem v zvezi je tovariš Brecelj seznanil novinarje s predvidenimi ukrepi, da bi jeseni in pozimi zagotovili normalno preskrbo s temi pridelki in tudi določeno raven cen. Ne glede na to, da napovedujejo dobro krompirjevo letino, bomo uvozili nekaj povrtnin iz tujine, medtem ko ne bomo od domačega pridelka izvozili niti najmanjših količin krompirja in čebule. Zatrdeli menijo, da bodo cene krompirju in čebuli letošnjo jesen in zimo nižje od sedanjih povprečnih maloprodajnih cen.

Dr. Marijan Brecelj je na sestanku z novinarji povedal, da bo letošnjo jesen in zimo rednejša preskrba tudi z drugo zelenjavo kot je bila lani, prav taka pa bo tudi preskrba s sadjem. Tudi tržni presežki sadja bodo predvidoma večji. Precejšnjo pozornost je treba posvetiti pravočasnemu sklepanju pogodb, ker so izkušnje pokazale, da je od tega v precejšnji meri odvisna dobra preskrba trga. V republikah si prizadevajo, da bi ustanovili organe, ki bi bili podobni zvezni direkciji za prehrano in bi skrbeli za preskrbo potrošniških centrov. Prav tako naj bi ustanovili pri večjih ljudskih odborih organe, ki bi med drugim skrbeli za sklepanje pogodb o proizvodnji in dobavah.

Kar zadeva odkup letošnjega pridelka pšenice, je dr. Marijan Brecelj izjavil, da poteka ta odkup zaradi pravočasnih priprav in dobre organizacije zelo uspešno in da je pričakovati maksimalen odkup tržnih presežkov.

Kot so predlagali, bi koruzo odkupovali od zadrug in kmetijskih posestev po 38 din za kilogram.

Ob koncu je sekretar ZIS za trgovino in turizem dr. Marijan Brecelj opozoril na težave glede zagotovitve zadostnih količin živinske krme v nekaterih krajih spričo dolgotrajne suše.

Predvsem je važen izvoz

Posvetovanje o elektroindustriji v ljubljanskem okraju

Ljubljana, 5. septembra. — Popoldne je bil v okviru posvetovanj, ki jih organizira republiška gospodarska zbornica o izvozu in uvozu, v prostorih okrajne gospodarske zbornice razgovor o problemih proizvodnje in izvoza elektroindustrije v ljubljanskem okraju. Razgovora so se udeležili med drugimi tudi predsednik republiške gospodarske zbornice ing. Karmelo Budihna, republiški sekretar za trgovino Jože Tramšek in republiški sekretar za industrijo Silvo Hrast. V razpravi je bilo med drugim poudarjeno, da od sedmih podjetij te stroke, ki imajo sedež v ljubljanskem okraju, izvažata le dve, in to »Elma« in »Zmaj«. Čeprav je elektroindustrija zelo perspektivna gospodarska panoga v ljubljanskem okraju, je njen izvoz za sedaj torej maloštevilen. Osnovni problemi, s katerimi se bo morala ta industrija spoprijeti, če se bo hotela uveljaviti na zunanjem tržišču, so boljša kakovost izdelkov, nižje cene, večja serija proizvodov in organizacija lastnih izvoznih biropjev. Poleg tega bo treba v kolektivih čimprej doseči prepričanje, da je predvsem od izvoza njihova priho-

POLOŽAJ V ALŽIRIJI

Sporazum o prekinitvi ognja

Včeraj ob desetih dopoldne so se končale sovražnosti — Podrobnosti doseženega sporazuma — Volitve bodo 16. septembra?

ALŽIR, 5. septembra (Reuter, AFP). — Člani Političnega biroja Ben Bela je v spremstvu poveljnika četrte vilaje polkovnika Si Hasana odletel danes s helikopterjem iz Alžira v Orleansville, da bi na mestu, kjer se že od včeraj vodijo boji, uradno prenehal z oboroženim spopadom med vojaki četrte in pete vilaje. Iz Alžira sta odpotovala tekoč po sestanku, na katerem so sodelovali člani Političnega biroja in poveljniki tretje in četrte vilaje, na katerem je bil dosežen končni sporazum o rešitvi sedanje notranje krize v državi.

Tukaj poudarjajo, da je dvoje dejstev pomagalo, da je prišlo do tega sporazuma: vedno močnejši izraz teženj in zahteve ljudstva, da se preneha s sedanjo krizo in ugotovitev, da so boji, ki so se vodili med enotami raznih vilaj, zahtevali velike ljudske in materialne izgube.

Po objavi vesti o soglasju pri reševanju sedanje krize in izjave, ki jo je dal novinarjem generalni sekretar Političnega biroja Kider, je predsednik začasne alžirske vlade Benheda objavil sporočilo, v katerem je izraženo zadovoljstvo z doseženim sporazumom. Benheda pa je medtem izrazil obžalovanje, ker »brat Kider nadaljuje s tem, da krivico za nastalo krizo pripisuje predsedniku začasne alžirske vlade«. Benheda je dejal, da za sedaj ne želi začeti polemiko, »ker je ljudstvu že dovolj. Nekega dne bom pa razložil prave vzroke te krize«. Benheda je na koncu izrazil upanje, da bo država sedaj začela reševati bistvene probleme, ki jo čakajo.

V izjavi, ki so jo dali voditelji obeh nasprotnih struj agenciji Reuter, je generalni sekretar Političnega biroja Kider dejal, da bodo splošne parlamentarne volitve v državi verjetno 16. septembra. Dodal je, da so poveljniki tretje in četrte vilaje sprejeli zahtevo Političnega biroja, da bodo njihove enote vključili v nacionalno armado pred parlamentarnimi volitvami.

Kar zadeva mesto Alžir, je Kider dejal, da bo to področje pod direktno odgovornostjo Političnega biroja. Vojaške enote bodo zapustile mesto, ter jih bodo zamenjali s policijskimi silami. V predmestju mesta pa bo vseh šest vilaj imelo enako število vojakov.

Kider je dejal, da je možno že nocoj pričakovati sestanek vseh članov Političnega biroja in poveljnikov vseh šestih vilaj v mestu Alžir. Sestanka naj bi se udeležilo 30 alžirskih voditeljev, med njimi tudi polkovnik Bumedijen. Sestanek naj bi bil na sedežu Političnega biroja v Alžiru.

V izjavi Reuterju je Kider napovedal, da bo v Alžir prišlo 25.000 alžirskih vojakov iz vseh vilaj in da bodo sodelovale na veliki paradi. Ni pa hotel povedati, kdaj bo ta velika parada enot alžirske armade.

Danes ob 10. uri so objavili, da je prenehal ogenj v Alžiru. Posamezne podrobnosti sporazuma je objavil generalni sekretar Političnega biroja Kider. Osnovna načela tega sporazuma so: prenehanje boja v celi Alžiriji, mesto Alžir se proglasi za »demilitarizirano cono«, v kateri bo vojaške sile zamenjala mestna policija. Vsi člani Političnega biroja, poveljniki šestih vilaj in člani generalštaba alžirske armade se bodo sestali v mestu Alžiru, da bi izdelali končni in uradni dokument o rešitvi sedanje krize.

Alžirska javnost odločno zahteva, naj bodo volitve čimprej, tako da bi se že enkrat uredile razmere v državi. Današnji »Alger Republicain« piše: »Dati je treba čimprej besedo ljudstvu. To je najbolj zanesljivo sredstvo, da pridemo iz anarhije, da napravimo enkrat za vselej konec vsem zlorabam oblasti in da zagotovimo enotnost države.« List zaključuje, da lahko vse volitve organizira samo centralizirana oblast, to pa je politični biro FLN.

Alžirsko ljudstvo slavi zdaj še eno zmago. Zmagovalci v tem sporu so pravzaprav kmetje, ki so organizirano preprečili spopade med enotami nasprotnih vilaj, ženske, ki so viekle vojake četrte vilaje v Bogariju za rokave in jim niso dovolile streljati na njihove brate, delavci, ki so po svoji sindikalni organizaciji složno nastopili proti državljanski vojni in anarhiji, in tudi otroci, ki so vsak dan korakali po alžirskih ulicah z majhnimi rdeče-belimi zastavicami in vzklikali »Dovolj je bilo sedem let vojne!«

Ben Bela je to zlasti poudaril sinoči v kratkem govoru na Forumu, glavnem trgu v središču mesta.

»Krize je konec,« je rekel Ben Bela ljudem, ki so mu navdušeno vzklikali. »Toda ni se končala z zmago ene vojske nad drugo ali z zmago političnega biroja, marveč z zmago alžirskega ljudstva, predvsem pa prebivalstva mesta Alžira.«

Tako je bila naposled s kompromisom urejena huda kriza, v kateri je prišlo do streljanja v Kazbi, do spopadov pri Bogariju, Amalu, Orleansvillu in Maseni, ki se jih bržčas ni bilo mogoče izogniti kljub ukazu političnega biroja, naj njegove enote ne streljajo. Kakih 30 Alžircev je izgubilo življenje, približno trikrat toliko pa je bilo ranjenih.

Zvedelo se je, da bo politični biro zahteval od francoskega poveljstva, naj takoj umakne francoske enote iz mesta Alžira, tako da bi ustvarili v mestu pred volitvami čimbolj miroljubno vzdušje. Alžirske oblasti pod vodstvom političnega biroja so popolnoma sposobne zagotoviti red in mir v mestu ter zavarovati življenje in imetje vseh prebivalcev.

V Alžiru, kjer je spet prevladovalo upravičeno upanje v boljše dni, je danes popoln mir. Na ulicah ni več veliko vojakov, ne alžirskih kot tudi ne francoskih vojaških policajev, ki so v zadnjih dneh križarili po ulicah v polni bojni opremi.

Sprejema pri predsedniku Titu

Brioni, 5. sept. (Tanjug). Dopoldne je predsednik republike Josip Broz Tito sprejel izrednega in pooblaščenega veleposlanika Jugoslavije v Sovjetski zvezi Cvijetina Mijatovića.

Predsednik republike Josip Broz Tito je dopoldne sprejel tudi novo imenovanega izrednega in pooblaščenega veleposlanika v ZDA Veljka Mičunovića pred njegovim odhodom na to dolžnost.

Ameriško sporočilo o Kubi

WASHINGTON, 5. sept. (Reuter-AP). — V Washingtonu so sinoči objavili posebno sporočilo ameriškega predsednika Kennedyja v zvezi s sovjetsko pomočjo Kubi. Sporočilo so objavili po Kennedyjevem razgovoru z voditelji ameriškega kongresa.

V sporočilu je rečeno, da Sovjetska zveza priskrbuje Kubi obrambne rakete, torpedne ladje, ki prevažajo usmerjevane projektile, in da je kakih 3500 sovjetskih vojaških strokovnjakov zdaj na Kubi ali na poti v to državo. ZDA so prepričane, da je sovjetska pomoč namenjena za krepitev obrambne sposobnosti Kube, opozarjajo pa, da bodo preprečeni kakršnikoli poskusi Kube, da s silo uresniči »svoje agresivne namere« v drugih delih zahodne poloble. Nadalje je v sporočilu rečeno, da ZDA nimajo nobenih dokazov o tem, da so na Kubi ofenzivni projektili ali druga podobna sredstva, s katerimi bi lahko ogrozili pogodbo, nanašajočo se na ameriško oporišče v Guantanamu.

PROBLEMI EVROPSKEGA SKUPNEGA TRGA

„Skupni trg ni sebičen“

Britanski premier se je ponovno zavzel za pristop Britanije — Odpor proti Skupnemu trgu v Skandinaviji — Pred sestankom socialistične internacionale

LONDON, 5. sept. (Reuter, AP-Tanjug). Britanski premier Macmillan je sinoči izjavil, da se Velika Britanija ne bi hotela priključiti Evropski gospodarski skupnosti, če bi bila to sebična organizacija, ki se obdaja z zidom. Menil pa je, da »EGS ni takšna organizacija«, in pripomnil, da bo Britanija s priključitvijo k EGS lahko »dala moč« Commonwealthu za vodilno vlogo pri urejanju velikih svetovnih problemov.

Macmillan je to izjavil v intervjuju po radiu pred bližnjo konferenco premierov Commonwealtha. Rekel je, da se bo krepila gospodarska moč Velike Britanije, če bo vstopila v EGS, in pripomnil, da je »življenje Commonwealtha odvisno od britanske moči«. Na koncu je izrazil mnenje, da so vse možnosti, da bi se čez nekaj časa povečala trgovinska zmogljivost držav, ki so članice Commonwealtha.

AP poroča iz Osla, da so norveške organizacije, ki so se odločno izrekle proti priključitvi Norveške k EGS, danes zahtevale od norveške vlade, naj obudi v življenje idejo o svobodni trgovinski coni v Evropi (EFTA), ki naj bi bila alternativa priključitvi Norveške k EGS.

Predstavniki teh norveških organizacij so povedali, da bodo podoben poziv poslali danski vladi z zborovanja v Köbenhavnu 7. septembra in britanski vladi z zborovanja v Londonu 9. septembra.

V pismu, ki so ga poslale norveški vladi, je rečeno, da »v več državah obstaja hud dvom, ki stalno narašča, da bi bila Evropska gospodarska skupnost najboljši način za gospodarski razvoj in družbeni napredek na svetu.«

»V takšnem položaju,« je rečeno nadalje v pismu, »pozivamo vlado, da sproži pobudo v okviru svobodne trgovinske cone v Evropi v sodelovanju z državami britanskega Commonwealtha in drugimi državami, ki bi želeli pri tem sodelovati. Namen te pobude je, skleniti večstranske trgovinske sporazume z razvijajočimi se državami, vzpostaviti meddržavne centrale za klirinški promet v mednarodni trgovini, da bi tako ublažili mednarodno tekmovanje za likvidne devize, in naposled ustanovili plačilno unijo med udeleženimi državami.«

Ta poziv so sprejeli na včerajšnjem sestanku predstavnikov skupin, ki se imenujeta »stotrilinštiridesetorica« in »akcija proti članstvu v EGS«. V teh skupinah so pristaši levičarskih političnih struj in del konzervativnih norveških kmetijcev.

Tanjug poroča iz Stockholma, da je norveški zunanji minister Lange danes opozoril na negotove možnosti nordijskih držav, da bi dosegle kak zadovoljiv dogovor z Evropsko gospodarsko skupnostjo. Ponovno je potrdil, da bo na tem področju odločilne važnosti izid pogajanj med Veliko Britanijo in EGS.

Lange je danes v govoru skupini švedskih finančnikov v Göteborgu tudi poudaril, da se Norveška in Danska, kar zadeva njune bodoče gospodarske odnose z EGS, v marsičem strinjata s stališčem Švedske glede njenega članstva v »mali Evropi«.

Kakor je rekel Lange, je težko razumeti pojmovanja, da bi lahko povezava treh nevtralnih evropskih držav negativno vplivala na nadaljnji razvoj Evropske gospodarske skupnosti.

Na koncu je Lange poudaril, da je tem nordij-

● Nadaljevanje na zadnji strani

PO VELIKEM POTRESU V IRANU

Pomoč prihaja z vsega sveta

Položaj je še vedno nevaren — Številne brzojavke z izrazi sožalja in ponudbami pomoči v materialu, denarju in osebju

TEHERAN, 5. sept. (Reuter, AFP, AP). — Po uradnem sporočilu, ki so ga zjutraj objavili, oblasti in ekipe za reševanje obvladajo položaj na področju, kjer je bil potres. V sporočilu je med drugim rečeno, da je položaj še vedno nevaren. Na tisoče ljudi še vedno ni preskrbljeno, četudi je prišlo na teren že precejšnja materialna pomoč iz države in tujine, ali je na poti. Končno število mrtvih bodo sporočili, ko jih bodo prešteli.

Iranski šah Reza Pahlevi je prispel danes na mesto nesreče, si ogledal opustošene vasi v bližini mesta Gazvina v zahodnem Iranu. Jutri bo nadaljeval z ogledom.

Iranska vlada in šah so sprejeli doslej številne brzojavke z izrazi sožalja in z obljubami, da bodo poslali pomoč. Vrhlec dolžnosti generalnega sekretarja OZN U Tant je poslal brzojavko iranskemu šahu, s katero ga obvešča, da bo zahteval, naj svetovna organizacija čimprej pošlje pomoč prizadetim.

Predsednik Naser je dal navodila Rdečemu polmesecu ZAR, naj določi nujne fonde za pomoč Iranu. Prve pošiljke sanitetnega materiala, odej in šotorov v vrednosti 20.000 egiptovskih funtov so že poslali z letali, ostanek pa bodo poslali z ladjo. Radio Kuwait je sporočil, da bo kuwaitski vladar poslal v Iran bolničarsko enoto, šotore, 10.000 odej in 30.000 funtov šterlingov. Saudska Arabija bo dala 50.000 dolarjev. Francoska vlada je poslala 200 tisoč novih frankov. Britanski rdeči križ je poslal 4 tone odej, ter pripravlja novo pošiljko. V New Yorku so sporočili, da so centru za pomoč prizadetim v Iranu dali na razpolago iz ameriških viškov hrane za 100.000 ljudi za šest tednov. Skladišča te hrane so

● Nadaljevanje na zadnji strani

RUŠEVINE PO POTRESU V IRANU. Samo kupi ruševin so ostali, kjer je bila nekoč vasica Kerndizgah blizu Gazvine. Foto AP

● ŽENEVA

[illegible]

● TANANARIVE

V glavnem mestu Madagaskarja v Tananarivu so je pod pokroviteljstvom UNESCO sešla konferenca, ki je posvečena šolstvu v Afriki. [illegible]

● NEW YORK

Po 25-dnevnem odmoru je komite za dekolonizacijo nadaljeval z delom. To zasedanje tega organa Generalne skupščine OZN je bilo jubilarno, ker je šlo za stoto zasedanje. V nadaljevanju dela do začetka XVII. zasedanja OZN mora ta odbor preučiti prilike v Jugozahodni Afriki, Keniji, Angoli in drugih portugalskih posesteh ter Generalni skupščini dati predlog o nadaljnjih korakih, ki bi jih bilo treba sprejeti, da bi ta osemlja čimprej dobila neodvisnost in se pridružila OZN.

Sindikati in „beli ovratniki“

Kongres britanske sindikalne zveze Trade Unions Council, ki se je te dni začel v industrijskem mestu Blackpool, naj bi po oceni komentatorjev notranjepolitičnega življenja v Veliki Britaniji pomenil prelomnico, tako glede organizacijske strukture tega ogromnega združenja, ki šteje 183 strokovnih zvez z 8,5 milijona članov, kakor tudi glede njegovega političnega ravnanja.

Že mnogo let, pravzaprav že od leta 1926, ko se je Trade Unionom ponesrečila generalna stavka, je v debatah med sindikalnimi delavci na dnevnem redu problem reorganizacije gibanja, čvrstejše povezanosti med vodstvom in posameznimi zvezami ter »nelojalnega tekmovanja« med, recimo, zvezo kovinarjev in zvezo kemijskih delavcev. Razrahljana organizacijska struktura onemogoča vodstvu TUC, da bi ustvarilo enotne politične koncepte in enotne taktične načrte, ker večina strokovnih zvez — nekatere imajo več kot milijon, druge samo po nekaj tisoč članov — ravna po načelih cehovskega egoizma in le nerada podreja ozke interese članstva interesom sindikalne skupnosti. O tem zdaj mnogo govore v Blackpoolu in pravijo, da bo proces reorganizacije trajal približno dve leti.

Reševanje drugega problema je v precejšnji meri pogojeno z reševanjem prvega. Gre namreč za to, ali naj TUC še naprej dosledno vztraja v vlogi razrednega nasprotnika, na bojnih pozicijah torej, ali pa naj ustvari instrumente, preko katerih bo lahko direktno vplival na gospodarsko planiranje v širšem, tudi državnem okviru in v določenem smislu sodeloval z državno oblastjo, torej z razrednim nasprotnikom. Tudi ta tendenca ni nova. Prinesla jo je tako imenovana »druga industrijska revolucija«, ki je na mnogih področjih povsem spremenila način dela in ročnega delavca spremenila v upravljavca in usmerjevalca avtomatov. Tudi povečanje uslužbencev v gostinstvu, trgovini in v uradih je ustvarilo pojem »white-collar« (beli ovratnik) kot naziv za delavca brez atributov klasičnega proletarca, s šibko zavestjo razredne pripadnosti ali pa brez nje. Od vseh britanskih delavcev, ki so v zadnjih desetih letih stopili v delovno razmerje, sta dve tretjini »belih ovratnikov«. Ta delavski sloj zadnja leta močno pritiska na vodstvo TUC, naj spremeni klasične oblike sindikalnega boja in v nekakih pariteničnih komisijah, v katerih bi bili zastopniki TUC, delodajalcev in državne oblasti, soodloča o smernicah nadaljnjega gospodarskega razvoja v državi — v pogojih »socialnega miru«. »New Statesman« meni, da bi TUC »več dosegel za delavski razred kot bi kdaj koli dosegla katera koli laburistična vlada«.

Večina članstva Trade Unionov ne verjame tem Sireninim glasovom in vidi v sodelovanju njihove organizacije z razrednim nasprotnikom nevarnost, da ji enega za drugim izpulijo vsa orožja v boju za pravice delavstva. Zdaj, ko se približuje priključitev k Skupnemu evropskemu trgu in z njo gospodarski problemi, katerih obseg in značaj danes še ni mogoče niti približno oceniti, bi bilo tvegano in nevarno, če bi Trade Unioni prevzeli nase tudi del odgovornosti za nadaljnji razvoj in si odvzeli možnost, ukrepati kar bi zahtevali interesi delavskega razreda. Zveze rudarjev, kovinarjev, električarjev in tekstilnih delavcev, ki nasprotujejo načelu kolaboracije med delodajalci in delojemalci, so najmočnejše organizacije v TUC, zato je vprašanje, ali bodo »beli ovratniki« v Blackpoolu ali kdaj koli pozneje dosegli, kar se na prvi pogled zdi kot moderen način sindikalnega boja v spremenjenih družbenih pogojih.

S. Fras

S POSVETOVANJA NA OKRAJNI GOSPODARSKI ZBORNICI LJUBLJANA

Težave s kooperanti

Ljubljana, 5. sept. — Enajst podjetij kovinsko-galanterijske industrije, kolikor jih je v ljubljanskem okraju, je v sedmih mesecih letošnjega leta realiziralo izvozni plan z 61 odstotki. Letna izvozna obveznost te industrijske veje znaša 665.000 dolarjev, medtem ko so doslej izvozili za 406.000 dolarjev blaga. Predvidevajo, da bodo letni plan izvoza celo presegli, verjetno za 12 odstotkov.

Na posvetovanju o problemih izvoza, ki ga je sklical svet kovinsko galanterijske industrije okrajne gospodarske zbornice v Ljubljani, so poudarili, da bi bil izvoz lahko še večji, če ne bi imeli težav z reprodukcijskim materialom in če bi kooperanti v redu izpolnjevali svoje obveznosti. Problem je tudi v tem, ker izdelujemo pri nas zelo malo hladno valjanih trakov (pločevine) in jih morajo podjetja uvažati. Za nakup trošijo visoke vsote deviz, ki jih z izvozom ne morejo povsem nadomestiti.

Na posvetovanju so med drugim poudarili, da izvozne programe ne gre računati zgolj kot trenutno akcijo za pridobivanje deviz. Z izvozom naj bi si podjetja zagotovila zunanje tržišče, ker so njihove zmogljivosti zdaj tolikšne, da domači trg ne bo mogel sprejeti vsega izdelanega blaga. Če pa se bomo hoteli uspešno vključiti v takšno mednarodno delitev dela, bomo morali predvsem modernizirati in posodobiti proizvodnjo. Zato pa ni dovolj samo tehnična modernizacija, ampak tudi boljša organizacija dela in večja disciplina tako znotraj podjetja, kakor tudi med tistimi podjetji, ki sodelujejo.

M. L.

Dr. Oton Berkopec v Sloveniji

Ljubljana, 5. septembra — V prostorih Društva slovenskih književnikov je bil opoldne razgovor med slovenskimi književniki in našim, v Pragi živečim rojakom dr. Otonom Berkopcem, ki si je pridobil številne zasluge za seznanjanje češkoslovaške javnosti s slovensko literaturo in obratno in je že dolga leta vnet propagator naše književnosti na tujem. Dr. Berkopec je preživel nekaj dni v Sloveniji kot gost naših književnikov in je med tem seznanil naše pisatelje o možnostih prevajanja naših del v češčino oziroma slovaščino. Razgovora se je udeležil tudi predsednik Sveta za kulturo in prosveto LRS Beno Zupančič.

Republiško tekmovanje gasilcev

Ljubljana, 5. sept. Danes se je začelo v domu poklicne gasilske čete v Ljubljani republiško ekipno tekmovanje poklicnih in prostovoljnih gasilskih enot, ki bo trajalo ves mesec. Tekmovanje prireja gasilska zveza Slovenije, kot pripravo na kongres Gasilske zveze Slovenije, ki bo maja prihodnje leto v Ljubljani.

Današnje tekmovanje so začele poklicne gasilske enote. Štiri ekipe iz Ljubljane, Kranja, Celja in Maribora so se pomerile v plavanju in reševanju utopljencev, v taktični gasilski vaji, ter štafeti in streljanju z zračno puško. Jutri bo tekmovanje v disciplinah, ki zajemajo izključno poklicno gasilsko službo ter zahtevajo spretnost, vzdržljivost in hitrost. Najteže in hkrati najbolj zanimivo pa bo tekmovanje v peteroboju, ki bo obsegal reševanje ponesrečenca iz rova, prenos ponesrečenca po gredi, polaganje cevovoda, preskok ovir, hojo po 25 metrov visoki lestvi in spuščanje po kljukastih lestvah.

Razen ekip starejših članov prostovoljnih gasilskih društev bodo tekmovale tudi pionirske, mladinske in ženske ekipe v štafeti, v šolski vaji z brentačo ter športnih igrah. Ekipe bodo pokazale tudi teoretično znanje iz preventive in prve pomoči. Prostovoljna gasilska društva bodo pokazala največ spretnosti v deveteroboju, ki bo obsegel razne športne discipline, kot je plezanje čez ograjo, tek z masko, plezanje po 5 metrov visoki navpični lestvi in metanje torbice z reševalno vrvjo.

Ob koncu tekmovanja se bodo pomerile ekipe industrijskih gasilskih enot v devetih disciplinah; v hitrem oblačenju gasilske obleke, vezanju vozlov, plezanju po kljukasti lestvi, spuščanju po vrvi, metanju vrvi s torbico, trodelnem napadu z vodo, teku na 100 metrov, s prenosom trojaka in ročnika, v prehodu po gredi z bremenom in v streljanju z zračno puško.

I. C.

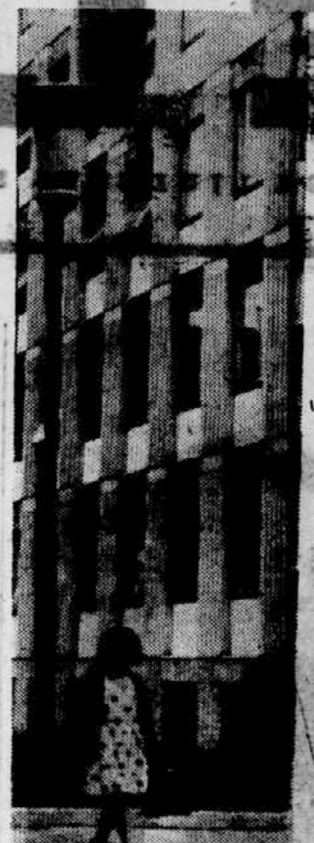

PRVI DAN NOVEGA ŠOLSKEGA LETA — Za temi okni je učenost. Pa pojdimo ponjo! Foto Deniša

POSVETOVANJE O SKUPNOSTIH ZAVAROVANCEV V LJUBLJANSKEM OKRAJU

Pred zbori zavarovancev

LJUBLJANA, 5. sept. Na današnjem posvetovanju predstavnikov komisij za formiranje komunalnih skupnosti zavarovancev, ki ga je sklical okrajni odbor SZDL v Ljubljani, smo zabeležili dvoje ugotovitev. Sodeč po razpravi, so družbene organizacije, zlasti sindikati in SZDL, domala v vseh občinah pokazale zelo živahno aktivnost glede vsega, kar zadeva vsebinske in organizacijske probleme pri formiranju skupnosti zavarovancev. Druga pa je logična posledica prav teh aktivnosti: razprava o vlogi in namenu bodočih skupnosti zavarovancev se je vendarle približala množici zavarovancev.

Kot so poročali na posvetovanju, se delavski sveti gospodarskih organizacij, povezani s sindikalnimi podružnicami, vsepovsod intenzivno pripravljajo na bližnje zbore zavarovancev. Vendar to niso več priprave, ki bi se izključno nanašale na načelne smernice in obravnavanje zakonskih predpisov, temveč po kolektivih stremijo, da bi dobili čim natančnejše podatke in analize za konkretno razpravo na zborih o tem, kje in kako naj da sleherni kolektiv, ekonomska enota in zavarovanec svoj prispevek, da bo načelo skupnosti zavarovancev uresničeno v praksi.

Najbolj pereč je za delovne kolektive problem izostankov z dela, hiter porast bolniških izostankov in v zvezi s tem vpliv na proizvodnjo. Kolektivi soglašajo, da bo ta vprašanja mogoče učinkovito urejati le s skupnim sodelovanjem vseh in z velikim čutom odgovornosti do skupnih sredstev.

Ob teh vsebinskih problemih, ki bodo pred volitvami skupščin skupnosti zavarovancev še zlasti, stopili v ospredje, dobivajo številna organizacijska vprašanja že drugovrsten pomen. Tako je za ljubljanski okraj že začrtan teritorialni obris bodočih skupnosti in vse manj je takih teženj po teritorialnem združevanju, ki skrivajo v sebi oportunistična stališča glede na to, da bi se gospodarsko šibkejša območja povsem naslonila na gospodarsko močnejše občine. SZDL in sindikati namreč odločno zavračajo take poizkuse z usmerjanjem v to, da bo v prihodnosti pač treba vsepovsod objektivno oceniti vzroke za preveliko trošenje sredstev, jih uskladiti z možnostmi oziroma v objektivnih primerih sanirati s sredstvi iz pozavarovalnega sklada.

M. NAMORŠ

NOV MOST ČEZ DONAVO PRI BEOGRADU

Beograd, 5. sept. (Tanjug). Okrog 20. septembra bodo prestavili 10.000 ton težko jekleno konstrukcijo in cestišče novega mostu na Donavi pri Beogradu na kamnite nosilce. To bo najpomembnejše delo pri graditvi novega in dokaj večjega mostu na Donavi, ki ga že tri leta montirajo na razširjenih nosilcih starega mostu neposredno ob njem. Zaradi zvišanega prometa v tem delu države so morali nujno zgraditi večji most na Donavi pri Beogradu. Da bi se promet na tej pomembni prometni žili nemoteno odvijal, so se odločili za »vzporedno« gradnjo. Ta prometna žila je zlasti pomembna za preskrbo Beograda.

Most bodo prestavili s posebnimi napravami na valjih v nekaj manj kot dveh dneh.

Nov most v Beogradu bo dolg 1056 metrov s 500 metrskimi dovozi z ene in druge obale. Nad vodo bo širok nekako 30 metrov, na njem pa bosta dva železniška tira, dve cestišči in stezi za pešce.

Makedonski folkloristi v Bolgariji

Skopje, 5. sept. (Tanjug). Znana interpretatorja makedonskih narodnih pesmi Vaska Ilijeva in Aleksander Sarijevski iz Skopja sta odpotovala na dvomesečno turnejo v Bolgarijo. Nastopila bosta v Sofiji, Plovdivu, Varni in drugih mestih.

Koncertna direkcija Makedonije, ki je organizirala to potovanje, se dogovarja tudi za gostovanje ansambla narodnih pesmi in plesov »Tanec« ter skupine mladih skopskih glasbenikov v Bolgariji.

Festival makedonske poezije

Struga, 5. sept. (Tanjug). — Tu se bo začel jutri prvi festival makedonske poezije. Njen razvoj bodo prikazali znani makedonski književniki. Prvi večer bo namenjen delom makedonskih prosvetiteljev — bratov Miladinovih, Gligora Prličeva, Rajka Žinzifova in drugih; naslednji dnevi pa pesnikom izpred vojne, iz obdobja NOB in socialistične graditve. Festival bo trajal do 9. septembra.

Londonsko časopisje o našem baletu

London, 5. sept. (Tanjug). Umetniških kritikov »Timesa« in »Daily Telegrapha« ni v celoti zadovoljila sinočnja predstava beograjskega baleta, ki je v Kraljevskem gledališču v Edinburghu nastopil s »Čudežnim mandarinom«, »Rojstnim dnem infantinj« in »Koštano«.

Kritik »Timesa« piše, da ima baletna skupina »veliko individualnih kvalitet, zaradi katerih jugoslovanski igralci po pravici dobivajo priznanja,« dodaja pa, da je »tehniški nivo bil precej izpod pričakovanj za skupino mednarodnega slovesa«. Sodi, da sta samo dva plesalca — Dušanka Sifnios in Jovanka Blagojević — pokazala »resnično mednarodno raven«. Podobna je tudi kritika v »Daily Telegraphu«.

Posvetovanje gradbenih instruktorjev

Zastarele metode izobraževanja v gradbeništvu ovirajo hitrejši dvig produktivnosti

LJUBLJANA, 5. sept. Včeraj so se v Zveznem centru za izobraževanje gradbenih inštruktorjev v Ljubljani zbrali na posvet gradbeni inštruktorji iz vse države. Danes pa je bila v sklopu posvetovanja razprava vodij podjetij in kadrovskih služb o vzgoji kadrov ter organizaciji in delu izobraževalnih centrov v gradbenih podjetjih.

Ti centri naj bi pod vodstvom gradbenih inštruktorjev prispevali, da bi do temeljev spremenili način strokovnega usposabljanja gradbenih delavcev, kot to terjajo jutrišnje potrebe gradbeništva.

Gradbeni šolski center v Ljubljani vzgaja gradbene inštruktorje, ki so, oziroma bi morali biti povsod hrbtenica izobraževalnih centrov gradbenih podjetij. Ti inštruktorji dobijo v centru znanje za vse gradbene stroke in so usposobljeni za vzgojo gradbenih kadrov po moderni aktivni metodi, ko je učenec prisiljen sodelovati z učiteljem. Doslej je izšlo iz gradbenega centra skoraj 50 gradbenih inštruktorjev. In kako se poslanstvo Zveznega centra kaže na terenu? Na posvetovanju smo izvedeli, da različno, prav tako kot so različna gradbena podjetja po stopnji razvitosti, strokovnosti in organiziranosti.

Tako so posamezni izobraževalni centri v gradbenih podjetjih, kjer so poskrbeli za dobro kadrovsko službo, pravilno in uspešno zastavili novo metodo izobraževanja, inštruktorski kader pa je že dobil pravo veljavo. Še vedno pa je mnogo podjetij, ki se ne zanimajo za novi način izobraževanja; to so podjetja, v katerih ni kadrovskih služb, če pa so, ne kažejo tolikšnega zanimanja za izobraževanje, kot bi bilo potrebno. Zato je nujno, da samoupravni organi postavijo na pravo mesto kadrovske službe in jim omogočijo, da bodo v tesnem sodelovanju s tehnično službo pripravljale analize potreb in planirale izobraževanje v skladu z modernim proizvodnim procesom. Majhna je namreč korist, če izobraževalni centri dajejo delavcem samo kvalifikacijska priznanja, ne rešujejo pa sproti potreb po določenih poklicih.

Na posvetovanju so opozorili, da gradbena podjetja in pristojni organi ne smejo popustiti v najvažnejšem boju našega gospodarstva, v boju za večjo produktivnost. Semkaj sodi nenehna skrb za vzgojo kadrov, obračun z neenotnostjo in zastarelostjo izobraževalnih metod, ki sta resna ovira za hitrejši napredek. Nujno je treba tudi najti skupni jezik v sodelovanju vseh, ki se ukvarjajo z izobraževanjem, tako delavskih univerz, šol učencev v gospodarstvu, poslovodskih in srednjetehniških šol in fakultet, da vskladijo učni program in uveljavljajo pri vzgoji nove metode.

Za manjša gradbena podjetja bi bilo priporočljivo, da bi združevala finančna sredstva za šolanje inštruktorjev, ki bi jim potem pomagali pri vzgoji po skupnem programu. 15. semptembra se bo v Gradbenem šolskem centru v Ljubljani začel peti tečaj, na katerem bodo usposobili gradbene inštruktorje za šest poklicev.

M. Robek

Obsodba Macmillanove politike

Blackpool, 5. sept. (Tanjug) Kongres britanskih Tradeunionov, ki ima približno 8 milijonov članov, je sprejel danes resolucijo, s katero ostro obsoja »jalovo« gospodarsko politiko Macmillanove vlade in napoveduje odločno ofenzivo v boju za pobolšanje življenjske ravni britanskih delavcev. Pomiritev med voditeljema dveh glavnih struj v tej največji britanski sindikalni organizaciji, med generalnim sekretarjem Woodcockom in predsednikom sindikata transportnih delavcev Cousinsom, ki se smatra za voditelja levega krila britanskih sindikatov, predstavlja drugo pomembno dejstvo letošnjega kongresa britanske sindikalne organizacije.

Na kongresu britanskih Tradeunionov, ki traja že tri dni, v glavnem proučujejo gospodarske probleme države. Gospodarska politika Macmillanove vlade je dobila zelo slabo oceno na tem kongresu. Delegati so sprejeli resolucijo, z zahtevo, naj uvedejo sistem planiranja v britansko gospodarstvo.

Kongres je odobril stališče generalnega sveta, ki je odklonil poslati svoje predstavnike v novo komisijo za nacionalni dohodek, ker so jo ocenili kot nadaljevanje stare politike »zmrzovanja« plač, odnosno kot poskus, da bi se z vključitvijo sindikalnih predstavnikov v delo komisije mržnja javnosti zaradi take politike prevalila na hrbet Tradeunionov.

Kongres meni, da plač ni mogoče obravnavati izven okvira splošnih gospodarskih problemov in da solidna finančna politika ne sme iti mimo dobičkov, dividend, investicij itd. — skratka ne sme spregledati boljšo razdelitev nacionalnega dohodka.

Pogajanja za osvoboditev 1100 ujetnikov na Kubi

New York, 5. sept. (AFP). Ameriški odvetnik James Donivan se je vrnil v ZDA potem, ko se je s kubanskim premierom Fidelom Castrom razgovarjal o osvoboditvi več kot 1100 ujetih pripadnikov invazijskih sil, ki so se izkrcali na kubansko obalo aprila lanskega leta. Ameriški odvetnik je izjavil, da je optimist glede svoje misije.

Širijo se vesti, da bi kubanske oblasti osvobodile ujetnike proti odškodnini 58 milijonov dolarjev.

ODNOSI MED NEMČIJAMA

DR Nemčija vabi prodajalce

Vzhodnonemški trgovinski minister: pripravljeni smo kupovati cele tovarne

LEIPZIG, 5. sept. (Tanjug). Julius Balkow, minister za zunanjo in notranjo trgovino DR Nemčije je izjavil na tiskovni konferenci v Leipzigu, da je DR Nemčija pripravljena kupovati od Zahodne Nemčije celotne tovarne na kredit. Na vprašanje ali bi želeli kupovati na kredit tudi blago za široko potrošnjo, je Balkow dejal, da ne pride v poštev, da bi v te namene jemali dolgoročni kredit, marveč da uvažajo to blago v okviru veljavnih trgovinskih pogodb.

Predstavniki vzhodnonemške trgovine so na tem jesenskem sejmu v Leipzigu podrobneje obrazložili trgovino med obema Nemčijama, o kateri so z uradne strani v vzhodnem Berlinu v zadnjem letu kaj malo povedali.

Zahtevo, naj bi poslali 30 milijonov ton črnega premoga iz Zahodne Nemčije, je Balkow obrazložil z ugodnimi transportnimi stroški ter pri tem opozoril, da imajo države socialističnega tabora dovolj črnega premoga tudi za potrebe vzhodnonemške industrije. Dodal je, da so specifikacijski seznam za uvoz premoga poslali Zahodni Nemčiji in da sedaj pričakujejo odgovor. Ko je zahteval, naj bi sklenili dolgoročno trgovinsko pogodbo med obema nemškima državama, je vzhodnonemški minister za trgovino izjavil, da bi se morali pogajati o nekaterih problemih s področja mednemške menjave. Po njegovih besedah DR Nemčija ne namerava enostransko pretrgati pogodbe, sklenjene z Zahodno Nemčijo, marveč nasprotno, zahteva pogajanja.

Trgovina med DR Nemčijo in zahodnim Berlinom je po besedah Balkowa še zmerom nezadostna. DR Nemčija sprejema zadnje čase iz tega dela mesta nova naročila. Z zahodnoberlinskim senatom se želimo pogovoriti o trgovinskih odnosih, je izjavil Balkow. Vlada DR Nemčije je pripravljena zagotoviti promet in transport blaga v zahodni Berlin in iz njega pod splošnimi tranzitnimi pogoji.

Predstavniki DR Nemčije so se prizadevali tudi za razširitev trgovinske menjave z drugimi zahodnoevropskimi državami. O blagovni menjavi med DR Nemčijo in Veliko Britanijo — angleška podjetja razstavljajo na leipziškem sejmu — so menili, da še niso izkoristili vseh možnosti. Namestnik ministra za trgovino DR Nemčije Weiss je predlagal, naj bi vladi Velike Britanije in DR Nemčije sklenili dolgoročni trgovinski sporazum, s katerim bi izkoristili te možnosti. DR Nemčija je ponudila britanski industriji, da ji pošlje celotne naprave.

Weiss je tudi predlagal Avstriji, naj v vzhodnem Berlinu odpre trgovinsko predstavništvo, kot je to storila DR Nemčija na Dunaju. Po Weissovih besedah avstrijsko trgovinsko predstavništvo v zahodnem Berlinu ni ustrezni odgovor na ukrep DR Nemčije. Če ima Avstrija lahko v zahodnem Berlinu svoje predstavništvo, ga ima lahko tudi v DR Nemčiji, je pristavil pomočnik ministra za trgovino.

Vzhodnonemški predstavniki so si prizadevali za odprto svetovno trgovino in za dolgoročne sporazume.

SEJA SVETA ZA KOMUNALNE IN STANOVANJSKE ZADEVE OLO LJUBLJANA

Pomanjkanje lokacij zavira hitrejšo graditev stanovanj

Ljubljana, 5. sept. Dopoldne je bila seja sveta za komunalne in stanovanjske zadeve OLO Ljubljana, na kateri so govorili zlasti o nekaterih perečih vprašanjih komunalnega in stanovanjskega gospodarstva, predvsem o višini komunalnega prispevka, o urejanju komunalnih naprav, o stanarinah in podobno. Večina govornikov je sodila, da so na tem področju nekatera zelo pomembna vprašanja še nerazčiščena, zato prihaja pogosto do težav. V razpravi je prevladovalo stališče, da prihaja do teh težav pri komunalnem urejanju mestnih zemljišč predvsem zato, ker se prav na tem področju pogosto oddaljujemo od gospodarskih načel, ki smo jih na drugih področjih že davno vpeljali. Zato nam za komunalno ureditev zemljišč pogosto zmanjkuje sredstev, ki jih skušamo najti pri vseh mogočih virih, največkrat — kar je najpreprosteje — pri potrošnikih. Poudarjeno je bilo tudi mnenje, naj bi stroške za komunalno ureditev tistih zemljišč, ki jih terjajo širši vidiki celotnega mesta (n. pr. rušenje starih hiš zaradi hitrejše urbanistične ureditve mesta), krila širša skupnost, ne pa investitor, ki bo na tistih zemljiščih gradil nove objekte.

V nadaljnji razpravi so govorniki načeli vprašanje amortizacijske dobe stanovanjskih zgradb (100 let), ki je predolga, poudarili pa so tudi, da terja samoupravljanje v stanovanjskih zgradbah ne samo več pravic, marveč tudi več odgovornosti. Dejstvo je, da v mnogih hišah zelo neodgovorno gospodarijo s stanovanjskim fondom. Slednjič so na seji opozorili tudi na dejstvo, da pomanjkanje lokacij še vedno zelo zavira stanovanjsko gradnjo. Tako na primer v občini Ljubljana-Center ne morejo začeti graditi približno 250 novih stanovanj, ker ni rešen problem lokacij.

P.

S fotokamero po svetu

TRIJE DOPUSTNIKI

Sovjetski premier Nikita Hruščov je preživel svoje počitnice na Jalti ob Črnem morju v krogu svoje ožje družine. Na sliki levo: sovjetski veleposlanik na Japonskem V. M. Vinogradov, premier Hruščov, premierova hčerka Rada, sin Sergej in žena Nina, spredaj pa vnuka Ivan in Nikita. Foto: AP

Foto: AP

Jacqueline Kennedy in njena hčerka Caroline sta se po treh tednih počitnic v Italiji vrnili v ZDA. Na letališču v Quonset Pointu na Rhode Islandu je posebno letalo, s katerim je prispela, pričakal predsednik Kennedy. [illegible] Foto: AP

Bivši predsednik ZDA general Dwight D. Eisenhower [illegible] stranki, ko se začne volilna kampanja za kongresne volitve. Foto: AP

Prometne nesreče v preteklem tednu

Ljubljana, 5. septembra. V preteklem tednu, od 25. avgusta do 1. septembra, je bilo v Sloveniji 45 prometnih nesreč, v katerih je izgubilo življenje 5 oseb, 18 jih je bilo hudo, 21 pa laže poškodovanih. Gmotno škodo cenijo na 8,542.000 dinarjev.

Med vzroki nesreč sta bila na prvem mestu vinjenost (7) ter nenaden prihod na cesto (6). Ostale nesreče so se pripetile zaradi prevelike hitrosti (5), okvare vozil (5), nepravilnega prehitevanja (4), izsiljevanja prednosti (4), vožnje po levi(3), nepazljivosti (3) in nenadnega zavijanja v levo (2). Po ena nesreča pa se je pripetila, ker se je splašila živina, zaradi vožnje brez izpita, ovire na cesti, divjadi na cesti, nepravilnega srečanja itd.

Največ nesreč se je pripetilo na mestnih ulicah in cestah (14), na cestah I. reda 8, II. reda 4, III. reda 8, IV. reda 7, na avtomobilski cesti pa 4.

Med povzročitelji nesreč je bilo 26 voznikov motornih vozil, 4 mopedisti, 8 kolesarjev, 6 pešcev in 1 voznik vprege.

I. C.

PRIPRAVE NA JESENSKO SETEV

Lepi programi naj nikogar ne uspavajo

Izvajanje programov v kmetijski proizvodnji se močno razlikuje od vseh drugih dejavnosti. Razlika ni samo v tem, da storilnosti kmetijskih delavcev ni moči meriti sproti niti mesečno, ampak tudi v tem, da tistega, kar v kratki, nekaj dni ali tednov trajajoči sezoni zamudijo, navadno ni moči popraviti eno leto. Čas posameznih del, n. pr. jesenske setve pšenice, pa je navadno tako kratek, da je za popoln uspeh treba mnoge stvari pripraviti pred začetkom glavnih del.

Upoštevajoč te posebnosti kmetijske, zlasti poljedelske proizvodnje, je bilo letos že v avgustu mnogo okrajnih in občinskih ter raznih strokovnih posvetovanj za različna območja, na katerih so proučili letošnje akcijske programe za jesensko setev žit in se pomenili, do kdaj je treba izvesti posamezne naloge, da bosta setev in prihodnja žetev kar najbolj uspešni.

Setev se tako hitro bliža da je že treba resno ocenjevati, kako so bile opravljene naloge, ki so bile določene za avgust ali začetek septembra. Z ocenami izvajanja nalog in pravočasnimi opozorili na zamujeno namreč lahko popravimo še marsikaj, kar med setvijo, zlasti proti koncu setve, ne bo več mogoče.

Ali so že potrebna tako resna opozorila, ko se v večini občin še ni poleglo navdušenje nad akcijskimi programi kmetijskih gospodarskih organizacij, ki naj bi ob prihodnji žetvi zagotovili mnogo pšenice?

Priprave na jesensko setev v enem najbolj žitorodnih okrajev v Sloveniji, v mariborskem okraju, kažejo, da so nekatere kmetijske organizacije zanemarile več važnih nalog, določenih za avgust. Gotovo tudi v drugih okrajih niso storili vsega, kar so sklenili na sestankih in kar je nujno za izvedbo akcijskih programov in zagotovitev dobre žetve. Predolgo odlašanje pa bo povzročilo nepopravljivo škodo.

Po podatkih, ki jih je zbrala sekcija za kmetijstvo pri gospodarski zbornici za mariborski okraj, so kmetijske gospodarske organizacije naročile do konca avgusta komaj četrtino semenske pšenice, ki je potrebna za predvideno setev donosnih sort. Po dvakratnem podaljšanju roka za naročilo semenske pšenice pa semenska podjetja tudi ne morejo čakati na naročila ob setvi in zavračati naročila iz drugih okrajev in celo republik. Čez kakšen teden pa bomo prav gotovo že slišali tožbe, da ni moči dobiti semenske pšenice. Toda že zdaj se je treba vprašati, po čigavi krivdi ne bo dovolj semena.

Podobna slabost kmetijskih zadrug se kaže pri naročanju umetnih gnojil. Nekatere zadruge v mariborskem okraju še niso naročile nič umetnih gnojil za jesensko setev, čeprav imajo v akcijskem programu proizvodno sodelovanje z zasebnimi kmetovavci, na njihovem območju pa so tudi zemljišča, ki jih bo treba gnojiti po odloku o minimalnih agrotehničnih ukrepih. Čakajo, da bodo gnojila dobili takrat, ko jih bo treba peljati na polja. Toda, kakor pravijo v tovarni dušika v Rušah, ima njihovo podjetje naročila že za vso proizvodnjo v septembru in oktobru, zato novih naročil ne bo moglo izpolniti. Podjetje »Semena« v Mariboru pa ima za jesensko setev še okoli 200 vagonov gnojil, vendar naročil ni. Za vse jesenske potrebe pa je to tudi premalo. V tem podjetju pa pravijo, da bi v minulem mesecu lahko preskrbeli kmetijskim organizacijam tudi granulirana umetna gnojila, ki se ne strjujejo — v Sloveniji takšnih še ne proizvajamo — pa so nekatere zadruge naročila raje stornirale, kakor gnojila prevzele. Od zdaj naprej do jesenske setve pa ne bo več moči dobiti granuliranih gnojil.

Če še dodamo, da so kmetijske zadruge do konca avgusta sklenile za 1220 ha pogodb o proizvodnem sodelovanju pri pridelovanju pšenice, kar je samo za 39% predvidenih površin, moramo ugotoviti, da se lanske slabosti vlečejo naprej mnogo bolj, kot smo predvidevali ob živahnih razpravah o pripravah na jesensko setev.

Te ugotovitve opozarjajo, da morajo vzlic lepim akcijskim programom in obljubam kmetijskih zadrug družbene organizacije in ljudski odbori posvetiti v prihodnjih tednih jesenski setvi mnogo več skrbi kot vsem drugim gospodarskim dejavnostim, zlasti v žitorodnih krajih. Kar bo v prihodnjih nekaj tednih pri setvi zamujenega, namreč ne bo moči popraviti do prihodnje jeseni.

J. Petek

Prihodnjo jesen bo dovolj roto papirja

Po poročilih iz Sremske Mitrovice hitro napreduje gradnja nove tovarne celuloze in papirja, ki so jo začeli pred letom. Ker potekajo dela brez zakasnitev, zatrdno računajo, da bo tovarna začela poizkusno obratovati že prihodnjo jesen. Obrat za elektrolizo klora (za beljenje celuloze) bo vključen v proizvodnjo že konec tega leta. Nova tovarna, ki bo predelovala v celulozo zlasti topolovino, bo imela letno proizvodno zmogljivost dobrih 20.000 ton celuloze, 30 tisoč ton rotacijskega papirja in 18.500 ton drugih vrst papirja. Kakor je znano, bodo hkrati dovršeni tudi objekti za podvojitev zmogljivosti nove tovarne rotopapirja v Vidmu - Krškem na blizu 60.000 ton. Tako bomo imeli čez leto tudi dovolj časopisnega rotopapirja, ki ga moramo zdaj deloma uvažati, imeli pa bomo še precejšnje zmogljivosti za izvoz tega papirja.

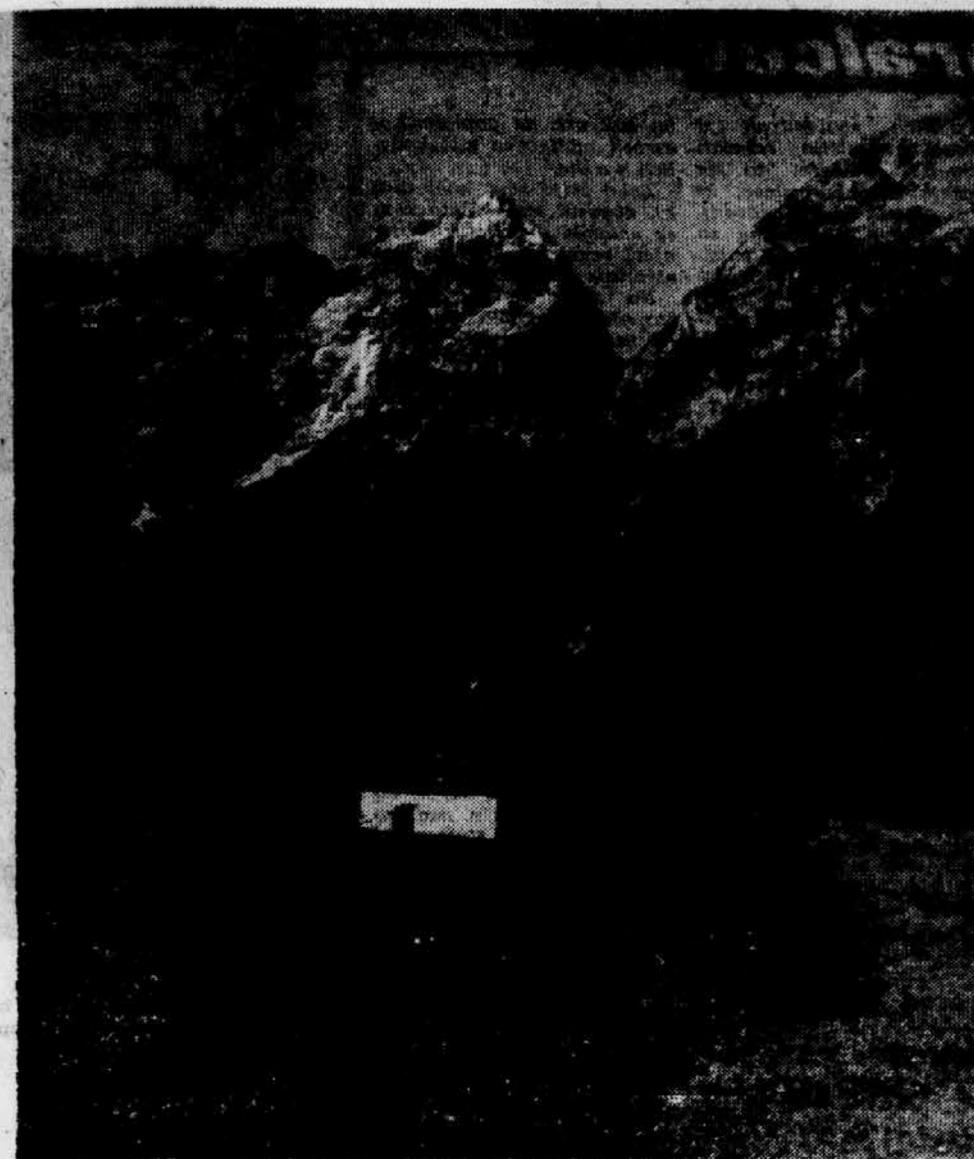

Ta teden se končujejo počitnice, potekajo dopusti. Ostale pa bodo še nedelje, »prihranjen« je morda še kak dan. Tako tudi Robanov kot ne bo ostal le spomin, morda bo postal v kratkem spet doživetje.
Foto: Ing. Janez Klemenčič

Ugodne perspektive gradbeništva

(Nadaljevanje in konec)

Pomanjkanje novih del v posameznih področjih in prizadevanja gradbenih podjetij — velikih, srednjih in malih — da za vsako ceno prevzamejo nova dela, pa je vodilo v nekaterih primerih do nerealnega zniževanja cen. Take pojave opažamo zlasti pri manjših podjetjih, ki se niso preusmerila na svojo osnovno dejavnost — na manjša gradbena dela, temveč so težila k prevzemanju večjih del, ki jim pa zaradi pomanjkljive strokovnosti in tehnične opremljenosti ter strukture podjetja niso bila kos. Večkrat investitorji niso znali oceniti sposobnosti takih ponudnikov. Slične pojave vidimo tudi v zveznem merilu. V pripravi so predpisi o pogojih za registracijo gradbenih podjetij, ki imajo namen te pomanjkljivosti odpraviti.

Finančno poslovanje gradbenih podjetij v prvem polletju je bilo vezano na nove predpise, ki so se nanašali med drugim na potrebno zavarovanje sredstev, ki jih je ob pričetku gradnje dolžan oskrbeti investitor bodisi z akreditivom ali z garancijo banke. Po stanju 30. junija 1962 je znašala višina prejetih akreditivov oziroma garancij za dela, prevzeta v letošnjem letu, le 47.1 odstotka od vrednosti prevzetih del. Po predpisih pa bi moralo biti kritje 100-odstotno.

Kot nadomestilo za namenske obratne kredite, ki so bili v celoti odvzeti gradbenim podjetjem 30. junija letos, služijo avansi, ki jih prejmejo gradbena podjetja ob pričetku del od investitorja. Ti so znašali po stanju konec prvega polletja 3.858 milijonov dinarjev in so že prevzeli vlogo ukinjenih namenskih kreditov.

Neplačane situacije za dela, izvršena pred letošnjim letom, so povzročale med letom gradbenim podjetjem precejšnje težave, saj so znašale po stanju 31. januarja 1962 — 6.974 milijonov dinarjev, po stanju 30. aprila 1962 pa 2.605 milijonov dinarjev. Čeprav bi morale biti vse stare obveznosti poravnane do konca junija letos, pa so te znašale po stanju 31. julija 1962 še vedno 932 milijonov dinarjev. Kljub prizadevanjem znaša višina vseh neplačanih situacij za dela, izvršena do 30. junija t. l. po stanju 31. julija t. l. — 5.059 milijonov dinarjev, vendar se kaže v zadnjem času izboljšanje plačila, ker so se razlogi neplačevanja zaradi pomanjkanja sredstev precej popravili.

Prevzemanje novih del sicer stalno narašča in je vrednost prevzetih gradbenih del za letos po stanju konec polletja za 13 odstotkov višja kot lani v tem času. Če predpostavimo, da bodo investitorji pravočasno pripravili tehnično dokumentacijo, pravočasno zbrali in angažirali sredstva za gradnjo objektov in če bodo v redu poravnali svoje obveznosti, lahko pričakujemo, da bodo gradbena podjetja v drugi polovici leta izkoristila vse svoje kapacitete in uspešno izpolnila prevzete naloge.

Od večjih objektov, ki so jih gradbena podjetja začela graditi letos, je zlasti pomembna graditev ljubljanskega železniškega vozlišča, gradnja nove hale elektrolize v Kidričevem in gradnja mostu čez Dravo v Mariboru. Graditev teh objektov je na tehnično sodobni višini, dani pa so vsi pogoji da [illegible] tudi pravočasno zgraje[illegible]

Ing. Vladimir Cadež

Bagat izvaža šivalne stroje

Tovarna šivalnih strojev Bagat v Zadru je bila do letošnje spomladi po licenčni pogodbi z italijansko tovarno Necchi vezana, da se ne pojavlja na tujih tržiščih. Brž ko je ta rok potekel pa je zadarsko podjetje navezalo stike s tujimi tržišči. Udeležilo se je večjega števila velesejmov, zlasti tudi v Afriki in na Bližnjem vzhodu ter navezalo stike s tržišči v Južni Ameriki. Tako je prišlo do prvih izvoznih kupčij. V tovarni zdaj že pripravljajo prve transporte prodanih strojev v Južno Ameriko (Bolivijo, Urugvaj, Paragvaj) ter v Sirijo in Libanon, pogajajo pa se še s kupci v nekaterih azijskih državah. Razen tega so z Italijo sklenili kupčijo za izvoz lesnih ogrodij za šivalne stroje.

Napori za večji pridelek pšenice v Makedoniji

Makedonija je znana po tem, da ima zelo ugodne pogoje za pridelavanje pšenice. Zato se v Makedoniji trudijo, da bi čim bolj povečali pridelek pšenice, ne da bi pri tem zmanjšali pridekek tistih kultur, ki so že doslej dobro uspevale v Makedoniji (tobak, grozdje, zgodnje vrste sadja, bombaž itd.). Leta 1957 so s pšenico zasejali 117.000 ha površin, lani pa že 150.000 ha. Za prihodnjo setev plan računa s kakimi 160.000 ha, ki jih bodo zasejali s pšenico. Od teh površin bodo na kakih 100.000 ha posejali letos visokorodno pšenico.

Zabeleženo

NEPOTREBNI PROBLEMI

Kmetijska zadruga Dolenjske Toplice širi svoje obdelovalne površine z zakupom, odkupom in zaokroževanjem. To je velika in odgovorna naloga, ki je ni moč izvajati brez težav. Vendar naša pot je jasna tudi glede kmetijske proizvodnje. Kdor bo prej zakoračil po tej poti, bo prej žel uspehe.

Na področju te zadruge pa obstaja tudi posestvo Kmetijsko gozdarskega predelovalnega kombinata. Ta ima zemljo splošnega ljudskega premoženja. Ta obrat dosedaj ni bil vključen v splošno prizadevanje za širjenje organizirane proizvodnje na večjih površinah, čeprav ima ob svojih mejah primerno zemljo za tako proizvodnjo. Zasebni lastniki zemlje, ki meje na zadružne obrate, kažejo na tiste, ki meje na obrat posestva, češ, mi smo bolj pod pritiskom za podružbljanje kmetijske proizvodnje kot oni. Tako sta na enem zaokroženem proizvajalnem področju glede širjenja zemljišč v družbeni lasti dve politiki; aktivna in pasivna, kar razumljivo negativno vpliva na politično razpoloženje. Nikakor ne bi bilo primerno, da bi zadruga skušala ustanavljati svoj obrat ob obratu posestva s tem, da bi pridobivala zemljo zadružnikov, ki imajo svojo zemljo ob obratu posestva. Bolj primerno bi bilo, da bi se tudi družbeno posestvo vključilo v splošno prizadevanje za povečanje površin v organizirani kmetijski proizvodnji.

Kmetijska zadruga Črnomelj je z agromelioracijami pri Krasincu pridobila 350 hektarov obdelovalnih površin. Na meji tega obrata v smeri proti Kolpi je veliko dobrih površin, ki bi prav tako sodile k temu obratu. Nekaj te zemlje je tudi na ponudbo. Problem je v tem, da so zasebni lastniki te zemlje na področju kmetijske zadruge Metlika. Po veljavni praksi pa kmetijska zadruga ne sme segati s svojo dejavnostjo na področje druge zadruge. Tako taki in podobni na videz neznatni problemi predstavljajo znatno oviro za hitrejše širjenje sodobne kmetijske proizvodnje.

P. ROMANIČ

TAKSI - KAMIONI V ZAGREBU IN BEOGRADU

Te dni uvajajo v Zagrebu in Beogradu nove oblike taksi transportne službe. Zagrebško podjetje »Croatiatrans« je kupilo v tovarni »Crvena zastava« v Kragujevcu 25 majhnih dvotonskih kamionov, ki jih bo 8. t. m. vključilo v mestni promet kot taksi-kamione, da tako ustreže vsem tistim podjetjem in privatnikom, ki iščejo vozila za manjše prevoze blaga. Podjetje zagotavlja, da bo na telefonski poziv v najkrajšem času vsakomur na razpolago potrebno vozilo. Za večje občasne prevoze v mestu ima na razpolago od prej 50 večjih kamionov. Zdaj pa to službo še izpopolnjuje za manjše prevoze, na primer kupljenega komadnega pohištva, hladilnika, štedilnika ipd., kar pogosto povzroča kupcem težave, pa tudi podjetjem bodo na razpolago ti kamioni za manjše prevoze, povsod tam, kjer je prevoz z normalnimi kamioni predrag. Na določenih točkah v mestu kakor na Trešnjevski in Britanskem trgu bodo uredile ekspoziture s potrebnim številom majhnih kamionov. Na svojih avtobusnih linijah pa uvaja podjetje špeditersko službo za hitri prevoz paketov do 30 kg po vnaprej določeni tarifi.

Nekaj podobnega uvajajo tudi v Beogradu. Mestno promestno podjetje v Beogradu si je nabavilo pri Industriji motornih vozil v Novem mestu 30 vozil tipa Kombi z osmimi sedeži, ki jih bo uporabilo v času evropskega atletskega šampionata za prevoz gostov, pozneje pa jih bo vključilo v taksi službo za prevoz oseb in blaga, ker so ta vozila tako urejena, da se lahko uporabljajo za razne namene.

Ukinitev zdravstvene menze v Ljubljani?

Kdo bo opravičil ta ukrep, ki utegne imeti daljnosežne posledice?

Potem, ko sta upravni odbor zdravstvene menze v Ljubljani in izredno prizadevna upravnica skozi mesece vedno naletela zgolj na gluha ušesa v neposredni težnji za ureditev statusa zdravstvene menze in ko je okrajni zavod za socialno zavarovanje 1. septembra ukinil že tako in tako pičlo dotacijo, je bil upravni odbor prisiljen predlagati ukinitev te ustanove.

Ta sklep je na eni strani za nas vse veliko presenečenje — ker pa vemo, kako so stvari potekale, niti ni tako nepričakovan.

Že pred časom smo v našem listu ob problematiki zdravstvene menze v Ljubljani zaklicali glasen SOS. Seznanili smo bralce in pristojne inštitucije z več članki, kako pravzaprav ni ustanove ali foruma, ki bi hotel imeti kakršenkoli opravek z zdravstveno menzo, to pa zato, ker je vsak opravek nujno terjal finančno pomoč in dotacijo. Na nezadržni poti v slepo ulico sta obstoj menze zadnje čase reševali le dve šibki rešilni bilki. Prvič minimalna dotacija socialnega zavarovanja iz preventivnega fonda, namenjena nekaterim socialno šibkim pacientom za kritje razlike med ceno običajne hrane, ki jo plača abonent, ter med ceno, ki jo terja dietična prehrana. In drugič: ob velikih stroških, ki jih terja dieta za TBC, predvsem pa za sladkorno bolne, je menza na škodo osebnih dohodkov osebja in končno računajoč celo na neizogiben deficit v poletnih mesecih dajala zadnje čase obroke po ceni, ki je pod ekonomsko ceno. S tem je namreč obdržala abonente-samoplačnike, ki jim komisija socialnega zavarovanja ne plača razlike, in tako umetno podaljšala menzi življenje. Vseskozi so pričakovali, da bo ta problem le še nekako urejen.

NAMESTO RAZVOJA, STRMA POT NAVZDOL

Ljubljanska zdravstvena menza je bila, preprosto rečeno, slabo oskrbljen pastorek tako socialnega zavarovanja, zdravstvenih organov in ljudskega odbora, ki je bil njen ustanovitelj. Imela je najprej slabe prostore na Trubarjevi cesti, kasneje pa še slabše in zasilnejše v dvoriščni stavbi Čopove ulice.

Socialno zavarovanje se je vseh skrbi zanjo odkrižalo z nekaj milijoni letno in iz teh milijonov so maloštevilni pacienti dobili doplačila za ceno dietne prehrane. Bilo jih je vsako leto manj, ker je bila hrana dražja, dotacija pa je ostala nespremenjena, ne glede na število bolnih in ne glede na podražitev obrokov.

Zdravstvo se ni zavzelo, da bi menzi priznali status zdravstvene ustanove, oziroma da bi jo kot tako smatrali, s čimer bi bila za njen obstoj odgovorna tudi zdravstvena služba.

Ljudski odbor Center je bil ustanovitelj — drugega nič. Upravni odbor zdravstvene menze lani pozimi niti v tem ni uspel, da bi pereče problematiko menze obravnalo na Mestnem svetu.

Še pred štirimi leti se je v zdravstveni menzi hranilo več kot 500 pacientov, sedaj jih je le še okrog 250. Med temi je le 30 sladkorno bolnih, čeprav je prav pri tej bolezni dieta to, kar je pri drugih boleznih zdravilo in čeprav se je število sladkorno bolnih v Ljubljani povzpelo že na blizu 1500! Ta dieta je pač najdražja in zato tudi rešeto, kdo naj dobi doplačilo k 20.000 dinarjem, kolikor stane mesečno v menzi hrana, najbolj gosto.

JE VSE TO OPRAVIČLJIVO?

Življenjska doba ene od nepogrešljivih ustanov je torej pred svojim zaključkom. Komisija pri zavodu za socialno zavarovanje je razpuščena, ukinitev dotacije obrazložena s tem, da po novem zakonu zavod nima več preventivnega sklada, temveč se bodo ti prenesli na komunalne skupnosti zavarovancev. Upravni odbor zdravstvene menze, ki hrani v svoji dokumentaciji na kilograme dopisov, vlog, prošenj in obrazložitev, je pritisnjen ob zid. Ne upa si več prevzeti odgovornosti za deficite, ki bi nastali, če ne bi uveljavljali ekonomske cene — ta pa v glavnem bolnikom ni dosegljiva. Zato je storil svoj zadnji ukrep: še enkrat so razposlali v okrožnici obrazložitev vsem pristojnim forumom s pojasnili, da bo menza konec tega meseca ukinjena, če do 25. t. m. ne bo urejeno finančno vzdrževanje.

Za takim potekom stvari stoji velik vprašaj tako s humanega kot pravnega stališča: Kaj bo s pacienti, ki jim je dieta osnovno zdravilo v njihovi bolezni — ekonomski položaj pa bolnikom onemogoča, da bi si jo oskrbeli?

In pravno vprašanje! Mar v mnogih primerih ni dietna hrana zdravilo, ki ga je socialno zavarovanje dolžno plačati? Bo služba socialnega zavarovanja iz svojih skladov raje plačevala trikrat, štirikrat dražje zdravljenje in oskrbo v bolnišnicah, draga zdravila, kar vse bo potrebno, če se bo pri bolnikih bolezen poslabšala? Vrata menze še niso zaprta, če pa se bo to zgodilo, bo tak ukrep pred javnostjo nemogoče opravičiti.

Marija Namorš

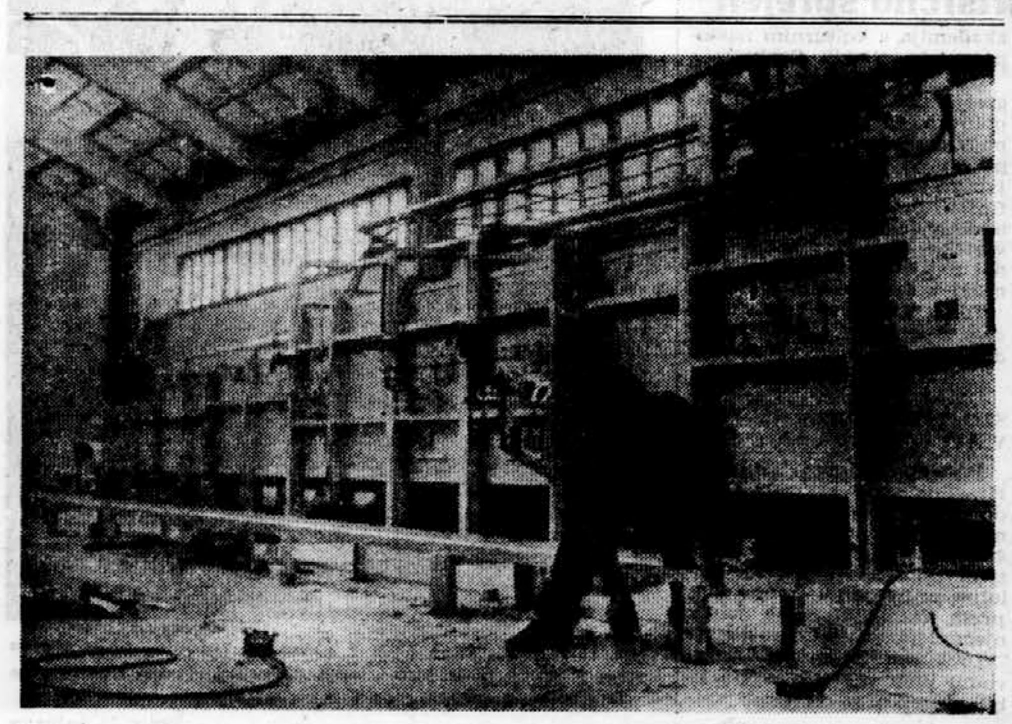

Podjetje »Avtoelektro« iz Tolmina je zgradilo z lastnimi sredstvi v okolici mesta novo proizvodno halo, kjer bodo proizvajali kva-litetne avtomobilske svečke. Posnetek prikazuje novo peč za elektroporcelan.
Foto: Z. Deniša

Vina popili za 30 % manj

V drugem četrtletju je gostinstvo v Sloveniji prodalo za blizu 18.000 hl manj vina kakor lani

V dnevih vinskega sejma je bilo slišati marsikatero pripombo na račun letošnje manjše potrošnje vina v gostinstvu. Te ugotovitve nam zdaj potrjujejo tudi podatki Zavoda LRS za statistiko o prometu v gostinstvu v prvem letošnjem polletju. Zmanjšanje količinskega prometa v gostinstvu je spričo letošnje znatne podražitve vina in drugih alkoholnih pijač razumljivo. Že odkupne cene so bile visoke. Potem pa so prišle še nove občutne obremenitve prometa. Občinski ljudski odbori so po večini uvedli maksimalne stopnje prometnega davka na alkoholne pijače, gostinski obrati pa so v mnogih primerih zvišali cene še v večjem obsegu, kakor so to narekovale nove dajatve. Toda drevesa ne rastejo do neba. Sledila je razumljiva reakcija potrošnikov.

Že v prvem četrtletju, ko so občine šele uvajale zvišan prometni davek, je bila potrošnja vina v gostinstvu po količini za 19 odstotkov manjša kakor v lanskem prvem četrtletju. Zmanjšanje potrošnje pa je v celoti prišlo do izraza šele v drugem četrtletju, ko so gostinski obrati prodali le 43.158 hl vina nasproti 61.042 hl v lanskem drugem četrtletju in 64.805 hl v drugem četrtletju 1960. To pa je za blizu 18.000 hl ali za 30 odstotkov manj kakor predlanskim. Nazadovala je tudi potrošnja piva. V prvem četrtletju je bila za 18 odstotkov manjša in tudi [illegible] četrtletju kljub delni preorientaciji potrošnikov na pivo za 10 odstotkov, ker je tudi pivo v gostinstvu pretirano drago. Najmanj razumljivo pa je to, da so se potrošniki letos bolj usmerili na žganje in žgane pijače. Tako so letos v drugem četrtletju prodali v gostinstvu 9133 hl [illegible] pijač, kar je za 6 odstotkov več kakor lani. Pričakovani večji promet brezalkoholnih pijač se je deloma uresničil. Prodaja sadnih sokov je bila v drugem četrtletju sicer za 72 odstotkov večja, kljub temu pa je količina 2340 hl še vedno majhna. Prodaja ostalih brezalkoholnih pijač pa je z 12.900 hl celo za nekaj odstotkov zaostajala.

Kljub podražitvi pijač in tudi ostalih storitev pa finančni rezultat spričo slabega prometa za gostinstvo ni ugodnejši, saj je bil izkupiček v drugem četrtletju le za 10 odstotkov večji kakor lani, pri čemer gre razlika menda v celoti na zvišane dajatve. V zadnjem času so ponekod že spoznali, da morajo cene znižati. Vendar tudi ne bo moglo ostati pri sedanji visoki davčni obremenitvi prometa z vinom. Bliža se novi vinski pridelek, ki ne bo majhen, med vinogradniki pa ni malo skrbi, kako bodo letošnji pridelek prodali.

S.

Samopostrežno restavracijo bodo v Mariboru odprli v oktobru. Dela gredo očitno h kraju in tako bo veliko pričakovanje več tisočev mariborskih samcev, študentov in zaposlenih gospodinj vendarle izpolnjeno. Namen, ki je vodil do gradnje — dajati dobro in ceneno blago — naj bi pričakovanja uresničil. (jp)

NA ROB MARIBORSKE TURISTIČNE SEZONE:

Manj prometa - več denarja

Ob ugotovitvah, da je turistični promet na mariborskem področju v prvi polovici letošnjega leta v primerjavi z lanskim občutno nazadoval, so naši gostinci za ta neuspeh najraje dolžili vreme. Znatno višje cene v gostinskih in penzionskih obratih so kaj radi zamolčali. Bolj natanko povedano, pritoževali so se nad vremenom, toda ne nad neuspehom. Saj se je finančni uspeh gostinstva v mariborskem okraju kljub manjšemu prometu povečal v prvem polletju za 7 odstotkov, čeprav so prodali celo za 28 odstotkov manj vina in za 20 odstotkov manj piva! —

V juliju in avgustu se je vreme izboljšalo. Turistične postojanke so bile zvečine povsod popolnoma zasedene. Na Pohorju so imeli v juliju celo za 100 odstotkov več tujih turistov kot lani. Pri čolnarni v Bresternici so odprli nove lične weekend hišice. Minuli mesec je dobil Ptuj sodoben hotel in s tem turizem na Dravskem polju močno potrebno izhodiščno postojanko. Skratka, situacija se je popravila. Toda, časa je bilo premalo — in končna prognoza za turistično sezono v letošnjem letu bo prej ko slej držala: z inozemskim turizmom smo še kar zadovoljni, toda domači turizem je občutno upadel. Zato bo tudi celoten uspeh ob koncu leta manjši.

Morda bodo številke ob koncu leta kljub manjšemu obisku pokazale zadovoljiv finančni uspeh turizma. Vsekakor bi bilo vsako samozadovoljstvo ob takem uspehu zelo škodljivo.

Tiste gostinske organizacije, ki niso obremenjene s kratkovidnostjo, se bodo morale vprašati tudi po tem — kako so bili zadovoljni gostje, tako tuji kot domači.

S cenami — vsaj slednji resda niso, saj marsikje ustrezajo postrežbi. Bolj kot nad cenami, se namreč domač in tuji gost pritožuje nad drugimi hibami našega gostinstva. Ne bi jih naštevali, saj so v splošnem znane. Samo nekaj konkretnih, zares nepotrebnih »cvetk«:

Udeleženki enega izmed letošnjih simpozijev znanstvenikov, ki je bil v Slovenjem Gradcu, priletni tovarišici, je ob vstopu v hotel direktor zaželel dobrodošlico: »Jaz sem pa mislil, da bo kakšna bolj mlada!«

V gostišču pri železarni na Ravnah je gost naročil sendvič. Natakarica mu je odločno izjavila, da sendviča ne more dobiti. Lahko pa dobi porcijo klobas in porcijo sira, ker sendvičev ne delajo...!

V Črni — zadnji dan »turističnega tedna«. V središču vasi slavnostno odpirajo votlino z lovsko trofejo. Zvečer je na sporedu »Koroška ohcet«. Čas med obema prireditvama izkoristimo za prigrizek v gostilni »Pod Tebrom«. Nadejamo se domače specialitete — polnjen svinjski želodec ali kaj podobnega. Dekle v [illegible] predpasniku, polnem madežev, nam začudeno odgovori — kaj takega pač nimamo! In bili smo veseli, da nimajo. Medtem ko nam je naštevala standardne prigrizke, smo bili siti rojev muh, umazanega prta in poda. Naša gostja iz Beograda je presenečena dejala, da tako umazanega lokala že dolgo ni videla. Bilo me je sram.

Slučajno so mi najprej prišle na misel »cvetke« s Koroške. Ob tem samo še tole: niso samo tam takšni in tudi niso vsi na Koroškem takšni. Res pa je, da so prekrasne naravne pogoje prav tam najmanj izkoristili. Turizma pač ne bomo izboljšali s prireditvami, turističnimi tedni in razstavami, marveč s sistematično vzgojo sposobnih kadrov. Teh pa, zlasti vodilnih kadrov, prav Koroški najbolj primanjkuje. Naj mi ne zamerijo, če to podkrepim še z enim podatkom: v Radljah, v hotelu »Kozjak« se je doslej zvrstilo že 12 direktorjev. Ali more takšno podjetje uspevati?

Kaj odločnejšega za izboljšanje gostinstva na tem območju doslej še tudi ni bilo storjenega. Na oddelku za turizem pri višji komercialni šoli štipendirajo gostinske organizacije 25 rednih slušateljev. Od tega sta iz koroškega kota samo dva!

(jp)

Tudi na dopustu [illegible]
DELO

Pisma bralcev

Dela se velika škoda

Tovariš urednik,

ko sem bil pred kratkim na dopustu v Hočah pri Mariboru, sem na veliko presenečenje videl na prostoru livarne nekaj tisoč bran za traktorski pogon, ki jih je menda naročilo neko beograjsko izvozno podjetje za izvoz v Anglijo. Ker je premalo prostora za livarno, leži veliko bran tudi na prostoru za impregnacijo pri postaji. Ti izdelki so »izpostavljeni vsem vremenskim nezgodam, ki seveda opravljajo svoje delo; preraščeni so že z 2 m visokim plevelom, kar prav gotovo tudi ni v njih korist.

Ko domačini in drugi to opazujejo, se sprašujejo, ali je te brane naročnik ozivarni zaradi tega ali onega jih je dal na razpolago litovarni zaradi tega ali onega vzroka? Kdo bo v drugem primeru trpel škodo, ki je gotovo velika. Ali ne bi material pretalili in porabili v druge namene?

Tudi mene boli to uničevanje ljudskega premoženja; zato menim, da mi tega ne boste zamerili.

Ferdo, Primec, Celje, Resljeva 9.

Zanemarjen šolski vrt

Tovariš urednik,

že dolgo me bode v oči šolski vrt v Mirni na Dolenjskem. Velik je ta vrt in zelo primeren za gojitev zelenjave in sadja. Včasih je bil vzoren, lepo obdelan, mladina se je učila na njem pridelovati zelenjavo in gojiti sadje. Tudi drevesnica je bila urejena in marsikdo se je v njej posebno zadnja šolska leta marsikaj naučil, kar mu je v življenju zelo koristilo.

Danes je ta vrt povsem drugačen: drevje je neobrezano, polno mladik in skrajno zanemarjeno. Del zelenjavnega vrta je prekopan; tu naj bi bilo igrišče, ki ga pa ni; humus so odstranili, prostor pa je sedaj zarasel z redko, dolgo travo in osatom. Drugi del vrta ni podoben niti travniku; gosta, dolga suha trava čaka, da bi se je kdo usmilil, a ga na žalost v Mirni ni. Vrt na splošno kritizirajo, veter pa raznaša seme plevela po okolici. Okrog šole je kakor okrog kakega starega gradu...

Če bi šolarji ta vrt sredi Mirne vsaj počistili — morda bi se vsaj pri tem kaj naučili?

Franjo Bulc, Mirna

Hiša razpada

Tovariš urednik,

ko sem se zdravil v Rogaški Slatini, sem bil tudi v Ratanski vasi, kjer je bil rojen naš slovstveni zgodovinar akad. dr. France Kidrič. To je hiša s številko 31.

Žal pa sem ugotovil, da hiša razpada in vse kaže, da zanjo nihče ne skrbi. Vsaj streho naj bi kdo popravil. Če pa bi hišo uredili, bi lahko postala izletniška točka, saj stoji neposredno za Bellevuejem, najpriljubljenejšo izletniško postojanko bližnje rogaške okolice. Morda bi kaj ukrenilo turistično društvo, ker bo hiša sicer kmalu le še razvalina.

E. Bojc, Polje 449.

»Ni rešitve ne odgovora«

Tovariš urednik,

s pismom z gornjim naslovom se je 26. julija letos oglasila v »Delu« tovarišica Ana Pleterski iz Radeč pri Zidanem mostu. Na to pismo pošiljam naslednje pojasnilo:

Stanovanjska komisija prometne sekcije Zidani most obravnava vse prošnje za dodelitev stanovanj zelo temeljito. Razen tega je delavski svet te sekcije imenoval tričlansko komisijo, ki si je ogledala stanovanja oziroma ugotovila stanovanjske razmere vseh prosilcev; po ogledu je napravila zapisnik, ki ga je predložila stanovanjski komisiji.

Stanovanjska komisija je nato sklicala razširjeno sejo, katere so se udeležili tudi člani političnih in množičnih organizacij ter predstavniki kolektivov, ki so se zanimali za dodelitev stanovanj svojim uslužbencem. Šele nato je komisija stanovanja razdelila, in sicer po določilih pravilnika o oddaji stanovanj ŽTP Ljubljana. Ta pravilnik določa v 20. členu, da se mora pri dodelitvi stanovanja poleg drugega upoštevati tudi doba čakanja na stanovanje, številčnost prosilčeve družine, neprimernost dosedanjega stanovanja kakor tudi potrebe službe.

Pri reševanju prošnje tov. Pleterski je stanovanjska komisija ugotovila, da stanuje ta tovarišica v hiši, ki je v povoljnem stanju in ima tudi vse potrebne pritikline; da se je število članov njene družine zmanjšalo od pet članov na štiri člane in da je še od teh eden zaposlen v Trbovljah; ugotovila je tudi, da uporablja njena družina vso hišo.

Po teh ugotovitvah je morala komisija reševati nujnejše primere, to je prošnje tistih prosilcev, ki so živeli v hujših stanovanjskih razmerah oziroma so bili brez stanovanj. Komisija je torej delala nepristransko ob prisotnosti že omenjenih predstavnikov organizacij in kolektivov, ko je dobila za svojo nalogo potrebne podatke. Poudarjam, da stanovanj niso dobili prosilci, ki imajo lastne domove, niti prosilci, ki bi bili manj potrebni, kot je tovarišica Pleterski. Seveda pa komisija vsem prošnjam ni mogla ustreči, ker razpolaga omenjena prometna sekcija s premajhnimi sredstvi, da bi zgradila za svoje potrebe dovolj stanovanj.

Pripominjam še, da tov. Roman Božič ni predsednik stanovanjske komisije, kot meni tovarišica Pleterski, pač pa šef prometne sekcije Zidani most, hkrati pa tudi član stanovanjske komisije; seveda pa ne more sam odločati, kdo bo dobil stanovanje in kdo ne; to kompetenco ima le stanovanjska komisija, ki jo je imenoval delavski svet na predlog delovnega kolektiva.

Tone Pulko, tajnik stanovanjske komisije ŽTP Ljubljana

Zakaj ne povedo postaj?

Tovariš urednik,

večkrat se peljem z avtobusom iz Ljubljane v Maribor in obratno. Vožnja je udobna, predvsem pa hitra. Odkar so uvedli brze proge, pridem npr. iz Slov. Konjic v Ljubljano že v poldrugi uri. To je zelo ugodno.

Ko se vozim na tej progi, pa pogrešam tole: sprevodnik le redko pove ime kraja, kjer se avtobus ustavi, oziroma kjer je avtobusna postaja. Vsi potniki pa ne poznamo vseh krajev, pa bi bilo zato koristno, da bi sprevodnik povsod, kjer se avtobus ustavi, povedal ime kraja oziroma postaje. Tako bi bila vožnja tudi zanimivejša.

Predlagam, da bi o tem avtobusna podjetja razmislila.

Zdenko Grčar, Nova Dobrova 76, p. Zreče

Ne bom ji več v nadlego

Tovariš urednik,

nisem reden gostilniški gost, včasih pa le zavijem na kak vrt, da popijem kozarček malinovca ali skodelico turške.

Tako željo sem imel tudi 29. avgusta letos. Zato sem se ustavila v prijetni kostanjevi senci na vrtu gostišča »Murko« v Vidmu-Krškem.

Na zvonjenje se je na stopnicah pojavila natakarica in me z razdalje kakih 10 m vprašala, kaj bi rada. Na vrtu sem bila edini gost. Nekoliko začudena nad njenim vprašanjem na tako daljavo, sem ji rekla, da bi pač prišla lahko malo bliže, saj se na 10 m težko pogovarjava. »Gospodična, nimam časa, tu imam polno gostov«, je bil njen odgovor. »Če pa nimate časa, pa nič«, sem ji odgovorila. »Pa nič«, se je odrezala in še je ni bilo več med vrati.

V gostilniški sobi je imela res goste, jaz pa sanjo nisem bila gost.

Takšna postrežba gostišču »Murko« prav gotovo ni v čast. Tovarišica natakarica pa je lahko brez skrbi, da ji bom še kdaj v nadlego in ji kradla čas. V meni je videla, vsaj po njenem obnašanju tako sodim, samo sitnega invalida.

Vera Vidic, Videm-Krško, Dalmatinova 19

Kam spada kolesar?

Tovariš urednik,

pred nedavnim sem bil priča, ko sta miličnika kaznovala dva tovariša z denarno kaznijo po 500 din, ker sta po pločniku za roko peljala kolesi. Miličnika sta trdila, da veljajo za kolesarje, tudi če gredo ob kolesih peš, isti predpisi kot za druga vozila; ali morajo torej po cesti, in to po desni strani. Ali sta imela miličnika prav?

Bogdan Prislan, študent, Ljubljana

PRIPIS UREDNIŠTVA: —

Tajništvo za notranje zadeve OLO Ljubljana nam je na gornje pismo tole odgovorilo:

Vprašanje, ki ga postavlja študent Bogdan Prislan — kam spada človek, če gre peš poleg kolesa in kakšni predpisi veljajo zanj — je v naši republiki s predpisi urejeno. 29. točka V. poglavja Odredbe o cestnem prometu v LRS (Urad. list LRS, 31-55) določa, da morajo pešci uporabljati vozišče ob skrajnem desnem robu, kadar peljejo kolo ali ročni voziček. Ukrep miličnika zoper pešca, ki sta peljala kolo po pločniku, je bil torej pravilen. Isti predpis namreč določa, za kaj se smejo uporabljati pločniki.

Nerazsvetljena Planinska jama skriva v sebi doslej turizmu nedostopno sotočje ponikalnic Pivke in Raka ter vrsto drugih podzemskih lepot. Čeprav si je jamo letos ogledalo komaj kakih 500 ljudi, bi jo bilo mogoče z majhnimi investicijami hitro usposobiti za turistični promet in pred vhodom vanjo postaviti na zahodnem delu Planinskega polja lep camping. Foto: Fotoservis Postojna

Velik zastoj v investiranju

Problemi postojnskega turističnega bazena

Čeprav so planirali, da bo letos investiranih v izgradnjo gostinskih in turističnih objektov v postojnski občini skupno 287 milijonov dinarjev, je že zdaj videti, da bo realizacija naložb do konca leta mnogo nižja. Vzrok za to je izključno v okoliščini, da Postojni kljub zagotovljeni visoki soudeležbi lastnih sredstev niso bili odobreni krediti za gradnjo nove remize in krožne proge za jamski vlak v Postojnski jami, za elektrifikacijo Planinske jame, za razširitev parkinga in Camp hotela pri Pivki jami in za adaptacijo novega gostišča na Mačkovcu.

Ker predstavlja večina naštetih objektov ključne postojanke postojnskega turističnega bazena, ki doživlja v zadnjem času predvsem glede tujskega turističnega prometa tako nagel razvoj kot malokateri center, si je umestno zastaviti vprašanje, če kaže investicijsko izgradnjo tako rentabilnega turističnega kraja res zavlačevati v nedogled?

Če je katera povojna sezona potrdila visoko vrednost postojnskega turističnega bazena, je bila to gotovo letošnja. Nekaj številk v ilustracijo: obisk tujcev v Postojnski jami se je v primeri z lanskim letom povečal za 8 odstotkov, Predjamskega gradu za 55 odstotkov, število tujih nočitev pa je poraslo kar za 50 odstotkov. V istem času se je vrednost menjave tujih valut podvojila, vtem ko se je uslug parkirnega prostora, ki ustvarja precejšnje devizne dohodke, do začetka avgusta poslužilo že 24 tisoč vozil ali 10 odstotkov več kot v istem času lani.

Zavod Postojnske jame je sicer kljub temu, da ni prejel kreditov, s sredstvi lastnih skladov povečal zmogljivosti parkinga na skoraj 500 vozil, nerešen pa je ostal problem receptivne zmogljivosti Postojnske jame, ki je dosegla ob zastarelem voznem parku in povečanem številu obiskovalcev ter neustrezni trasi podzemne železnice pravo kritično mejo. Zaradi pomanjkanja sredstev pa je ostala turističnemu prometu neodkrita tudi neelektrificirana Planinska jama, ki se ponaša z edinstvenim podzemnim sotočjem dveh rek ponikalnic, Rake in Pivke.

Očitno je torej, da je problem naložb trenutno ključno vprašanje, ki zavira hitrejši razmah turizma na Postojnskem. Ker izkazujejo elaborati, ki so izdelani že leto dni, poleg visoke rentabilnosti tudi visok devizni efekt naložb, pričakujejo v Postojni, da vsaj v bodoče s krediti za turizem ne bo več tolikšnih težav.

A. Miklavčič

● ROGAŠKA SLATINA

Priprave za gradnjo novega hotela

Vodstvo gostinskega podjetja v Rogaški Slatini pripravlja vse potrebno za gradnjo novega hotela A kategorije. Idejni načrt bo pripravljen že do decembra. Ker v Rogaški Slatini iz leta v leto naglo narašča tujski promet, bi bil novi hotel predvsem za pospeševanje le-tega. Predvidoma bo imel hotel 150 ležišč (10 apartmajev), restavracijo z 250 sedeži, kavarno, zabaviščne prostore in podobno, pač v skladu z zahtevami modernega hotela A kategorije. —vec

● LENART

SPREMEMBA V TOVARNI USNJA

Od 1. t. m. dalje je lenarška tovarna usnja priključena usnjarskemu kombinatu »Konus« v Slov. Konjicah. Do priključitve je prišlo po sklepih obeh delavskih svetov, ki sta uvidela, da je poslovanje majhnega podjetja nerentabilno. V tovarni usnja pri Lenartu so že nekaj mesecev nazaj nerentabilno gospodarili. Čeprav so krili družbene obveznosti in plačevali delovno silo, niso zagotovili razširjene reprodukcije. To in še drugo je lenarško tovarno usnja privedlo v slab položaj. Po knjigovodskih podatkih so ob koncu I. polletja poslovali z več kot 12 milijoni dinarjev izgube.

S priključitvijo lenarške tovarne usnja Slovenskim Konjicam bo ustanovljen v Lenartu samostojen obrat, v katerem bodo v bodoče proizvajali samo eno vrsto usnjarskega izdelka. Bruto dohodek obrata bo sicer nekoliko manjši, vendar se bo število zaposlenih od sedanjih 60 povečalo na 100, kar je zadovoljivo glede na presežek delovne sile v kmetijstvu lenarške občine. -ec

Naš fotozapisek

Na Poti na Rakovo jelšo v Trnovem v Ljubljani je zraslo naselje hišic. Ker tam doslej niso imeli vodovoda, so se prebivalci odločili, da ga bodo sami napeljali.

Foto: E. Šelhaus

● TRBOVLJE

Goste z »Vlaka bratstva in enotnosti« bodo prisrčno sprejeli

Poseben pripravljalni odbor za sprejem in bivanje gostov »Vlaka bratstva in enotnosti« pri občinskem odboru ZB NOV Trbovlje je že izdelal program sprejema in prireditev za številne udeležence iz Srbije in Hrvatske, ki bodo prišli 14. septembra z »Vlakom bratstva in enotnosti« na obisk v Trbovlje.

Slovesen sprejem bodo pripravili Trboveljčani gostom na dan prihoda že na železniški postaji, delavci Strojne tovarne pa pred svojo tovarno. Udeležence »Vlaka bratstva in enotnosti« bodo še posebej toplo pozdravili trboveljski pionirji, ko bodo gostje šli skozi njihov špalir od Doma družbenih organizacij do Delavskega doma, kjer bo na prostem krajše zborovanje. Istega dne zvečer bo v gledališki dvorani Delavskega doma slavnostna akademija s kulturnim nastopom trboveljskih Svobod.

Dne 15. septembra bodo gostje skupno z gostitelji odpotovali na enodnevni izlet po Gorenjski, naslednji dan pa jih bo sprejel predsednik trboveljske občine Martin Gosak. Proti večeru bo na izletniški točki Podmeji še tovariško srečanje, nakar bodo gostje zvečer odpotovali nazaj v domače kraje.

Topel sprejem »Vlaku bratstva in enotnosti« bodo priredili še v Zidanem mostu.

P. Burkeljc

STO TISOČ TON PREMOGA V AVGUSTU

Rudarji rudnika Trbovlje-Hrastnik so v avgustu kljub dopustom nakopali 101.000 tono premoga ali 5 tisoč ton več, kot je predvidel operativni plan za ta mesec. Celotna proizvodnja premoga v prvih osmih mesecih letošnjega leta pa je narasla na 739.000 ton premoga. Proizvodni plan za to obdobje je bil presežen za 11 tisoč ton.

—pb—

● CELJE

POSLOVANJE ŠOLSKEGA CENTRA ZA BLAGOVNI PROMET

Šola za trgovske učence v Celju se je z ostalimi oddelki na tej šoli (poslovodska in komercialna šola, razni tečaji za prekvalifikacijo itd.) reorganizirala v šolski center za blagovni promet. Center deluje v vzorno urejenih prostorih in ima dober učni kader. Poglavitna problema sta v skrajšani učni dobi, ker v dveh letih ni mogoče nuditi učencem vsega znanja, in v uresničenju zahtev družbene verifikacije, ko mora poklicna šola uveljaviti popolno nadzorstvo nad izvajanjem praktičnega dela pouka po podjetjih. Zato bi bilo prav, da bi v zavodu uvedli novo mesto nadzornika oziroma svetovalca za praktični pouk. —os

● TOLMIN

Modernizacija tovarne „Avtoelektro“

Vžigalnih in žarilnih avtomobilskih svečk ter žarilnih žarnic skoraj ne bo treba več uvažati

Na Poljubinskem polju, nedaleč od Tolmina, strokovnjaki v novih delovnih prostorih hite z montažo sodobnih naprav, ki jih je kolektiv podjetja »Avtoelektro« uvozil, deloma pa tudi sam izdelal. Kmalu bodo premestili obrate iz sedanjega provizorija na Brajdi v Tolminu v nove tovarniške prostore na Poljubinskem polju.

V neprimernih prostorih je kolektiv doslej preizkušal nove metode in proizvajal vžigalne in žarilne svečke za avtomobile in traktorje ter kontrolne žarnice za avtomobile, razne predupore, regulacijske naprave za grelce Webasto in druge izdelke, ki smo jih vedno uvažali. Keramične dele, ki so potrebni za tovrstno proizvodnjo, so žgali v primitivni peči, ki so jo sami izdelali. Sodobna peč za žganje zahtevnejše keramike bi pripomogla, da bi začeli serijsko proizvajati kvalitetne izdelke.

Iz Zahodne Nemčije so uvozili novo sodobno avtomatsko tunelsko peč. Montirata jo nemška strokovnjaka, pomagajo pa seveda domači strokovnjaki. Zračnik za odvod izpušnih plinov bo izdelala domača tovarna. Upajo, da bo poskusna serijska proizvodnja v novih prostorih stekla že konec meseca.

Avtomatično tunelsko peč bi morali dobiti že lani, vendar se je vsa stvar zavlekla. Da bi prihranili čimveč deviz in sredstev, so del opreme izdelali sami, med drugim tudi 25 vagončkov, ki so potrebni ob peči. Menimo, da bi lahko sami izdelali še nekatere druge dele, uvozili pa naj bi originalni ventilator iz posebnega materiala, ki bi veljal le nekaj tisoč mark. Za ureditev novega obrata so investirali 148 milijonov dinarjev, od tega 90 milijonov za opremo. V novem obratu bo proizvodnja trikrat večja, zaposlili pa bodo le nekaj več delavcev. —jp

● SMOLNIK

JUBILEJ DRUŠTVA

Gasilsko društvo Smolnik pri Rušah je z razvitjem prapora praznovalo 55-letnico svojega obstoja. Botroval mu je kolektiv ruške železarne, spominske trakove pa je prispevalo 13 raznih organizacij in društev. Društvo vključuje 28 članov, skrbi pa tudi za naraščaj, saj ima v svojih vrstah 25 pionirjev. Prav tako vključuje dva živeča ustanovna člana, od katerih je najstarejši 98-letni Lojze Gorenak iz Ruš, in tri gasilce, ki že 40 let prizadevno sodelujejo. -r

● NOVO MESTO

ASFALTIRANJE PLOČNIKOV

Komunalno podjetje Novo mesto je uredilo križišče pred hotelom Kandija, sedaj pa ureja pločnike vzdolž Partizanke ceste do bolnišnice. Pločnika na obeh straneh ceste bosta asfaltirana, kar bo vsekakor pridobitev za ta del mesta. (r)

● ČRNOMELJ

NEURESNIČEN SKLEP LJUDSKEGA ODBORA

Odkup živine na območju črnomaljske občine opravljata kmetijska zadruga in Mesarija. Pri tem pa nastajajo često trenja, ki ne koristijo odkupni in kmetijski politiki ter povzročajo gospodarsko škodo. Da bi se uveljavila pri odkupu na območju občine enotna načela in zmanjšala razlika v ceni mesa od proizvajalca do potrošnika, je občinski ljudski odbor sprejel sklep, da se obe podjetji združita.

V veliko nezadovoljstvo potrošnikov in družbenih organizacij, ki so tak ukrep predlagali, kolektiv Mesarije ni privolil v združitev in še vedno posluje samostojno ter po svoji stari praksi. Ker je združitev obeh podjetij v družbenem interesu, je občinski odbor SZDL predlagal občinskemu ljudskemu odboru, da uveljavi sprejeti sklep. Kolektiv zadruge je privolil v združitev, ker meni, da bi s tem odpadla nepotrebna trenja pri odkupu in se znižali stroški proizvodnje. (r)

● KRMELJ

NOVI PROIZVODNI PROSTORI METALNE

Splošno gradbeno podjetje Pionir Novo mesto je prevzelo gradnjo proizvodne dvorane za obrat Metalne iz Maribora v Krmelju. Dvorana bo imela blizu 2000 kvadr. metrov pokritega delovnega prostora, dograjena pa bo do 15. decembra letos. Predvidevajo, da bo proizvodnja v novi dvorani stekla že prvega januarja 1963. Kot je znano, bo obrat Metalne v Krmelju zaposlil večino dosedanjih rudarjev in drugega osebja opuščenega rudnika. (r)

Stotaki za minute

Števec v avtomobilu kaj naglo navrti novih 2000 kilometrov. Spet redno mazanje! Na bencinski črpalki vam v četrt ure ali pa še hitreje zamenjajo motorno olje, le zaradi ostalega mazanja zglobov s trdo mastjo (pri Citroenu) moraš v mehanično delavnico. Servis v Miklošičevi ulici v Celju je še pred meseci opravil take usluge, vtem ko je sedaj le za vozila Fiat — Zastava. Račun za zamenjavo olja, mazanje in včasih še križno menjanje koles je znašal do 300 dinarjev. Nič dražje ne računajo za take storitve, ki jih običajno opravi vajenec, v delavnici na Ljubljanski cesti.

Toda v centrali »Avtoobnove« v Medlogu vam zaračunajo za delo, ki ga opravi delavec v 5 (petih) minutah 250 dinarjev. Mazanje na štirih mestih terja največ 40 din matrialnih stroškov. 210 din pa naj bi bilo vrednih 5 minut dela. Čemu? »Ja, veste, taka je tarifa«. Pa menda ni tistih 7 tiskovin, ki jih na »Avtoobnovi« izpolnijo za tako mazanje, tako bremenilna postavka.

F. K.

NERED OB ŽIČNICI — Na zunaj vse v redu; nedelja zjutraj, pripeljali so prvi avtobusi, ljudje v vrsti zlagoma čakajo na karte — za žičnico, za vesel dan na Krvavcu. Ne verjemite tej sliki, ta zunanja podoba vara! Znotraj, pred blagajno, okoli nje, mimo potrpežljivih posameznikov, ki se stiskajo v vrsti, se gnetejo brezobzirneži. Vse več jih je. Prerivajo se pod pregrado, kupujejo karte za sorodnike v dvajsetem kolenu in vse vrste znancev — ki se medtem mirno sprehajajo zunaj ali posedajo pred bifejem. Ob njihovem pozivu pridrve mimo vseh, udarijo otroka po glavi, ustvarijo neznosno gnečo, rjujejo, nezmožno zavrnejo starega dileveka, češ kaj bi s starostjo na Krvavcu... Službujoči tovariš pri vratih je nemočen. Nezmožno, kot so oni, ne zna biti. Zanj veljajo nenapisana pravila gornikov, ki so šli na Krvavec s plemenito mislijo v sebi. Mlad parček za nami živi od svetih pravil sodobnosti: skromno se stisne v kot in ne more verjeti, da je lahko človek, da so lahko ljudje v nedeljo zjutraj, ko gredo po vesel dan na Krvavec, take živine! — Toda besede ne zaležejo, treba bo kaj ukreniti! Bo SAP TURIST Ljubljana kaj ukrenil? Kaj takega, kar ne bo zgolj formalno?

M. G.

Foto: Jerala

Nova sredstva za turizem

Z občinske seje v Kopru

Na zadnji seji (3. t. m.) občinskega zbora in zbora proizvajalcev v Kopru so odborniki med drugim sklepali o najetju posojil za hotel »Adria« v Ankaranu (231 milijonov), za ureditev ribje restavracije v Kopru (48,5 milijonov) in za restavracijo v Lazaretu (ob italijanski meji) (22 milijonov dinarjev). Po precejšnji razpravi so odobrili vsa ta posojila, razen tega pa so izglasovali poroštveno izjavo za posojilo 392 milijonov dinarjev, ki jih najame hotel »Triglav« za nadaljevanje del po programu za turistično-gostinsko izgradnjo Žusterne pri Kopru.

Dodatno je prišla na dnevni red tudi razprava o suši in njenih posledicah v komuni. Sklenili so naložiti svetu za kmetijstvo, da imenuje posebno komisijo, ki naj ugotovi v sodelovanju s sekcijo za kmetijstvo in gozdarstvo okrajne gospodarske zbornice dejansko stanje in nato predlaga ukrepe za ublažitev posledic zaradi suše.

Na dnevnem redu skupne seje obeh zborov pa sta bila razrešitev in imenovanje direktorjev nekaterih gospodarskih organizacij. Med drugim so imenovali bivšega podpredsednika OLO Koper ing. Petra Aljančiča za direktorja industrije plastičnih mas in umetnih smol »Iplas« v Kopru, razrešili dolžnosti direktorja Tomos Franca Pečarja, ker odhaja na drugo dolžnost, in imenovali direktorja Industrije motornih vozil (IMV) v Novem mestu Jurija Levičnika za v. d. direktorja Tomos.

F. M.

● NOVA GORICA

ZARADI VROČINE SE BO PRIČEL ŠOLSKI POUK TEDEN DNI KASNEJE

Na pobudo organov sanitarne inšpekcije je svet za šolstvo občine Nova Gorica izdal priporočilo vsem šolskim odborom, da bi se zaradi vročine in ponekod pomanjkanja vode pričel šolski pouk nekoliko kasneje, najpozneje pa 15. septembra. To velja predvsem za nižinske predele in tiste šole, ki imajo prepolne razrede. V Kanalu bodo 16. septembra odprli novo šolo. Tudi v sosednih Desklah bodo letos pokrili novo šolo, v kateri naj bi se pričel pouk prihodnje leto. Načrte pripravljajo tudi za gradnjo novih šol v Dobrovem in Šempetru pri Gorici. V Novi Gorici bodo ob občinskem prazniku — 9. septembra — odprli otroški vrtec, ki ga je zgradila stanovanjska skupnost.

Lani je v novogoriškem okraju obiskovalo osnovnošolski pouk blizu 7000 učencev. Letos jih bo nekaj več. Primanjkovalo pa jim bo še nekaj predmetnih učiteljev.

-jp

● MURSKA SOBOTA

REKONSTRUKCIJSKA DELA

V tovarni mesnih izdelkov »Pomurka« zaključujejo rekonstrukcijska dela v proizvodnih prostorih. Računajo, da bodo do konca leta vsa dela končali. Z dokončno rekonstrukcijo bodo imeli boljše pogoje za izvoz mesa in mesnih izdelkov. V izvozu se položaj zadnje mesece popravlja.

—an

NAJVEČ ENODNEVNIH LETOVANJ V LJUBLJANSKEM OKRAJU

Nepozabne počitnice na igriščih in izletih

Na otroškem igrišču na Prulah je bilo preteklo soboto — kot navadno vsak dan — živahno in veselo. Skupina predšolskih otrok je v peskovniku »gradila mostove«, drugi pa so bili zbrani okoli vzgojiteljice in reševali uganke, ki jim jih je zastavljala. Kmalu so se jim pridružili še šolski otroci, ki so se z dvema vzgojiteljicama vrnili z Golovca.

Približno tako je še sedaj na vseh ljubljanskih igriščih. Društva prijateljev mladine so skupaj z varstvenimi ustanovami pripravila program dela z otroki, ki so v počitnicah ostali doma in so ga ves čas počitnic uspešno izvajali. Starši so bili brez skrbi, ker so bili otroci v skrbnih rokah, otroci pa veseli in zadovoljni, ker so imeli tako lepe počitnice. Vrata varstvenih ustanov, ki so imela v počitnicah manj rednih oskrbovancev, kajti eni so šli v kolonije, drugi s starši ali k sorodnikom, so se odprla vsem otrokom in tudi na igriščih je bilo preskrbljeno za varstveno vzgojno delo. Otroci so hodili na poldnevne in celodnevne izlete in na skupno kopanje. Preskrbljeno je bilo tudi za malico, po želji staršev pa tudi za kosilo.

Občinska Zveza prijateljev mladine Ljubljana-Center je v proračunu zagotovila 2 milijona dinarjev za dnevna letovanja in jih razdelila tistim društvom, ki so organizirala dnevna letovanja in varstvo otrok v počitnicah. K oskrbnini pa so prispevali tudi starši otrok. Tudi nekatere stanovanjske skupnosti so prispevale sredstva za enodnevna letovanja in nakupile razna igrala, predvsem žoge. Poseben posluh je imela za to stanovanjska skupnost Stara Ljubljana. Vsak dan se zbere, poleg rednih oskrbovancev, do 70 otrok v varstvenih ustanovah Novi trg in Prule. Cankarjevo nabrežje, ki je bilo vsake počitnice polno otrok, ki so se brez varstva igrali in lovili ob Ljubljanici, je letos skoraj prazno. Otroci so na enodnevnih letovanjih in v skrbnih rokah. Tako lepo je na izletih in na skupnem kopanju ali na igrišču, da jih nič več ne mika nevarno nabrežje Ljubljanice. Po zbranih podatkih je bilo zajetih v enodnevna letovanja v občini Ljubljana Center vsak dan do 300 otrok.

V občini Bežigrad je bilo med starši in otroci večje zanimanje za varstvo na igriščih, dočim je ostala baza za enodnevna letovanja v Tomačevem neizkoriščena, ker menda ni bilo udeležbe.

V občini Ljubljana-Vič-Rudnik je najbolj uspešno organiziralo letovanja DPM Kolezija, kjer je bilo vsak dan na dnevnem letovanju blizu 50 otrok, celo v slabem vremenu okoli 30, čeprav so imeli urejeno le zasilno streho za primer dežja.

Na igrišču v Zgornji Šiški imajo varstvo na enem igrišču, DPM »Milan Majcen« pa je pripravilo otrokom tudi nekaj izletov.

Na novo zgrajeno lepo bazo za enodnevna letovanja ima občina Moste v Hrušici, ki je stala več milijonov. Toda žal ta baza ni bila dovolj zasedena. Bližnji otroci so sicer prihajali, toda premalo zanimanja je bilo pri otrocih s Kodeljevega, iz Most in Zelene jame, katerim je bila predvsem namenjena. Zanimalo bi nas, kaj je temu vzrok, ko vidimo, kolikšno zanimanje je bilo za enodnevna letovanja v občini Center?

Tudi v počitnicah so redno delale v Ljubljani vse varstvene ustanove. Torej je bilo vse počitnice dobro poskrbljeno za varstvo otrok. Upravni odbori in vzgojni kader zaslužijo vse priznanje za njihovo požrtvovalno in vestno delo.

Po zgledu Ljubljane naj bi tudi drugod pripravili prihodnje leto enodnevna letovanja. Možnosti je dovolj, le da bi vsi spoznali potrebo, da je treba vsem otrokom, tudi tistim, ki ostanejo doma, zagotoviti vesele in zdrave počitnice. a-

Vesel ringaraja v sončen dan — Foto: Z. Deniša

MALA POTROŠNIŠKA KNJIŽNICA

KAJ CVETI IN ZELENI NA OKNU IN V SOBI

Cvetlično obstensko koritce je iz eternita. Aranžma je primeren za svetle veže.

Avtor številnih znanih del s področja vrtnarstva prof. F. Vardjan nas v tej knjigi povede v znani in neznani svet tistih okrasnih rastlin, ki naj bi bile pomembni sestavni del slehernega stanovanja in delovnega prostora. Prav s tega področja je bilo pri nas napisanih več knjig. Široka razgledanost avtorja pa je omogočila svojski način predstave številnih okrasnih rastlin, ki jih danes vse bolj občutno pogrešamo in celo na trgu zaman iščemo. Nazorno je obdelal tudi najbolj sodobne načine dopolnjevanja stanovanjske opreme z okrasnimi rastlinami ter gojenja teh rastlin v pogojih današnje stanovanjske kulture. S tem pa je izpolnil veliko vrzel na našem knjižnem trgu ter podal solidno orientacijo za poživitev stanovanjskih prostorov, oken in balkonov, ki so danes še marsikje brez pravega razloga hladni, pusti in prazni.

Ker se je avtor poslužil najnovejših mednarodnih predpisov o rastlinskem imeslovju, bo knjiga koristno služila celo našemu vrtnarskemu naraščaju.

MIHA OGOREVC

NE SEDITE LAČNI ZA KRMILO:

Pravilna prehrana - varna vožnja

V zadnjih treh letih se je pri nas zelo povečal in razvil promet, predvsem še z motornimi vozili. Po cestah se »pode« različni osebni in tovorni avtomobili, motorji, motorna kolesa in druga vozila. Gotovo je varna vožnja odvisna od mnogih činiteljev. Eden od njih pa je tudi prehrana voznika motornega vozila. Morda je malo čudno slišati, vendar je pravilna prehrana velikega pomena, saj je od nje tvisna voznikova zmožnost.

Hrana naj bo lahko prebavljiva, bogata naj bo zaščitnih snovi, predvsem vitaminov; naj ne bo preveč mastna, ne premočno začinjena in obroki ne preveliki. Prekajeno svinjsko meso, trdo kuhana jajca, klobase in salame niso priporočljive. Ta živila naj zamenjajo sir, skuta, jogurt, mleko, sadje zelenjava in črn kruh. Jedi, ki napenjajo, se izogibajmo. Kosilo in večerja naj bosta po možnosti vedno ob istem času. Hrano uživajmo večkrat, zmerno in počasi, vendar ne v premajhnih količinah.

Na pot pojdimo spočiti in nikdar s praznim želodcem. Če gremo na daljšo pot, pojdimo po možnosti zjutraj in po zaužitem angleškem zajtrku, ki je sestavljen iz mehko kuhanega jajca, čaja z mlekom ali bele kave, kakaa ali mleka, ter črnega kruha s surovim maslom in medom ali džemom ter sadja. Šele po mirno zaužitem takem zajtrku lahko krenemo na pot. Raje pol ure prej vstati in zaužiti tak zajtrk, kot pa prepozno vstati, zmetati vase kak griižljaj in na hitro izpiti malo tekočine, ali morda celo še za »korajžo in moč« šilce žganja. Alkohol da res moč, toda, ta se kaj rad sprevrže v predrznost. Refleks je počasnejši in zato tudi pride do tolikih nesreč.

Med vožnjo se moč koncentracije zmanjša, ne da bi sami to opazili,. Zaradi tega je potrebno na vsaki dve uri vožnje deset minut postanka. Tedaj ne ostajajmo v avtomobilu, temveč izstopimo, pretegnimo ude, ter zaužijmo kako malenkost.

Tudi če začutimo »praznino v želodcu«, ustavimo vozilo, se mirno pokrepčajmo, odpočijmo in šele nato nadaljujmo vožnjo. Za taka okrepčila si vzamemo s seboj sadje, kekse ali kako drugo pecivo, čokolado, lahko tudi sendvič, v okrepčevalnici použijmo jogurt, kislo mleko ali omlete. Pikantnih in papriciranih ter slanih jedi se izogibajmo, ker smo po njih preveč žejni.

Pri vsakem obroku si vzemimo čas, ter počasi zaužijmo hrano. Po jedi ne sedimo takoj za volan, temveč napravimo raje kakih sto korakov in šele na to nadaljujmo vožnjo!

Zelo neprimerno in nevarno je, če nadaljujemo vožnjo utrujeni, ali če hočemo utrujenost pregnati s tabletami, kajenjem, črno kavo ali močnim ruskim čajem. Trenutno nas poživila požive, nato pa smo še bolj utrujeni. Čim začutimo utrujenost, napravimo nekoliko daljšo pavzo. Po možnosti malo zadremajmo.

Večina moških voznikov je takih, ki imajo predsodke, da so mlečne in sadne jedi ter pijača le za otroke in ženske. Sram jih je in ne zdi se jim možato uživanje takih jedi in pijač. Drugod v svetu popijejo velike količine mleka in sadnih sokov. Zakaj tudi pri nas ne bi povečali njih potrošnjo?

K. S.

»BRION« —

osvežujoča tekočina po britju, ki preprečuje infekcije in čisti kožo.

Primerna je tudi uporaba pred britjem z električnim aparatom.

Z uporabo **»BRION«** postane koža gladka in prožna.

Proizvaja:

Dahlia

BEOGRAD

ŽELEZARNA JESENICE

RAZPISUJE MESTO

UPRAVNIKA

tovarniške kazine

Pogoji: visokokvalificiran v gostinski stroki, po možnosti absolvent gostinske šole z vsaj 5-letno prakso.

Osebni dohodki po pravilniku o formiranju in delitvi osebnih dohodkov Železarne Jesenice. — Ponudbe s kratkim življenjepisom in opisom dosedanjega službovanja naslovite na

ŽELEZARNO JESENICE — KADROVSKI SEKTOR.

6960

Dom in elektrika

Razsvetljava stanovanja

Električne razsvetljave smo že tako navajeni kakor sonca, domislimo se je šele, ko nam žarnica pregori ali pa zmanjka toka in se nenadoma znajdemo v temi. Šele tedaj spoznamo, da je žarnica pravzaprav najbolj nepogrešljiva med vsemi električnimi napravami.

Vendar s tem, da uvijemo žarnico v okov ter obrnemo stikalo, še ni rešen problem razsvetljave stanovanja. Ne zadostuje namreč, da je prostor samo razsvetljen, temveč je predvsem važno, da je svetloba primerno močna, da ima prijetno in ugodno barvo, ter da s svojo usmeritvijo čimbolje ustreza našim potrebam na ožjem stalnem delovnem mestu.

Posamezni stanovanjski prostori služijo različnim namenom, zato moramo temu primerno prilagoditi tudi njih razsvetljavo. Spalnica, kopalnica in pomožni prostori na splošno ne zahtevajo toliko svetlobe kakor kuhinja ali kabinet. Slaba svetloba neugodno vpliva na naše delovno razpoloženje, pri tem pa zlasti trpi naš najdragocenejši čut — vid. Ker tudi pojačan vir svetlobe s stropne svetilke ne zadostuje na ožjih delovnih mestih (n. pr.: mize, šivalni stroj), jih moramo še dodatno osvetliti z gibljivimi stenskimi ali pa s stoječimi, oziroma namiznimi svetilkami. Zaradi neposredne bližine svetilke ni potrebna pretirano močna žarnica, ima pa še to veliko prednost, da s primerno namestitvijo lahko izkoristimo najugodnejšo usmeritev svetlobnega stožca na ožje delovno področje.

Zgrešeno je mnenje, da se dá le večje stanovanje dobro osvetliti. Današnje stanovanjske razmere, žal, marsikod tako utesnujejo mnoge družine, da so primorane uporabljati isti prostor v različne namene, n. pr. v spalnici se otroci tudi učijo, služi še za sprejemnico ali gledanje televizijskega prenosa. V tako vsestransko izkoriščenem prostoru moramo še posebej paziti na dobro in pravilno osvetlitev, kar lahko dosežemo le z več različnimi svetilkami.

Za razsvetljavo stanovanj najčešče uporabljamo navadne žarnice z žarilno nitko in prozornim matiranim ali opalnim steklom hruškaste oblike. Te žarnice sevajo svetlobo v prijetni, topli barvi v zveznem spektru, njih zamenjava je hitra in preprosta, nizka nabavna cena pa jim daje odločilno prednost pred modernejšimi fluorescenčnimi cevmi, ki so se v različnih izvedbah mnogo bolje uveljavile v službi družbene razsvetljave. Fluorescenčne cevi, ki so na začetku svoje razvojne poti dajale le neugodno hladno svetlobo, so danes že zelo izpopolnjene in v tem oziru z raznimi kombinacijami skoraj ne zaostajajo več za navadnimi žarnicami. Njih prednost je, da porabijo zelo malo električnega toka in da imajo dolgo življenjsko dobo, katera se pa hitro manjša s pogostim prižiganjem in ugašanjem. Ekonomične so samo, če gorijo neprekinjeno vsaj 3 ure.

Zelo važna je tudi usmeritev svetlobe. Le-to lahko izvedemo samostojno ali kombinirano na direkten, indirekten ali difuzen način. Direktno osvetlitev dobimo z usmeritvijo svetlobnega stožca neposredno na površino ali predmete, ki jih želimo osvetliti. Pri tem načinu je izguba svetlobe najmanjša, vendar je prostor izven območja svetlobnega stožca temačen, zlasti strop in oddaljenejše stene. Bolj enakomerno osvetlitev dosežemo z indirektno razsvetljavo, kjer so žarnice usmerjene v strop ali stene ter se od njih žarki odbijajo po vsem prostoru. Taka razsvetljava je diskretna in ugodno deluje na naše počutje, zahteva pa močnejše žarnice. Difuzno svetlobo dobimo s pomočjo matiranih ali opalnih steklenih senčnikov, ki jo enakomerno razpršijo na vse strani, kar daje zelo prijeten občutek. Pri indirektni in difuzni razsvetljavi je za drobna dela (branje) šivanje) priporočljiva še dodatna direktna osvetlitev s pomočjo stenske, namizne ali stoječe svetilke.

Izogibajmo se golih, nezasenčenih žarnic, ki neprijetno bodejo v oči! Bleščanje zmanjšuje vidno sposobnost in prekomerno utruja oči. Neposredno in ostro svetlobo žarnic moramo omiliti s primernimi senčniki. V tem pogledu še mnogo grešimo, bodisi da senčnikov sploh ne uporabljamo, ali pa ti ne ustrezajo tehnično-svetlobnim zahtevam. V trgovini dá večina kupcev prednost svetilki, ki je podnevi lepa, zanemari pa njeno funkcionalnost, to je dobro razsvetljavo. V trgovini kupec tudi nima možnosti, da jo praktično preizkusi. Zato bi morali že konstruktorji in tovarne paziti na to, da bi izdelovali samo take svetilke, ki bi tehnično-svetlobno vsestransko ustrezale. Te stopnje pri nas, žal, še nismo dosegli: sicer lepe, toda svetlobno neustrezne svetilke še vedno prevladujejo zaradi nižje cene in nepoučenosti kupcev.

Drobni nasveti - velika pomoč

● **Cvetača bo med kuhanjem ostala bela, če boste skupaj z njo kuhali košček limonine lupine, ali pa če boste dodali vodi kisa ali mleka.**

*

● **Duh po čebuli boste z rok najhitreje odstranili, če boste roke zdrgnili s koščkom kuhanega krompirja.**

*

● **Če je rumenjak preveč bel, ga nekoliko posolite in dobil bo lepo rumeno barvo.**

*

● **Mesna juha bo ostala bistra, če boste kuhali v njej košček jajčne lupine.**

*

● **Rozine, ki so dolgo ležale v vaši omari, bodo postale spet mehke in dišeče, če jih boste pustili pred uporabo nekaj časa v limoninem soku.**

*

● **Če je posoda, v kateri kuhate čaj, znotraj potemnela, jo boste najlaže očistili, če jo boste zdrgnili s krompirjevimi olupki.**

NA MEDNARODNEM SEJMU OBLAČENJA »MODA V SVETU«

„Otrok" - prvi tovrstni sejem

V Beogradu bo od 13. do 21. oktobra mednarodni sejem oblačenja »Moda v svetu«. Prireditev bo na Beograjskem sejmišču in ne bo le razstava tekstila, temveč tudi vseh drugih predmetov, ki sodijo k sodobnemu oblačenju, to je kozmetičnih izdelkov, ur, nakita, torbic, dežnikov, rokavic itd. Obiskovalci prireditve si bodo lahko ogledali tudi najnovejše svetovne modele, vendar pa bo prireditev v celoti imela namen prikazati predvsem najlepša oblačila in druge predmete, ki sestavljajo garderobo povprečnega državljana in ki jih je mogoče nabaviti po zmernih cenah.

Hkrati s sejmom »Moda v svetu« bo organiziran tudi sejem pod imenom »Otrok«. To je pri nas novost, kajti oblačil za otroke pri nas doslej nismo prikazovali posebej. Na tem sejmu bo razstavljeno vse, kar obkroža najmlajše: od otroških oblek in šolskih halj do igrač, glasbenih instrumentov, živil in slaščic. Pomanjkanje nekaterih predmetov za otroke opravičuje trgovska mreža navadno s tem, da nima nikjer možnosti spoznati se z vsemi artikli, ki jih razna podjetja izdelujejo za najmlajše. Ta izgovor bo s tem sejmom moral odpasti. Prireditev ne bo privlačna samo komercialno, ampak bo tudi sicer zanimiva, saj bodo poleg malih manekenov nastopile tudi otroške glasbene in folklorne skupine s svojim programom. Ob vsem tem pa bodo sestanki in posvetovanja družbenih organizacij ter predstavnikov trgovine, proizvajalcev in potrošnikov.

Posvetujmo se o vzgoji

OTROK SE BOJI ŠOLE

Moj sinko bo dopolnil v oktobru 7 let. Vpisala sem ga v prvi razred. Čez nekaj dni prične pouk. Moti me le to, ker otrok že ves teden joka, da ne bo šel v šolo. Res ne vem, kako naj ga prepričam? Včasih imam občutek, da smo sami krivi za otrokovo obnašanje. Otrok je edinec. Oče je družinu zapustil tako, da sedaj zanj sama skrbim. V skupnem gospodinjstvu živim s svojim očetom. Oba sva na otroka zelo navezana — tu moram priznati, da ugodiva skoraj vsaki otrokovi želji. Vem, da ne delava prav, saj naju otrok že izsiljuje: »Če mi ne kupiš balončka, bom tako jokal, da bodo vsi ljudje pogledali«. Na otroku sem se pretirano navezala in s takim ravnanjem sem ga prikrajšala za občutek varnosti. V ambulanti so mi še svetovali, naj ga dam v vrtec, toda dedek je vstrajal, da bo on nanj pazil. Tako je bil otrok izključno med odraslimi ljudmi. Res pa je, da se z očetom šele sedaj pred vstopom v šolo zavedava, da nisva ravnala prav. Če greva na sprehod in sreča otroke, se z njimi takoj stepe; karkoli vidi v izložbi hoče imeti. V tem letu sva se potožili takole: »Še nekaj mesecev, pa bo šola, vsaj učiteljice se bo bal«.

Zanimivo, da je taka grožnja pri otroku zalegla. Toda prav ta teden pred pričetkom pouka se vprašujem, ali morda ni prav naša grožnja kriva otrokovemu odporu do šole?

C. M.

Draga tovarišica!

Odgovor na vprašanja vaše pismo že vsebuje. Z grožnjo »Le počakaj, saj pojdeš kmalu v šolo!«, se je v otroku izoblikoval negativen odnos do šole. Enako je, da pomeni vstop v prvi razred za otroka velik dogodek. Le poglejmo naše malčke, s kakšnim veseljem kupujejo šolske torbice in vsak dan starše nestrpno nadlegujejo, kdaj bo pouk.

Na ta dogodek morajo starši otroka pravilno pripraviti. Priprava otroka na prvi razred je povsem naravna, saj podpira v tem razvojnem obdobju pri otroku željo postati večji, močnejši in se tudi nekaj naučiti. Ne samo to. Z vstopom v šolo dobi otrok občutek, da je postal bolj cenjen. Zato je pravilno, da se starši v ravnanju z otrokom naslanjamo nanj.

Res pa je, da je prilagoditev šoli za začetnike težavna, predvsem pa še za takega otroka, kot je vaš. Malo se je družil s svojimi sovrstniki in tudi vidva z dedkom sta ga preveč zaščitila. Mislim pa, da se bo otrok tega strahu kmalu znebil, ko se bo vključil v šolsko delo v razredni kolektiv in pionirsko organizacijo. Otrok bo v šoli opravljal razne dolžnosti in bo imel na ta način možnost, da se bo razvijal v zaupanju do samega sebe in gojil tudi do drugih obzirnost. Zato ne grozite otroku z šolo, kajti take grožnje lahko celo poslabšajo motnje v odnosih do učitelja in sošolcev.

Slavica Pogačnik-Tolčič.

DAŠA PIŠE ZA VAS:

Nekaj o letošnjem plašču

Spomladi se pogovarjamo o kostimu, jeseni je nov kroj plašča zanimivejši. Sicer pa bolj mislimo na zimski plašč kot pa na jesenski. Vedno nekako upamo, da bomo pred prvim snegom lahko nosile karkoli že, zimski plašč pa nam bo potem služil vse mrzle mesece, do prve resnično tople pomladi. To pa ni čisto res. Tista zares mrzla zima je pri nas razmeroma kratka, čas ko bi bil dobrodošel topel, vendar ne izrazito zimski plašč, pa je podaljšan skoraj do majskih praznikov. Bi zato izpremenili planirani vrstni red naše nove obleke? Torej bomo kupili predvsem jesensko-spomladanski plašč? (Tisti plašč iz liliona zares ni za lepe, sončne dni).

Kardigan je sprejemljiva oblika plašča. Mladosten, športen, moden: tri točke njemu v prid. Potanjša in poviša postavo: še ena simpatična lastnost. Da, to je sicer res, vendar žal, ustvari takšno postavo le tisti, ki ji do tega videza ne manjka dosti. Če ste majhni in debelušni, vam kardiran ne bo dobro pristajal. Ta vrsta sedaj tako popularnega kroja ima torej prednosti, najbolj primeren pa je vendarle za vse vitkejše postave, ki dosežejo vsaj 160 cm višine.

Širok plašč je marsikateri všeč. Izrazito damski, moden: dve točki njemu v prid (ali pa tudi ne, kakršenkoli je vaš odnos do teh dveh lastnosti). Takšen široko krojen plašč je letos izredno širok in obsežen, tako da skoraj spominja na široke, široke pelerine, kajti rokavi se v njem skoraj utopijo ali pa so tako široko krojeni, da so videti kot neka aplikacija na plašču. Seveda takšen plašč ni tako topel kot ožje krojen, je pa ponavadi ukrojen iz mehkega toplega blaga tako, da si seveda lahko pomagamo še s spodaj oblečeno volneno jopico in toplota je dosežena. Ti široki plašči so krojeni tako, da so znano globoko gubo tik ob rami na hrbtni strani ali pa urezani iz povprek postavljenega blaga, imajo že dobro so tako zrezani, da ta širok kroj dosežejo na bolj zapleten, zato pa nič manj lep način.

Na obe strani krojen plašč je še vedno lep, še vedno moderen. Takšen plašč je po navadi na eni strani precej temen, običajno črn, na drugi strani pa je svetlejše barve, takšne kakršne je obleka. Ta vrsta plašča pa seveda zahteva mojstrsko šivanje in razumljivo veliko količino blaga.

Sali, zavezani na najrazličnejše načine; nadomestilo za klobuk, ovratnik, jopico ... — letošnja pariška značilnost

Blago letos ne izbiramo med novimi imeni. Tweed je še vedno najbolj zahtevan, največkrat ga vidimo ukrojenega v kardigan ali pa v širok plašč. Torej tweed, mehek, topel, v črnobeli pa seveda tudi v vseh drugih barvah. Tweed, ki ga ves svet že precej časa močno ceni, za katerega pravijo naši trgovci, da zanj sploh ne bi bilo ali pa, da sploh ni povpraševanja(?!), tweed, ki je praktičen, ker mu vsak najmanjši madež ne daje pečata, tweed, ki ga imajo rade modne hiše z zvenečim naslovom in najcenejša konfekcija.

OBVESTILA · SPOREDI · MALI OGLASI

Izdaja in tiska Časopisno podjetje »DELO«, Ljubljana, Tomšičeva 1—3. Uredništvo: Ljubljana, Tomšičeva 3. Uprava: Tomšičeva 1, telefoni 23-522 do 23-526. — Oglasni oddelek: Ljubljana, Titova 1, tel. 21-896. — Prodajni oddelek: Ljubljana, Titova 3, telefon za ljubljanske naročnike 20-463, za zunanje naročnike 21-832. — Poštni predal — 28. — Brzojavni naslov »DELO« Ljubljana. — Žiro račun pri Narodni banki, Ljubljana 600-11-167. Mesečna naročnina 600 din. Rokopisov ne vračamo.

RTV Ljubljana

7.00—8.00 Dobro jutro! (pisan glasbeni spored) — 8.05 Saša Šantel: Sonata za violončelo in klavir op. 48 (violinist Ciril Škerjanc, pianist Aci Bertoncelj (nov posnetek — 8.35 Nekaj priljubljenih popevk — 8.55 Počitniško popotovanje od strani do strani — Marja Cerkovnik: Zapiši vse to — IX. — 9.10 »Vesele počitnice« — 9.25 Mali koncert sopranistke Joan Hammond — 10.15 Od tod in ondod — 11.00 Odmevi iz Meksike — 11.30 Majhen dopoldanski koncert zabavnih ansamblov — 12.05 Deset minut z Vaškim kvintetom, Božom in Miškom — 12.15 Kmetijski nasveti — inž. Milan Rovan: Zdravstveni pregledi sadnih drevesnic — 12.25 Melodije ob 12.25 — 13.15 Obvestila in zabavna glasba — 13.30 Pesmi okrog osvobodilnega boja z medigrama — 13.?7 Haendlova Chaconne za harfo — 14.05 Glasbeni omnibus — 14.30 Prireditve dneva — 14.35 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo — 15.20 Zabavna medigra — 15.25 Pojo znameniti hrvaški operni pevci — 16.00 Vsak dan za vas — 17.05 Koncert po željah poslušalcev — 18.00 Poročila — aktualnosti doma in v svetu — 18.10 50 minut turizma in melodij — 19.00 Obvestila — 19.05 Glasbene razglednice — 19.30 Radijski dnevnik — 20.00 Četrtkov večer domačih pesmi in napevov — 20.45 Zabavni orkester RTV Beograd — 21.00 Večer umetniške besede — Saša Miklavc — 21.40 Mladen Stahuljak: Improvisata, Pasacaglia in Fuga — 22.15 Zvočne slike raznih dežel: Jugoslavija — 22.45 Operetni napevi v ritmu — 23.05 Romantičnim plesalcem — 23.24 Mazurke, nocturno in tarantella Karola Szymanowskega: klavir, klavir in violina — 24.00 Zadnja poročila in zaključek oddaje.

DRUGI PROGRAM

20.00 Srečanje treh solistov — L. van Beethoven: Trojni koncert za violino, violončelo, klavir in orkester — 20.40 Nočni preludij z velikim zabavnim orkestrom Armanda Trovajolija — 21.00 Izberite si svojo melodijo.

TELEVIZIJA

Krvavec s priključenimi oddajniki in pretvorniki, Sljeme
Beograd: 20.00 TV dnevnik
Ljubljana: 20.20 Iz kraja v kraj — prenos zabavno glasbene oddaje z Gospodarskega razstavišča; 21.30 TV obzornik

Krvavec s priključenimi oddajniki in pretvorniki
Ljubljana: 22.00 »Nesrečni trgovec« — TV film iz serije Interpol

Sljeme
Beograd: 22.00 TV film iz serije Tretji človek

Kino

KINO UNION: zahodnonemški film FREDI POD TUJIMI ZVEZDAMI. Režija: Wolfgang Schleid. Igrajo: Freddy Quin, Gustav Knuth, Vera Čehova. FN 35. Predstave ob 15., 17., 19. in 21. uri.
Ob 10. uri matineja nem. filma 1000 OČI DR. MABUSA. Prodaja vstopnic za matinejo uro pred pričetkom predstave.
KINO KOMUNA: sovj. barvni film ČISTO NEBO. Režija: Grigorij Čuhraj. Glavne vloge: Nina Drobiševa, Jevgenij Urbanski. FN 35. Predstave ob 15, 17.30 in 20. uri.
KINO SLOGA: francoski film SVETNIK VODI PLES. Režija: Jacques Nahum. Igrajo: Felix Marten, Françoise Brion, Jean Dessally. Kratek film. Predstave ob 15., 17., 19. in 21. uri.
KINO VIČ: nemški film 1000 OČI DR. MABUSA. Režija: Fritz Lang. Glavne vloge: Peter van Eyck in Dawn Adams. FN 35. Predstave ob 15., 17., 19. in 21. uri.
KINO ŠIŠKA: amer. barvni CS film SONCE ZNOVA SIJE. Režija: Henry King. Glavne vloge: Ava Gardner, Tyrone Power, Mel Ferrer, Erol Flynn. FN 34. Predstave ob 15., 17.30 in 20. uri. Zadnjič. Prodaja vstopnic od 14. ure dalje v vseh kinematografih.
LETNI KINO BEŽIGRAD: Ital. CS film KAKO LEPO JE ŽIVETI. — Režija: Rene Clement. Igrajo: Alain Delon. — Prodaja vstopnic od 18.30 dalje. Zaradi izredne dolžine filma cena vstopnic zvišana.
MLADINSKI KINO: ameriški barvni film WICHITA, ob 10. uri. Film za mladino od 10. leta starosti dalje. — Prodaja vstopnic ob 9. uri.
LETNI KINO DOMA JLA: mehik. barvni film PESEM UPORNIKOV, ob 20. uri.
KINO TRIGLAV, LJUBLJANA: domači film NOČNI IZLET. Tednik. Predstave ob 16, 18 in 20. uri. Prodaja vstopnic od 15. ure dalje. Danes zadnjič.
KINO SVOBODA — ŠENTVID: domači špijonski film X 25 POROČA, ob 18 in 20. uri.
KINO DRAVLJE: franc. CS film ZALJUBLJENCI, ob 20. uri.
KINO VEVČE: ameriški barvni film JAGUAR GOSPODAR DŽUNGLE, ob 20. uri.
KINO ZADOBROVA: ameriški barvni CS film NEKATERI SO PRITEKLI, ob 20. uri.
KINO »CANKARJEV DOM« — VRHNIKA: ital. film SMRTONOSNI UDAREC, ob 17. uri. Ital. film ZA KULISAMI, ob 20. uri.
KINO CERKNICA: jugosl. film VZKIPELO MESTO, ob 20. uri.
KINO »SVOBODA« — ČRNUČE: poljski film SMRTI ZAPISANI, ob 20. uri.
KINO MENGEŠ: japonski film SKRITA TRDNJAVA, ob 20. uri.
KINO DOMŽALE: jugoslovanski film KOTA 905, ob 18. in 20. uri.
KINO DUPLICA — KAMNIK: danski film IGRA MLADOSTI, ob 20. uri.
KINO »DOM« — KAMNIK: švedski film MEIN KAMPF, ob 17.15.
KINO BLED: sovj. barvni film VOHUN, ob 18 in 20.30.
KINO RADOVLJICA: francoski zabavni film PO SILI MILIJONAR, ob 20. uri.
KINO »SORA«, ŠKOFJA LOKA: domači VV film KRST RAKOG, ob 20. uri.
KINO »CENTER« — KRANJ: italijanski barvni CS film MARATONSKA BITKA, ob 16., 18. in 20. uri.
KINO »STORŽIČ« — KRANJ: amer. barvni film OSAMLJENI MAŠČEVALEC, ob 10, 16, 18 in 20. uri.
LETNI KINO PARTIZAN: jugosl. CS film PESEM, ob 19.30.
KINO »RADIO« — JESENICE: japon. film KAMIKAZE (Piloti samomorilci), ob 18 in 20. uri.
KINO »PLAVŽ« — JESENICE: nemški film POSLEDNJI BO PRVI, ob 18 in 20. uri.
KINO DOVJE: ital. film KAM S TRUPLOM.
KINO »KRKA«, NOVO MESTO: ameriški film GOLO MESTO.
KINO »SVOBODA« — VIDEM-KRŠKO: franc. CS film NAIVNA DEKLETA, ob 20. uri.
KINO »SVOBODA«, Trbovlje II: nem. barvni VV film INDIJSKI NAGROBNI SPOMENIK, ob 17.30 in 19.30.
KINO »DELAVSKI DOM«, ZAGORJE: ital. film JEZ NA PACIFIKU, ob 18 in 20. uri.
KINO ROGAŠKA SLATINA: nem. barv. film CRNI BLISK, ob 20. uri.
KINO PARK — M. SOBOTA: švedski film POUK V LJUBEZNI, ob 17.30 in 20. uri.
KINO ŽALEC: ital. film AVANTURA, ob 20. uri.
KINO SVOBODA Šempeter v Sav. dolini: zah.-nemški film RDEČI KROG, ob 20. uri.
KINO »SVOBODA«, SEŽANA: franc. film VZKIPELI ASFALT, ob 20. uri.
KINO »METROPOL« — CELJE: jugoslovan. film ABECEDA STRAHU, ob 16, 18 in 20. uri.
KINO »UNION« — CELJE: jugoslov. film NE UBIJ, ob 16, 18 in 20. uri.
LETNI KINO — CELJE: amer. barvni film DVORNI NOREC, ob 20. uri.

ŠOLSTVO

DELAVSKA UNIVERZA »Boris Kidrič« — Ljubljana, obvešča, da bo vpisovanje v tečaje tujih jezikov na Miklošičevi 26 do 13. septembra od 8. do 12. in 16. do 19. ure. S

ADMINISTRATIVNA ŠOLA — Šolski center za vzgojo pisarniških kadrov, Ljubljana, Roška 19, sprejema prijave za vpis le do vključno 8. septembra in to za oddelke ter tečaje: Administrativna šola za odrasle, Višji administrativni tečaj, Stenodaktilografski tečaj, Večerni administrativni tečaj, Tečaji tuje korespondence, Strojepisna in stenografska šola (osnovna in višja stopnja). **Ravnateljstvo**

VIŠJA ŠOLA ZA RENTGENSKE TEHNIKE v Ljubljani obvešča slušatelje, da traja jesenski rok za opravljanje izpitov od 10. septembra do vključno 15. septembra 1962. Vpis v III. semester bo 17. septembra 1962 od 9. do 12. ure v prostorih šole na Trubarjevi cesti. Uprava šole. S

CENTER ZA ESTETSKO vzgojo mladine v Ljubljani (Pionirska knjižnica), Čufarjeva 14-II., sporoča: vpisovanje otrok od 5. do 19. leta v jezikovne, likovne, dramske in ritmične tečaje bo od 10. do 15. septembra od 8. do 19. ure. Podrobnejše informacije dobe interesenti po tel. 31-269. S 6966

ČESTITKA

V PONEDELJEK, dne 24. septembra 1962 ob 11. uri bo na dekanatu **Fakultete za strojništvo**, Ljubljana, Aškerčeva 16 slovesna podelitev diplom inženirjem strojništva.
Diplome bodo prejeli:
Antekolović Božidar, Alujević Andro, Avsec Maksimiljan, Černe Ludvik, Djoković Milivoje, Faganel Leopold, Finžgar Anton, Garvas Franc, Golob Davorin, Gostinčar Marjan, Hadžimešić Ibrahim, Hudina Marjan, Jarc Franc, Jezernik Anton, Jušković Vukoman, Kačičnik Dušan, Kastelic Franc, Kovač Henrik, Kranjc Janez, Kranjc Karel, Krese Ludvik, Mihajlović Jovan, Mursa Jožef, Petrič Božidar, Pihler Marjan, Platovšek Edvard, Podkrajšek Ciril, Savić Radmilo, Smrekar Jože, Smrtnik Hruby Engelbert, Skok Marjan, Šmuc Marko, Sporn Janez, Strukelj Albert, Trkija Žarko, Voj Peter, Ahačič Rudolf. O 6964

KOMPAS obvešča

PLITVICE — CRIKVENICA — dvodnevni avtobusni izlet
PO KOROŠKI — enodnevni izleti za kolektive
TRST — BENETKE — dvodnevni avtobusni izleti
BEOGRAD — ogled tekmovanja PEA
DERDAP — 22. 9. izlet z letalom in ladjo
FIRENZE — RIM — NAPOLI — v oktobru
BUDIMPEŠTA — nogometna tekma »Jugoslavija : Madžarska«.

OBVESTILA

OBVEŠČAMO vse vajence, dijake in študente, da se bodo mesečne vozovnice mestnega prometa zamenjavale v času od 1. 9 do 1. 11. 1962. Ta čas veljajo nove in stare vozovnice. Stare vozovnice lahko zamenjate na blagajni avtobusne postaje na okencu št. 9 in poslovalnici »Izletnika« v Trdinovi ulici. Ob menjavi so vajenci dolžni predložiti potrdilo o šolanju in učno pogodbo, dijaki potrdilo o šolanju, študentje pa potrdilo o šolanju in potrjeni indeks. Na obeh blagajnah je delovni čas vsak dan od 1. do vključno 5. v mesecu neprekinjeno od 8. do 19.30. V ostalih dneh v mesecu pa vsak dan od 8. do 12. ure in od 16. do 19.30.
Pripominjamo, da po 1. 11. stare vozovnice niso več veljavne in jih bodo vsakemu izmed koristnikov odvzeli. O

DIJAŠKI DOM GOZDARSKIH ŠOL — Postojna obvešča dijake gozdarskih šol, da bodo v zavod sprejeti vsi dijaki, ki žele biti v tem zavodu oskrbovani. Pogoji za sprejem so naslednji:
1. Vsakdo mora ob vstopu predložiti izpolnjeno vprašalno polo za sprejem gojenca (obrazec 1,74 DZS), kolkovano s 30 din. kolka drž. takse.
2. Ob vstopu mora poravnati vzdrževalnino za prvi mesec v znesku 11.000 din in 500 din vpisnine.
Ker se začne pouk na gozdarskih šolah 10. septembra, naj se zglase v zavodu najkasneje 9. septembra 1962. — Uprava zavoda. S 6965

PODJETJA, USTANOVE, ŠOLE, DRUŠTVA! Prireditvena poslovalnica FESTIVAL (Križanke) priporoča Viteško dvorano v Križankah za razne konference, sestanke, posvetovanja, skupščine, občne zbore, predavanja, komorne koncerte, glasbene produkcije, akademije, literarne večere, filmske predstave, tečaje, razstave in podobno.
Kapaciteta dvorane je 200 sedežev; na razpolago je koncertni klavir, ozvočenje, reflektorski park, garderoba za izvajalce in po potrebi pisarna. Možnost bifejskih uslug.
Informacije daje PP Festival, tel. 21-838. O

IZGUBLJENO

IZGUBILA sem zapestno uro znamke Omnia Watch. Poštenega najditelja prosim, da mi jo vrne, ker mi je drag spomin, Hoge, Tabor 4. 11956-8

IZGUBLJEN MODER športni suknjič v četrtek, 30. avgusta od Mednega do Šiške. Najditelja prosimo, naj sporoči: Grad, Vevče 31, p. Polje pri Ljubljani. 11991-8

Tovarna glinice in aluminija
»BORIS KIDRIČ«
KIDRIČEVO
p r o d a iz svojih osnovnih sredstev
OSEBNI AVTOMOBIL
OPEL CARAVAN 1. 1955, v dobrem stanju. — Pravico do nakupa imajo gospodarske in družbene organizacije ter državni organi. 6958

VEČ KAKOR...

VAM NUDI
JESENSKI MEDNARODNI ZAGREBŠKI VELESEJEM
OD 8. DO 23. SEPTEMBRA 1962
na katerem razstavljajo gospodarstveniki iz štirih kontinentov, iz več kakor tridesetih držav.
ZA OBISK IZKORISTITE 30 % POPUST NA ŽELEZNICI!

Po členu 6 Uredbe o štipendijah za šolanje in izpopolnjevanje v inozemstvu (Uradni list FLRJ, št. 32/56)

r a z p i s u j e
Komisija za sodelovanje z mednarodnimi zdravstvenimi organizacijami

natečaj

za štipendije iz Razširjenega programa Tehnične pomoči UN — Svetovne zdravstvene organizacije, za 1963. in 1964. leto

in sicer za naslednje teme:

1. Organizacija zdravstvene službe — 2 štipendiji (devetmesečni kurz Univerze v Edinburgu) namenjeni zdravnikom, ki se ukvarjajo z organizacijo zdravstvene službe (bolnišnica, center).
2. Geriatrija — 2 štipendiji.
3. Borba proti kroničnim boleznim — 2 štipendiji.
4. Zaščita zob — 1 štipendija.
5. Mikologija — 1 štipendija.
6. Mentalna higiena — 4 štipendije za medic. sestre.
7. Rehabilitacija fizično in psihično nesposobnih otrok — 4 štipendije za kadre centra za zaščito mater in otrok in centra za rehabilitacijo.
8. Specifični problemi virusologije in epidemiologije — 4 štipendije.
9. Sodobne metode plastične kirurgije, opeklin in traumatologije — 3 štipendije.
10. Tropske bolezni — 2 štipendiji.
11. Hematologija — 1 štipendija.
12. Ortoptika (strabizmus) — 1 štipendija.
13. Patofiziologija — 2 štipendiji.
14. Psihiatrija — 1 štipendija.
15. Biokemija — 1 štipendija.
16. Trimesečna štipendija Fonda Lady Hutton v Londonu iz različnih področij medicine — namenjena izključno zdravnicam.

Štipendije pod točko 4., 13., 14. in 15. so izključno za predavateljsko osebje medicinskih in farmacevtskih fakultet. — Štipendije so razpisane za 3 do 10 mesecev. Izpopolnjevanje bo v Evropi.

Ponudbi priložite: 1. življenjepis (opišite delo pred vojno, med vojno in po njej) s podatki, če ste že prejeli štipendijo za izpopolnjevanje v inozemstvu, navedite, kdaj ste bili, koliko časa in za katero temo. V ponudbi navedite naslov stanovanja in državo, v kateri se želite izpopolniti ter temo. — 2. priporočilo ustanove, v kateri delate. — 3. potrdilo o znanju tujega jezika. — 4. kolek za 50 din.

Ponudbe pošljite preko republiškega sveta za ljudsko zdravstvo. Uslužbenci zveznih ustanov naj pošljejo ponudbe **Komisiji za sodelovanje z mednarodnimi zdravstvenimi organizacijami, poslopje ZIS, Novi Beograd. Prijave pošljite 1 mesec po objavi v »Uradnem listu FLRJ«.** 6959

MEDNARODNA RAZSTAVA

26

kakovostnih proizvodov za potrošnike, ki znajo izbirati

BARI

od 9. do 24. septembra leta 1962

FdL Fiera del Levante

Internacionalni sejem vzorcev

Nenadoma nas je za zmerom zapustil naš dobri mož, očka, stari očka, brat, stric in svak

FRANJO LESKOVAR
uslužbenec finančne kontrole v pokoju

Pogreb nepozabnega pokojnika bo v petek, dne 7. septembra 1962, ob 10. uri izpred hiše žalosti na pokopališče v Slovenski Bistrici.

Žalujoči: žena Frančiška, sinovi Martin, Vlado in Silvin z družino, hčerke Cvetka, Majda in Ivanka z družinami ter ostalo sorodstvo.

Slovenska Bistrica, Ljubljana, Sheboygan, 5. IX. 1962.

Pogreb dragega pokojnika
VINKA VRANČIČA
ne bo v Višnji gori, temveč v Novem mestu na mestno pokopališče v četrtek ob 16.30.

Nenadoma nas je zapustila naša ljuba mama
IVANKA ŠKRLJ
Pogreb bo v četrtek, 6. sept. 1962 ob 15.30 izpred Krištofove mrliške vežice na Žalah.
Žalujoči: hčerki Nada in Anica ter ostalo sorodstvo.
Ljubljana, dne 5. septembra 1962.

Dotrpel je naš dragi
IVAN FINK
jamski nadzornik v pokoju

Pogreb dragega pokojnika bo v petek, 7. septembra, ob 16. uri iz Kisovca pri Zagorju.

Ž a l u j o č i :
žena Ana, Ivan z družino, Lojze z družino, družina Krašovec, bratje in sestre ter ostalo sorodstvo.

Zagorje ob Savi, dne 5. septembra 1962.

Umrl je moj dobri mož in naš oče

ANTON JENČIČ
inšpektor državnih železnic v pokoju

Pogreb bo v četrtek, dne 6. septembra 1962, ob 17. uri izpred Andrejeve mrliške vežice na Žalah.

Za njim žalujejo: **žena Pepca, hči prof. Jela, sin dr. Ane z družino in ostalo sorodstvo.**

Ljubljana, dne 5. septembra 1962.

Sporočamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem prežalostno vest, da je nenadoma umrl moj dragi mož, dobri papi, tast, brat, svak in stric

GORAZD HVALA

Pogreb predragega pokojnika bo v petek, dne 7. septembra 1962, ob 16. uri izpred Jožefove mrliške vežice na Žalah.

Žalujoči: **žena Slavka, hčerka dr. Tatjana, por. Andrijašević, zet Djordje, vnuka Darko in Dragan, sestra Ljuba ter ostalo sorodstvo.**

Ljubljana, Ivrea, Koper, dne 5. septembra 1962.

Umrla nam je naša dobra

Marica Uhlireva, roj. Jelenc

Tiho, kakor si je sama želela, smo jo včeraj pokopali na Žalah.

Ž a l u j o č i :
mož inž. Hugo Uhlíř, hči Vanda z možem dr. Gorazdom Kušejem, vnuk dr. Miklavž Kušej z ženo Meto in pravnuk Mark.

V Ljubljani, dne 5. septembra 1962.

NOVO — NOVO — NOVO — NOVO — NOVO — NOVO

Podjetje
Centromerkur
LJUBLJANA — Trubarjeva cesta številka 3
bo odprlo dne 8. septembra 1962

NOVO
DROGERIJSKO PRODAJALNO
na Trubarjevi cesti številka 3

Bogata izbira drogerijskega in kozmetičnega blaga ter kozmetičnih aparatov za frizersko stroko.

OBIŠČITE NAS!
6962

NOVO — NOVO — NOVO — NOVO — NOVO — NOVO

emka
ZALOŽBA MLADINSKA KNJIGA

ŠOLSKE KNJIGE IN VSE ŠOLSKE POTREBŠČINE

- **HITRA IN SOLIDNA POSTREŽBA**
- **NEPREKINJENO ODPRTE POSLOVALNICE**
- **VEDNO NA ZALOGI**

LJUBLJANA: Nazorjeva 1, Titova 3, Miklošičeva 40, Stari trg 11
MARIBOR: Partizanska 9, Gosposka 28, Jurčičeva 8
CELJE: Stanetova 3
PTUJ: Murkova 5
NOVO MESTO: Glavni trg 9, Komandanta Staneta 3
SLOVENJ GRADEC, DOMŽALE, KOBARID, TOLMIN, VELENJE, MOST NA SOČI, ZAGORJE, ŽALEC

Bice se je vrnila z bonboni; ponudila je tudi njej. Ana je odklonila. Potem ji je sestra rekla, naj neha delati, in dodala:

»Ni vljudno, da delaš prav nocoj.«

»Zakaj, kaj pa je posebnega nocoj?« Dvignila je glavo in gledala oba.

»Kako, da ne?« je rekla Bice smeje. »Mario nas je prišel prvič obiskat.«

»Prišel je obiskat tebe, ne mene,« je odvrnila Ana.

Bice se je smejala. Kakršenkoli namig na njen odnos do Maria jo je veselil. Kako neumna je — je mislila Ana. Blaženo se smeje pa ne ve, da... Pogledala je Maria, ki je v zadregi povesil oči. »Imata igralne karte?« je vprašal.

»Bi rad igral?« ga je vprašala Bice.

»Toliko, da ne bi držal križem rok.«

Bice je vzela karte iz predala. »Kaj pa bi lahko igrali v troje?«

Toda Ana je rekla, da se ji ne da igrati. Odložila je delo in odšla v sobo.

Ni užgala luči, kar tako se je zleknila na posteljo. Na nič ni mislila, samo razdražena je bila.

Čez nekaj časa so se odprla vrata. Vstopila je Bice in rekla:

»Kaj delaš tu v temi? Pridi sem, prosim te; nočem, da bi naju teta našla sama, če bi se vrnila.«

Hotela jo je zapoditi, toda zadržala se je. Ko si je pogladila lase, se je vrnila v salon. Stopila je k oknu. »Dežuje,« je rekla. Potem je sedla za mizo nasproti Mariu. »Kaj igrata?« je vprašala.

»Bi rada tudi ti igrala?« ji je rekla Bice.

»Ne, ne, raje gledam.«

S komolci se je naslonila na mizo. Gledala je Maria. Vse ji je bilo všeč na njem: gladki lasje, sive oči, raven nos, tanke ustnice in roke... Opazila je, da je sestrino ljubkovanje ne moti. Prav nič ji ni pomenilo, če je Bice v šali udarila Maria po roki ali pa ga celo pobožala po licu.

»Goljufal si! Goljufal si!« je smeje kričala Bice. »Skril si eno karto.«

»Ne, motiš se,« je protestiral s ponarejeno resnostjo. »Ana, kajne, da nisem goljufal?«

»Oh, nisem pazila,« je odvrnila Ana. »Toda gotovo si goljuf,« je rekla in se smejala.

Premaknil je zapestje in karta se je prikazala izza rokava. »Poglej no, kam je zašla,« je dejal.

Vtem je Bice vstala in mu za kazen razmršila lase. Toda on ji je naglo uklenil zapestji. »Goljuf,« je kričala Bice. »Pošast! Ana, pomagaj mi!«

Ana se je odzvala vabilu. Ni mu samo razmršila las, temveč ga je tudi z vso močjo potegnila za uho. »Joj,« je kričal Mario. Spustil je Bice in skušal razorožiti Ano, ko je vstopila teta.

»Dober večer, gospa,« je rekel Mario in se poravnal.

»Dober večer,« je odgovorila teta. »Kaj ste delali? Že na stopnicah sem slišala kričanje ...«

»Nisem kriv,« je dejal Mario. »Napadli sta me ...«

Ostal je še čez osmo uro. Ana je bila srečna, kakor da bi bil prišel zaradi nje.

XIII.

V naslednjih dneh se njeno razpoloženje ni spremenilo. Pričakovala je Maria z istim sladkim nemirom kot sestra. Medtem ko se je sestra preoblačila, je ona pospravljala sobo.

Mario je prihajal točno ob šestih. Sestri sta ga čakali že pri vratih: ena mu je vzela čepico in sabljo, druga mu je pomagala sleči plašč; potem so sedli za mizo, Mario v sredini, klepetali, se šalili, igrali karte. Ni zamerila, če je bila Bice deležna večje zaupnosti, božanja in rahlega poljuba.

Kazalo je, da je tudi teta zadovoljna z novim življenjem. Rekla je, da je Mario prinesel veselje v hišo. Vse večere je vztrajala, da bi ostal pri večerji, toda bil je preveč obziren, da bi sprejel vabilo. Sicer pa je vedno že prej večerjal. »Toda večerjo vam dajo ob petih, dovolj si imel časa, da si jo že prebavil,« mu je prigovarjala teta. Mario je smeje zmajeval z glavo, rekoč: »Sedaj sem se že privadil zgodaj jesti; kdo ve, koliko časa mi bo potrebno, da se bom v civilu spet privadil na normalen urnik.«

Pripravil se je za odhod, kakor hitro je opazil, da je večerja kuhana. Zato so jo namenoma pripravljali za kasneje. Medtem ko so prej večerjale okrog osmih, so jo sedaj pripravljale ob devetih. Dalje ni mogel ostati, ker mu je potekel prosti čas.

Edino, kar je bilo teti žal, je bilo to, da nečakinji nista šli več ven. »Že prej sta vedno tičali doma, zdaj pa ne gresta več ven, niti za pet minut.« Ugovarjali sta, češ da nimata časa. Razen tega pa se je začelo tudi grdo vreme; kar naprej je deževalo.

Mario je nekega večera prišel ves premočen. Jopič je bil še bolj moker kot plašč, ker je bil ves dan na straži. Toda dejal je, da mu voda ne škoduje: »Nikoli se nisem prehladil.«

»Toda vsaj jopič bi ti z likalnikom malo posušila,« je dejala Bice.

Ana se je ponudila, da bi ona to opravila, toda Bice ni pustila. Zdelo se ji je, da je to njena dolžnost. Rekla je: »Tako si boš vsaj lahko ustvaril predstavo, kako dobra ženica bom.« Takoj ko je bilo železo vroče, je odšla v kuhinjo likat.

»Ali te ne zebe brez jopiča?« mu je skrbeče dejala Ana.

»Ne, ne,« ji je zagotavljal Mario.

Prijela ga je za rame:

»Toda, saj nimaš ničesar spodaj.«

»Kako da nimam ničesar? Majico imam.« Odpel si je srajco in ji pokazal majico brez rokavov.

»Kaj pa ti ta pomaga? Nesrečnež, zakaj ne nosiš volnene majice? Bice,« je dejala glasno, »mar veš, da Mario ne nosi volnene majice?«

»Bode me,« je smeje odgovoril Mario. »Ne morem je trpeti. Tudi doma je ne nosim. A pri nas je zares mraz, v gorah smo. Tu se mi zdi zima kot pomlad.«

Toda Ana se ni dala prepričati. Šla je iskat sviter. Bil je zelen, obledel. Prej ga je nosila Bice, sedaj je bil njen.

Mario ga ni maral niti pomeriti, dejal je, da mu ne bo prav. »Videti sem mršav, ker sem suh, toda čez ramena merim cel meter.«

»Zato pa nimaš ... prsi tako kot me ženske; daj obleci ga.«

Mario je privolil; bil mu je tesen v ramenih in ohlapen na prsih in ni mu segel niti do pasu. Ana se je zasmejala: »Bice, pridi pogledat Maria.«

»Ne morem pustiti železa, mar hočeš, da zažgem blago.«

Toda vseeno je za trenutek pokukala in se smejala, ko ga je videla tako našemljenega.

Zardel je, Ana pa ga je nežno gledala.

»Mar ga moram res obdržati na sebi?«

»Seveda ga moraš.«

»Saj se ne morem niti premikati ... zdi se mi, ko da bi imel prisilni jopič.«

»Tako je še bolje, se vsaj ne boš mogel upirati, če ti bom nagajala.«

Takoj je uresničila grožnjo. Razmršila mu je lase. To je bilo najhuje, kar mu je lahko naredila. Vedno je imel počesane lase, čeprav ni uporabljal briljantine. Če sta ga Bice ali Ana skuštrali, je takoj šel pred ogledalo in se počesal.

»Pusti,« je dejala Ana in mu potegnila glavnik iz rok. »Sedi. Skloni glavo!« Tako zelo so ji ugajali njegovi plavi, tanki in gladki lasje. Najprej mu je naredila prečo in potem skrbno počesala lase na obe strani. »Gospod je postrežen. Saj se reče tako, ali ne?«

Vstal je in se pogledal v ogledalo.

»Si zadovoljen?«

»Še kar,« je odgovoril. Smeje jo je pogledal: »Zaslužila si napitnino,« in jo je objel okrog pasu.

»Kaj delaš?«

Kako so ujeli Dražo Mihailovića

32

Usodno naključje

GOJKO BANOVIĆ – KOSTA STEPANOVIĆ

Odtlej sta skupaj tavala po gozdovih, skupaj sta se skrivoma plazila domov, da si potešita lakoto, skupaj sta bežala pred preganjalci. Po dolgem samotarjenju je zmel Marković naposled nekoga, da mu je tožil in klel svojo usodo. Kadar pa se mu je Stjepić nad čem potožil, ga je prekinil:

— Moj Ivko, ti pa kar nič ne tarnaj. Srečen človek si. Z menoj pa je konec, ker sem globoko zabredel.

Vedel je, da zanj ni vrnitve med ljudi, ker ima preveč na vesti. V brezupu in v nenehnem strahu pred zasledovalci je skušal čimprej ujeti zvezo s poročnikom Jovom Vučkovićem, kakor hitro je zvedel, da se skriva v gozdovih okrog Velikega Gostilja.

Vučković je z obema rokama sprejel Markovića in Stjepića, ker tudi sam ni več vedel, kam naj se gene. Odtlej sta Marković in Stjepić pobirala stopinje za njim in stražila, kadarkoli se je ojunačil in se spiazil k svoji ženi v vas.

Četniški »zakladnik«

Kmalu pa je Jovo Vučković dobil še tretjega spremljevalca. To je bil triindvajsetletni Milenko Baranac, ki je bil tako kot Ivko Stjepić iz okolice Veletova, iz vasi Crnčić. Le da je bila njegova usoda mnogo bolj zapletena in nenavadna kakor Stjepićeva.

Med vojno so četniki tudi njega poklicali, naj odsluži rok v »stalnem kadru«. Ko so jo višegrajski četniški oficirji udarili čez Drino, da bi se pridružili svojim enotam iz Srbije, se je tudi on, tako kakor Ivko Stjepić, skril doma. Prav nič mu ni bilo do tega, da bi šel z njimi, pa tudi njegov oče, tesar Veljko Baranac, mu je svetoval, naj »umanjka«.

Nepričakovano pa sta oče in sin prišla v hudo izkušnjavo. Neke noči, pred odhodom iz višegrajskega okraja, sta se major Dragiša Vasiljević in poročnik Jovo Vučković pritepla v hišo Veljka Baranca s skupino oficirjev.

V mraku in neopaženo so se spustili s konji po pobočju Panosa. Privezali so konje k plotu, ne da bi jim sneli sedla. S tovornega konja pa so potegnili vrece in jih zanesli v hišo.

Med večerjo sta Vasiljević in Vučković povedala tesarju, da pojdejo zjutraj na drugo stran Drine. Prepričevala sta ga, da se bodo od ondod vrnili kot zmagovalci in da ima Draža mogočno vojsko in na kupe denarja. Da bi ga prepričala, da govorita resnico, sta odmotala vreče.

Tesar Veljko Baranac, reven kot cerkvena miš, je široko razprl oči, ko je pogledal v vreče: bile so polne v svežnje zavitih tisočakov.

— Ta denar pripada Višegrajski brigadi in ga moramo nositi s seboj, — je zaupal Barancu Dragiša Vasiljević. — Nimamo pa zanesljivega človeka, ki bi pazil nanj med potjo. Daj nam Milenka, da bo pazil na denar. Ko se bomo spomladi vrnili, ga bomo bratovsko nagradili.

In tako je Milenko Baranac ob svitu odrinil s četniškimi oficirji proti Drini. Molče in vase zaprt je skrbno varoval milijone in prehodil dolgo pot z Dragišo Vasiljevićem in Jovom Vučkovićem. Ko sta sklenila, da se vrneta na desni breg Drine, je pokorno krenil z njima.

Kakor hitro so dosegli Dragiša Vasiljević in drugi četniški oficirji gore na desnem bregu Drine, so sklenili razdeliti milijone, ki jih je Milenko Baranac na dolgi poti in klatenju tako skrbno in uspešno varoval. Držali so obljubo in pri delitvi denarja niso pozabili svojega »zakladnika«. Po večerji na njegovem domu so mu dali milijon Nedićevih dinarjev, očetu Veljku Barancu pa so podarili konja, ki je nosil vreče z denarjem.

Jovo Vučković

Klatež Bojat

Veljka Baranca je čisto zaslepil denar, ki mu ga je dal sin. Tedaj je sklenil prepustiti Milenka četnikom. Vsakdo ga je sicer prepričeval, da se lahko fant vda brez strahu, sorodniki in prijatelji so ga rotili, naj ne pušča sina pri odpadnikih, vendar se ni dal omajati.

Pred oblastmi je trdil, da ne ve, kje je njegov sin, in je tajil, da bi imel kakršnekoli zveze s četniki.

Na skrivnem pa je bil eden najbolj prizadevnih skrivačev in preskrbovalcev Dragiše Vasiljevića in poročnika Vučkovića. Ko so delili denar iz vreč, sta ta dva dobila po več miljonov in tesar jima je nabavljal v Višegradu vse, karkoli sta želela.

S temi tremi fanti — nekdanjim vodjo črne trojke Slobodanom Markovićem, »zakladnikom« Milenkom Barancem in žrtvijo usode Ivkom Stjepićem — je sklenil poročnik Jovo Vučković izkopati podzemeljsko skrivališče.

Preden so izbrali primeren kraj za skrivališče, pa je dobil Jovo Vučković še četrtega spremljevalca. To je bil osamljeni in zapuščeni Milan Bojat, ki ga Draža ni hotel vzeti s seboj v Orline. Razcapan, zanemarjen in suh je več dni taval po gorah in nič se mu ni mudilo poiskati Jova Vučkovića. Pastirji in drvarji so videvali štorastega in okornega dolgina, samega in zaverovanega vase, kako se glasno repenči, robanti in klati z rokami, kakor da se z nekom prepira in mu jezno nekaj dopoveduje.

Ko se je pridružil Vučkoviću, se je sprva držal bolj utegne v jezi zgrabiti tudi za puško. Nekoliko zaradi tega, še bolj pa zato, ker se jim je smilil, so delili z njim hrano in tobak ter so mu brez jeze in posmehovanja glasno ponavljali vprašanja, ki jih ni razumel.

Tako se je kmalu pomiril in se jih navadil.

Pred pregonskimi vojaškimi oddelki, ki so iskali Dražo in začeli preiskovati gozd za gozdom, se je Bojat z Jovom Vučkovićem in Slobodanom Markovićem skril v jamo. V zadnjem trenutku so jo izkopali pod gostim biljem neke gorske plezalke, ki se tako razrašča na vse strani, da mestoma pokriva zemljo z debelim zelenim pregrinjalom.

Ko so preganjalci odšli, je Vučković sklenil, da čimprej izkoplje in uredi zimsko skrivališče, čeprav nad višegrajskimi gorami sonce tudi v oktobru še močno pригreva. Hotel je slišati tudi mnenje svojih spremljevalcev o tem, kje naj izberejo kraj za skrivališče.

— Blizu mojega Dubova nikakor ne bi smeli prezimovati — se je oglasil Slobodan Marković. — Mene bodo preganjalci vso zimo iskali okrog vasi.

— Blizu Velikega Gostilja pa tudi ne, — je zaskrbljeno pripomnil Jovo Vučković. — Tudi mene bodo iskali, moja žena pa še zdaj čuti od strahu, kadarkoli zaslišiti strele z gore.

— Kaj če bi izkopali skrivališče v Prepadih na Panosu? — je menil Slobodan Marković. — Ne verjamem, da nas bo tam kdo iskal.

Prepadi na Panosu

Od vasi Crnčić do Prepadov, kjer so Jovo Vučković in njegovi spremljevalci naposled izbrali kraj za skrivališče, je uro hoda. Vendar pa so si tak kraj lahko izbrali za skrivališče samo ljudje, ki se zdrznejo, kadar nenadoma zašelesti list, kadar zaprhuta ptica ali prašči pregreta skala.

Kotlina Prepadov na Panosu je tako grozljiva in zatemnjena z visokim drevjem, da veletovske matere strašijo z njo neubogljive otroke. Sicer pa že samo njeno ime veliko pove o njej. To je ogromna globel, ki se razteza od enega vrha Panosa do vasi Jagodine na Rzavu in je dobro skrita v gostem gozdu.

Ko se človek povzpne na zelen, valovit hrbet Panosa, nenadoma zazeleni pred njim široka livada, ki jo preprezajo in trgajo globoke udorine in šoranje. Ta livada se imenuje Piskavica, ker je, tako pravijo, nekemu koscu začelo piskati v pljučih, ko jo je kosil. Livada, iz katere izvira voda, se strmo spušča v gosto trnovo goščavo, ki se črni pod njo.

Že po livadi ni lahko hoditi. Tako je strma, da mora človek hočeš nočeš steči navzdol. Ko pa pride v gozd, ki na gosto obdaja kotlino, se sončni dan umakne polmraku.

Skoz kotlino teče Panoški potok, ki izvira iz livade Piskavice. Z močjo svojega padca je potok razgalil in pobelil kamenje v kotlini Kamenje, ki ga je razmetala hudourna voda, se od daleč v poltemi zlovešče sveti. Pri tem pa Panoški potok, tudi kadar najbolj upade, ne žubori, ampak zdaj ječi zdaj cvili pod obokom stoletnega drevja.

Hrast – dimnik

Kakor da bi se bali zaiti globlje v mrak kotline, so Jovo Vučković in njegovi ljudje izkopali skrivališče pet minut hoda od livade Piskavice in kakih sto korakov od Panoškega potoka. Kraj je bil v rebri, na strmem pobočju kotline, med visokim drevjem. Ves prostor je bil zarasel z nizkimi borovci in trnovo goščavo.

Po dolgem preudarjanju in omahovanju je Jovo Vučković sklenil, da prepusti zgraditev zaklonišča tesarju Veljku Barancu, očetu svojega spremljevalca Milenka.

Veljko Baranac je svoje delo opravil hitro in dobro.

Skrivališče so pregradili s steno iz zemlje na večjo »sobano« — za vojake — in na manjšo — za oficirje. Stari Baranac in četniki so potem napravili še streho. Bila je tako močna, da se ni vdrla niti pod težo goveda. Da bi se zemlja znotraj ne posipala, so stene in strop obložili z deskami.

V steni iz zemlje med veliko in malo »sobano« so napravili prehod, vendar niso vstavili vrat.

Za primer nevarnosti pa so v manjšem predelu, obrnjenem proti potoku, napravili vrata, ki jih je bilo moč vzdigniti in sneti.

Čez dan so morali stražarji prihajati in odhajati skozi štirioglato odprtino v stropu. V jami je bilo toplo tudi čez dan, ko niso kurili, še topleje pa je bilo v njej ponoči, ko so v skrivališču kuhali. Da bi prihajal v jamo čist zrak, so jo zapirali s pokrovom samo tedaj, kadar se je spustil v Prepade kak pastir, ki je iskal poteplo živino, ali kak Veletovec, ki je prišel po nastilje.

Tudi drugače je bilo skrivališče napravljeno premišljeno in spretno. Čeprav je bilo privzdignjeno poldrug meter nad zemljo, ga ni bilo mogoče opaziti niti iz neposredne bližine. Ko so ga dogradili, so ga spredaj prekrili najprej z izkopano zemljo, potem pa z odpadlim listjem in igličjem. Potem so streho prekrili z debelo plastjo zemlje in igličja. Četniki so se res potrudili. Na strehi in povsod okrog skrivališča so potem zasadili nizke borovce in trnovo grmovje. Pri tem niso pozabili niti na pokrov. Ko so ga prekrili z zemljo in listjem, so tudi nanj zasadili trnovo grmičje.

Edino težavo so imeli z vodo za kuhanje. Morali so jo prinašati od izvira, oddaljenega od skrivališča dvajset korakov. Veletovci trdijo, da je to najbolj zdrava in najbolj pitna voda na Panosu. Pa vendar jih to ni motilo, da ne bi izvira imenovali Oslovska voda.

Jovo Vučković in njegovi spremljevalci so, da bi čimbolj odvrnili pozornost radovednežev od svojega zimskega prebivališča, mislili prav na vse. Boječ se, da jih ne izda dim iz štedilnika, so si omislili dimnik celih deset metrov stran od skrivališča. Dolgo kolenasto cev so vkopali v zemljo in jo speljali do korenin starega drasta, ki ga je bila nekoč prepolovila strela in ga vsega ožgala ter je zdaj trohnel nad skrivališčem. Hrast je bil votel prav do korenin. Četniki so ga spreminili v dimnik, če bi kdo prišel mimo ponoči, ko so v skrivališču kurili in kuhali, bi videl le dim, ki se suklja iz prepolovljenega votlega hrasta.

Jovo Vučković, skrajno previden pri vsem, si je celo deske in bruna, ki so jih potrebovali, priskrbel tako, da jih je ukradel. Na planoti na Panosu je stal poletni hlev bratov Gvozdena in Petra Stjepića. Vučković in njegovi ljudje so ga neke noči podrli in vzeli, kar bi jim lahko prišlo prav. Da bi prikrili krajo, so ostanke hleva zažgali.

Na Vučkovićevo zahtevo je stari Baranac po vsem tem napravil v manjši pregradi še posebna ležišča za oficirje. Ni si znal prav predstavljati, kakšna naj bi bila ta posebna ležišča, zato je vstavil samo dvojne deske. V večji »sobani« pa so bila ležišča zelo preprosta. Četniki so brez slame in odej spali kar na golih deskah.

Ko je bilo vse opravljeno, je Vučković cele dneve razmišljal, kako bi se za vsak primer zavaroval tudi pred starim Veljkom Barancem. Nazadnje se je domislil: s pomočjo svojih ljudi je prebil še tretji, stranski izhod iz skrivališča.

Konec oktobra, ko so prinesli v skrivališče štedilnik dve petrolejki in posodo, so Jovo Vučković in njegovi spremljevalci sklenili proslaviti dograditev skrivališča.

Milan Bojat se je že zjutraj nekam odklatil. V veselje in presenečenje vseh se je opoldne vrnil — s veliko harmoniko, obešeno okrog vratu. Kje jo je zdobil, se ne ve. Zanesljivo lahko povemo samo, da je, čeprav skoraj popolnoma gluh, najprej še dokaj ubrano zaigral, saj je že prej večkrat raztegnil harmoniko v višegrajskih gorah. Potem pa je veseljak tudi zapel, tako neubrano in hrešče, da je bilo groza.

Proti večeru so se Jovo Vučković in njegovi spremljevalci napotili k skrivališču iz gozda, kjer so preživeli dan. Spotoma je Slobodan Marković ukradel neprevidnemu pastirju jagnje in se spustil z njim v temačne Prepade. Kraj potoka je jagnje zaklal, ga odrl in razkosal. Potem so vsi pohiteli navzdol, privzdignili pokrov, ga položili poleg odprtine in se po leseni lestvi spustili v svoje domovanje.

Poleg štedilnika so bila naložena drva.

— Lačen sem ko volk! — je dobre volje rekel Slobodan Marković. — Ne morem čakati do večera. Spekel si bom kos mesa.

— Nikar, — mu je odsvetoval Jovo Vučković. — Dim bi lahko izdal skrivališče.

— Naložil bom suhe veje brez skorje, ki se ne kadijo.

Nekdanji vodja črne trojke je imel nekakšen privilegij. Vučković, ki je vedel, da se lahko popolnoma zanese na njegovo vdanost, mu je marsikaj spregledal. Zato mu je tudi zdaj dovolil, da zakuri v štedilniku.

Niti pol ure ni preteklo, ko se je zgodilo tisto, česar se je Vučković bal.

Pred odprtim vhodom v skrivališče je stal in jih gledal Ignjat-Igoš Šijaković, Veletovec iz vasi Crnčić.

Da si prižge pipo

Kakor hitro je zapreskrtalo suho vejevje v štedilniku, že se je začel sukljati iz votlega hrasta dim, čeprav le slaboten. Zgoraj na robu gozda, ki obdaja kotlino, je pasel ovce Ignjat-Igoš Šijaković. Bil je strasten kadilec. Natlačil si je tobaka v pipo pa segel v žep po vžigalice. A glej smolo! Vžigalice je bil pozabil, v bližini pa ni bilo človeka, ki bi ga lahko poprosil za ogenj. Ves obupan, kakor znajo biti samo kadilci, je Ignjat Šijaković nenadoma opazil, kako se iz kotline dviga tanek dim.

»Pastirji so ukresali ogenj, pa zdaj tli kak panj,« je pomislil in se ves vesel napotil v globel, proti stebričku dima.

Tako se je nenadoma znašel pred odprtim skrivališčem. Obstal je kot okamenel. Dobro je poznal vseh pet četnikov, celo Milana Bojata. Hudo se je ustrašil in sila neprijetno mu je bilo pri duši, vendar se je naglo zbral, se siloma nasmehnil in zajecljal:

— Napolnil sem si pipo s tobakom, vrag jo vzemi, pozabil sem vžigalice, ko zagledam dim... Mislil sem, da tli kak trhel panj.

Poročnik Vučković je namrščil obrvi in mu velel:

— Stopi noter!

Šijaković je zlezel po lestvi in segel v roke vsem po vrsti.

— Ta vražji tobak! — se je jat je sedel na panju s harmoniko na kolenih in vprašujoče gledal zdaj Ignjata Šijakovića zdaj četnike. Nikakor se mu ni posrečilo razbrati, kaj govorita Ignjat Šijaković in Jovo Vučković, niti ni doumel, kaj se dogaja v skrivališču. Molčal je tudi Milenko Baranac, čeprav je bil Ignjat Šijaković njegov najbližji sosed v vasi.

Nekaj časa je molčal tudi Ivko Stjepić.

Slobodan Marković pa je stopil k ognjišču, odstavil meso z ognja in, kakor da mu je bilo ukazano, naj zakolje jagnje, sedel na tla, pokazal drugim hrbet in potegnil iz žepa pilo, iza pasu pa nož. Ravnodušno ga je začel brusiti, ne da bi kaj rekel. Ignjat Šijaković se je šele tedaj domislil, zakaj ga je Vučković obsodil na smrt, in je povzdignil glas, da bi preglasil rezki zvok pile:

— Nikarte, bratje, za božjo voljo! Samo grob in jaz bova vedela za to skrivališče. Imejte srce! Ne bom vas izdal.

— Nočem, da bi me skrbelo, — se je zadrl Jovo Vučković. — Nismo te klicali sem.

— Izdal nas bo, izdal! — je zinil Slobodan Marković in naprej brusil nož, kakor da si je bil zaželel spet svojega krvniškega posla.

V zadnjem hipu pa je Ignjat Šijaković vendarle našel zaščitnika in rešitelja.

Mladi Ivko Stjepić je boječe rekel Vučkoviću:

— Gospod poročnik, v moji vasi ni bolj poštenega človeka od Igoša Šijakovića. Z glavo jamčim zanj.

— Mi nič mar! — je zavpil Vučković. — Ne potrebujem tvojega jamstva. Brigaj se za svoje stvari.

— Prisegam vam pri vsem, kar je svetega, da ne bom nikomur ničesar povedal, dokler bom živ! — je spet spregovoril Ignjat Šijaković, ki ga je opogumila Stjepićeva podpora. — Samo nikar me zaklati, bratje!

Ivko Stjepić se je spet ojunačil:

— Gospod poročnik, lahko ga ubijemo, toda v vasi ima dva brata, in ta dva pa partizani ga bodo iskali po vsej gori. Zgoraj, na livadi, je pustil ovce. Če ga ne najdejo, bodo partizani prišli s psi, ki bodo gotovo izsledili naše skrivališče. Ta človek pa je pošten. Mirne duše bi mu zaupal kakor samemu sebi.

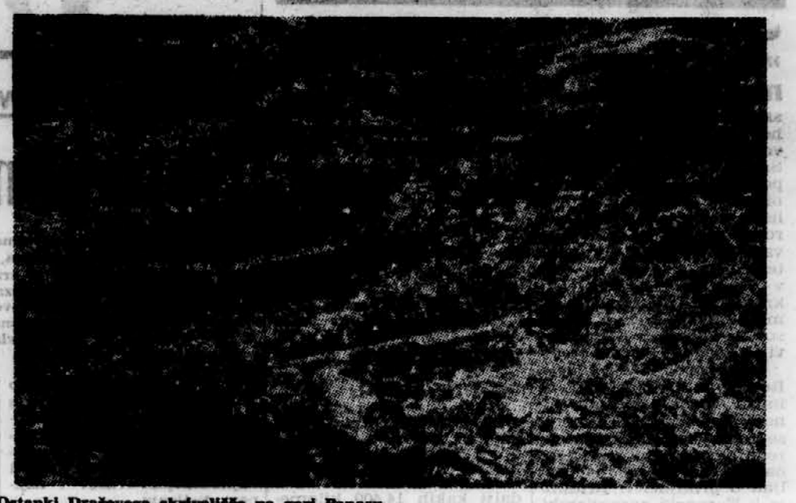

Ostanki Draževega skrivališča na gori Panosu

GRAMOFON Z NIHAJOČO IGLO

Industrija se vse bolj prilagaja človeškim potrebam, pa naj bodo še tako nenavadne. Tako je na primer tudi z gramofoni. Prenosni gramofon ni več nikakršna novost, najljubše plošče pa lahko poslušamo tudi na ladjah in v avtomobilih. Pri tem se je velikokrat pripetilo, da je vozilo streslo, da je potem igla razpraskala ploščo in jo uničila.

V Angliji so pred kratkim rešili tudi ta problem. Izdelali so gramofon z nihajočo iglo in pregibno »glavo«. Plošča se nemoteno vrti, igla ne preskakuje zarez niti če udarimo s pestjo po mizi, na kateri stoji gramofon, ali pa če se avtomobil ali ladja neusmiljeno majeta. Iglo je treba zamenjati po dvatisoči reprodukciji plošče, cena novega gramofona pa je okoli 40 funtov (približno 80.000 dinarjev).

Francozi in medalje

Po uradnih statističnih podatkih ima vsak sedmi Francoz vsaj eno vojaško ali civilno odlikovanje ali medaljo. Letos nameravajo razdeliti 10.000 vijoličastih trakov«, ki veljajo za najbolj razširjeno civilno odlikovanje.

Zaradi »priletnosti«

Psihološko napako je zagrešila nizozemska policija, ko je v nemškem in avstrijskem radiu iskala »priletni« nizozemski turistki, ki sta v domači lekarni pomotoma dobili cinkov sulfat namesto nedolžnega zdravila in se odpeljali na dopust. Obe sta sicer slišali svarilo po radiu, vendar nista pomislili, da je namenjeno njima, ter sta morali potem zaradi zastrupitve v bolnišnico. Ko sta se vrnili v domači kraj, sta trdili, da o njiju ni mogoče govoriti kot o »priletnih« ženskah, zato se tudi nista zmenili za svarilo. — Indiskretni izpisek iz njunih osebnih izkaznic: starost 63 let.

Italijanski civilni piloti

V minulih 12 mesecih so izdali v Italiji nad tisoč novih pilotskih izkaznic, med njimi 614 prve, 371 druge in 100 tretje stopnje, razen tega pa 47 izkaznic za privatne in 117 za turistične helikopterje ter 57 jadralskih diplom.

Sleparske kupčije s starimi avtomobili

»Dišečo sleparijo« so si izmislili tisti newyorški trgovci, ki preprodajajo stare avtomobile. Rabljena vozila, ki so jih vestno očistili in nanovo prebarvali so, znotraj in zunaj oškropili s tekočino, katere vonj je pri kupcih zbujal vtis, da se jim ponuja nov avto po tovarniški ceni. Zamislili, ki je nekaj časa prinašala donosne kupčije, ni bilo težko izvesti, saj se dobi v vsaki večji newyorški drogeriji škatlica z razpršilcem in z vsebino, ki ima »tovarniški vonj«.

KUPUJTE ZA PRANJE PERILA

ALBUS,

DOMAČI DETERGENT

Z ZAŠČITNIM ZNAKOM »A«, KER JE ODLIČEN!

6419

Vinogradniško živinorejski kombinat Ljutomer

razpisuje po 46. in 47. členu Temeljnega zakona o graditvi investicijskih objektov (Ur. list FLRJ 45/61)

JAVNO LICITACIJO

za oddajo II. faze gradbenih in obrtniških del na novogradnji Vinske kleti v Ljutomeru. – Objekt steklenični obrat in steklenična klet.

Skupna predračunska vrednost za gradbena in obrtniška dela objekta znaša 112,042.000 dinarjev.

Posebni pogoji:

— Rok dovršitve objekta 31. marec 1963. — Dokazilo o sposobnosti graditve tega objekta in sposobnost izvajanja III. faze, t. j. glavne stolpne kleti. — Izkušnje pri tovrstnih gradnjah. — Dovoljna mehanizacija in strokovni kader. — Pričetek del takoj po licitaciji.

Javna licitacija bo 6. oktobra 1962 ob 8. uri v upravi Vinogradniško živinorejskega kombinata — Ljutomer, Vrazova ulica št. 1.

Interesenti naj vložijo pismene ponudbe po 45. čl. Temeljnega zakona o gradnji investicijskih objektov najkasneje do 6. oktobra 1962, do 7. ure zjutraj.

Tehnična dokumentacija je na razpolago v upravi kombinata.

K pismeni ponudbi mora biti priložen dokaz o registraciji podjetja za tovrstne gradnje in garancijsko pismo banke za 1-odstotni garancijski znesek od predračunske vsote, ki ostane naložen v banki do sklenitve pogodbe.

6957

Zdravstveni dom Zagorje ob Savi

razpisuje

JAVNO PRODAJO

za svoja naslednja osnovna sredstva:

2 TRIKA KOTLA
2 BOJLERJA 2000 litr.
BOJLER 240 l za gretje iz štedilnika
KOMPLETNO OKOVJE, pokromano za prosto stoječi štedilnik
KUHINJSKO OPREMO, primerno za gostišča
MESALNI APARAT »Komet« (mixer)

Interesenti za nakup naj se zglase v sredo, dne 12. septembra 1962 od 7. do 12. ure v Upravi Zdravstvenega doma Zagorje.

6961

Začetek vplačil 1. IX. 1962

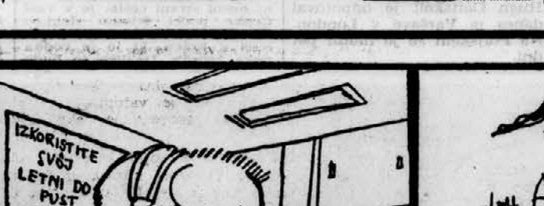

Walt Disney PODOBE IZ NARAVE

KRIŽANKA

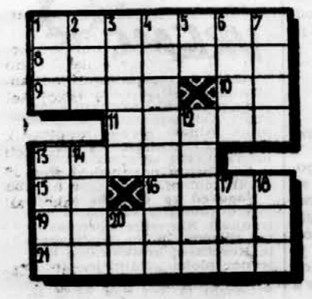

VODORAVNO: 1. razumnost, učenost, 8. italijanski renesančni pesnik, avtor »Besnega Rolanda«, 9. domača žival, 10. začetnici slovenskega skladatelja in zborovodje, 11. telesna straža, 13. Prešernov prijatelj, nabiralec narodnega blaga (Andrej), 15. italijanski spolnik, 16. vladajoče pesme v starem Peruju, 19. državnik v starih Atenah, znan po pravičnosti, 21. večja pesnitev za orkester, zbor in soliste.

NAVPIČNO: 1. poljska cvetica, 2. makedonsko kolo, 3. na pol divji pes, ki živi v pustinjah Avstralije, 4. prirvrkanec kraljevine, 5 središče vrtenja, 6. med, 7. obiačilo starih Rimljanov, 12. dohodek od zemljišča ali naložene glavnice, 13. rastlina ovijalka, 14. težko spanje, 17. največji sesalec, 18. time italijanske pesnice Negri, 20. okrajšava za »starejši«.

REŠITEV PREJŠNJE KRIŽANKE

VODORAVNO: 1. traktor, 8. retorta, 9. S(imon) J(enko), 10. Laos, -t, 11. Bevk, 12. Irka, -s, 14. Skot, 15. SV, 18. radička, 19. prevelik.

47. »Kaplan, ne [illegible]! Nazaj ... Redakcija grafiket si [illegible] ... »Fiskin takoj v [illegible] ... v sobo in dirja [illegible]. Doktor pravi, da je [illegible] ...

»Eh, ob [illegible]

Medtem so naši [illegible] v [illegible] Združenih narodov. Pri vratih jih [illegible] v debelo knjigo in [illegible] ... »Tovarišica, [illegible] od tu in tam. V [illegible] ... Zlatoglavi [illegible] Mlo tukovinejev. [illegible] ... Telegrafija [illegible] ... [illegible] v kuhinji. [illegible] ... Jure se v [illegible] ... [illegible] v [illegible] ... [illegible] ... [illegible] ...

Nadaljevanje s 1. strani

»Skupni trg ni sesicen«

skim urzavam sprico njihove zunanje pontike po vojni uspelo spremenui Skandinavijo v stabilno področje, in pripomnii, da bi »večje spremembe v stališču ene izmed njih lahko rodile posledice, ki bi vplivale na vse druge države tega dela Evrope«. S tem v zvezi je zahteval, naj krogi EGS pokažejo razumevanje specifičnih odnosov, ki vladajo v Skandinaviji.

Po poročilu agencije Reuter iz Bruslja naj bi imelo vodstvo Socialistične internacionale 7. in 8. septembra v Londonu izredni dvodnevni sestanek, na katerem naj bi razpravljali o priključitvi Britanije k Evropski gospodarski skupnosti. Na zadnjem sestanku Socialistične internacionale so se pokazala huda trenja med predstavniki socialističnih strank Zahodne Evrope, kar zadeva vključitev Britanije v EGS.

Socialistična stranka Belgije je objavila, da je izredni sestanek vodstva Socialistične internacionale predlagala britanska Laburistična stranka. Na sestanku naj bi bili predloženi dve poročili: »Commonwealth in Evropska gospodarska skupnost« in »Velika Britanija in EGS«.

Po potresu v Iranu

bila v Iranu. Sanitetni material v vrednosti 50.000 dolarjev so poslali sinoči z letalom Pan American, ki je brezplačno pripeljal ta material. Ameriška dobrodelna organizacija Care je sporočila, da ima v Iranu velike količine hrane, od česar lahko da polovico na razpolago centru za pomoč.

Pomoč so poslale vlade in dobrodelne organizacije iz Avstralije, Izraela, Švedske in Turčije. Pomoč prihaja v sanitetnem materialu in še posebno v antibiotikih, krvni plazmi, hrani, odeji, šohniiot.00n- rdgor umflh d torih in celih bolnišnicah.

»Mariner II.« na pravi poti

Pasadena (Kalifornija), 5. sept. (AFP). Vesoljska ladja »Mariner II«, ki so jo ZDA izstrelile v vesolje 27. avgusta, bo letela v razdalji kakih 14.400 kilometrov od Venere. Ameriški strokovnjaki so sporočili, da so uspešno sprožili posebni raketni motor v vesoljski ladji, ki bo usmeril ladjo proti Veneri. »Mariner II« bo letel mimo Venere 1600 kilometrov bližje, kot je bilo sprva predvideno.

Argentina zmanjšala osebje diplomatskih predstavništev

Buenos Aires, 5. sept. (AP). Argentinsko ministrstvo za zunanje zadeve je sklenilo skrčiti osebje svojih diplomatskih predstavništev na Poljskem, v Madžarski, Bolgariji, Češkoslovaški in Romuniji. Ta ukrep je minister za zunanje zadeve Bonifacio del Caril pojasnil z varčevanjem. Dodal je, da bodo argentinskega veleposlanika v Sovjetski zvezi akreditirali tudi v teh petih državah.

DELO

NIKOLAJEV IN POPOVIČ PRIPOVEDUJETA

Najsrečnejši dan življenja

Dogajale so se nove spremembe. Ladji sta prihajali v goste sloje atmosfere. Obloga, ki naj bi ščitila pred toploto, se je začela segrevati in zrak se je razžaril, da je jemalo vid. Antene so zgorele. Zveza z Zemljo in med obema ladjama je bila pretrgana. Radovedno sva opazovala skozi iluminatorje, kako je zunaj besnel plamen najrazličnejših barv, med katerimi je zdaj prevladovala živordeča, zdaj temnomodra barva.

Čeprav sva vedela, da tako mora biti, je bilo vendarle nekoliko neprijetno v središču ognjenega klopčiča, segretega na nekaj tisoč stopinj. Tu je bil eden izmed najizrazitejših vtisov v najinem življenju.

Pri spuščanju so bile obremenitve nekoliko močnejše kot pri vstopu na krožno pot okrog Zemlje. Velikanska teža naju je potiskala na sedeža. Zračni valovi so udarjali ob površino ladij, da sta se tresli. Imela sva podoben vtis, kot bi drvela na vozu brez vzmeti po razriti poti. Zdaj sva šele vedela, zakaj sva tako dolgo časa vadila na vibracijskih mizah. Če ne bi bilo teh vaj, bi zdaj teže prenašala vse to ... Za pordečenimi stekli iluminatorjev je ugasnila svetloba, ki je vzbujala v srcu tesnobo, prenehale so tudi obremenitve. Zemlja je bila povsem blizu Katapultne naprave so delale brez napake in nad našima kabinama so se kot cvetovi odprla široka padala. Midva seveda nisva mogla videti drug drugega, ker nas je časovni presledek šestih minut ločil za več deset kilometrov. Toda že v zraku je vsakdo izmed naju že po barvi Zemlje vedel, da se spušča na določeno področje, nekoliko južno od rudarskega mesta Karagande.

Na Zemljo je prvi pristal Andrijan Nikolajev in takoj začel slačiti kozmično obleko. Kako prijetno se je nekoliko sprehoditi, zravnati hrbet in pretegniti telo, odrevenelo zaradi dolgega sedenja, vdahniti zdravilen zrak, ki diši po divjah travah. Prvi se mi je približal mlad človek iz spremne skupine, Kuznecov, nato pa zdravnik. Z medicinsko natančnostjo je, ne da bi karkoli vprašal, izmeril krvni pritisk in pulz. Z vseh strani so dirjali po stepi pastirji na konjih. Kazah, traktorist, ki je pridrvel na traktorju, je zgrabil Andrijana Nikolajeva in ga poljubil kot brata.

V tem času se je deset kilometrov od tod prav tako s padalom spuščal na Zemljo pilot vesoljske ladje Vzhod IV. Tudi njega je pričakal zdravnik.

— Kako je z Andrijušo, je vprašal kozmonavt. To so bile prve besede, ki jih je spregovoril na Zemlji.

— Vse je v najlepšem redu! S strokovnjaki sva takoj pregledala svoje ladje, ki so bile docela v redu. Z njima bi bilo mogoče odleteti znova v kozmos. Vzela sva ladijske dnevnike z vtisnjenim grbom Sovjetske zveze. polne beležk o vsem, kar sva doživela v vesolju, in pohitela do najbližje točke za zvezo. Komaj sva čakala, da bi Nikiti Sergejeviču Hruščovu po telefonu sporočila, da sva izpolnila nalogo, da je skupinski let uspešno končan, da je Vzhod III. 64-krat obletel Zemljo v 94 urah. Vzhod IV pa v 71 urah 48-krat.

In glejte, tudi ta dolgo pričakovani razgovor je za nama. Nikita Sergejevič je zelo pohvalno ocenil opravljeno delo, za vsakega izmed naju je imel očetovske besede, povedal nama je, kako je skrbel in kakšne trenutke je preživljal, ter da je sovjetsko ljudstvo ponosno na svoje kozmonavte in konstruktorje čudovitih kozmičnih ladij.

— Čakal vaju bom v Moskvi, je obljubil Nikita Sergejevič. Pričakal vaju bom skupaj s člani Prezidija Centralnega komiteja komunistične partije in vlade ter s predstavniki ljudstva.

To srečanje je bil najsrečnejši dan v najinem življenju. (Koneo)

Sovjetski kirurg na obisku v FLRJ

Beograd, 5. sept. (Tanjug). V Beograd je prispel ugledni sovjetski kirurg Jurij Ivanovič Marozov, sodelavec inštituta »Bakuljev« v Moskvi. Kirurg Marozov bo jutri na stolici za fiziologijo naravoslovne fakultete v Beogradu demonstriral medicinske aparate za šivanje krvnih žil. Razen Beograda bo sovjetski kirurg obiskal tudi kirurški kliniki v Novem Sadu in Zagrebu.

Predavanje o novih medicinskih aparatih je organiziralo zastopništvo tujih podjetij v Beogradu »Jugomontana«.

Obisk ameriškega znanstvenika

Beograd, 5. sept. (Tanjug.) Znani ameriški znanstvenik, pionir na področju kibernetike, profesor Norbert Viner iz Massachusettsa, ki se je udeležil prvega mednarodnega simpozija o protetiki v Opatiji (od 27. avgusta do 1. septembra), je ostal v naši državi kot gost zveznega sveta za znanstveno delo.

Med bivanjem v Beogradu je profesorja Norberta Vinerja sprejel predsednik odbora ZIS za znanstveno delo Milentije Popović in se zadržal z njim v živahnem prijateljskem pogovoru. Ugledni ameriški znanstvenik se je v Beogradu sestal tudi z vrsto naših znanstvenikov matematikov, elektronikov in biologov, na fizikalnem inštitutu pa je predaval o svojem znanstvenem delu.

Danes je bil prof. Viner gost Zveze inženirjev in tehnikov Jugoslavije. Med razgovorom je pomembni ameriški znanstvenik izjavil, da ima Jugoslavija v mladem znanstvenem kadru velik up za prihodnost. »Nove razmere v vaši državi,« je dejal, »so nedvomno soliden temelj za veliko kvaliteto znanstvenega dela, kar je pokazal tudi nedavni simpozij v Opatiji.«

Profesor Norbert Viner je eden izmed najpomembnejših matematikov na svetu. Posvetil se je novi znanstveni veji — kibernetiki. S svojim nadaljnjim delom je vplival na razvoj več znanstvenih dosežkov. Njegova splošna teorija upravljanja se je že dokaj uveljavila v tehniki, kozmonavtiki, medicini in biologiji.

Na opatijskem simpoziju se je prof. Viner živahno zanimal za delo in razvoj kibernetskih raziskav pri nas kot tudi za sodelovanje z jugoslovanskimi znanstveniki pri nadaljnjih raziskavah.

Miting na Adi Ciganliji

Beograd, 5. sept. (Tanjug). Ob zaključku letošnje mladinske delovne akcije pri urejanju beograjskega rekreacijskega centra na otoku Ada Ciganlija, so priredili danes v mladinskem naselju »Bratstvo-enotnost« miting, na katerem je bilo tudi več kakor 600 mladincev zadnje izmene.

JESENSKE MEGLE NA TRIGLAVU — Letošnja sezona vzponov na Triglav gre h koncu. Letos je obisk v naših planinah spet narasel: število ljubiteljev gora se je v primerjavi z lanskim letom povečalo za sto tisoč in naraslo na 800.000. Foto Vlastja

ZBOROVANJE SLAVISTOV NA BLEDU SE JE KONČALO

Začasen kompromis med bravci in bralci

BLED, 5. sept. Zborovanje slovenskih slavistov, ki je bilo tu od prvega septembra do danes, se je končalo z občnim zborom slavističnega društva Slovenije. Za predsednika novega upravnega odbora društva so izvolili dr. Dušana Pirjevca.

V petih dneh seminarskega dela so se zvrstili referati, ki so bodisi živo posegali na pereča področja slavistične vede, obravnavali probleme jezikovnega in literarnozgodovinskega pouka ali pa se dotikali zadev, ki so neurejene že od nekdaj ali pa se pojavljajo na novo v reformirani šoli.

Slovenska širša javnost se nedvomno najbolj zanima za razpravo o končnici -alec oziroma -avec, ki jo uvaja Slovenski pravopis 1962, še bolj pa za sklepe ali odločitve o tem. Zborovavci se niso imeli za pristojne, da izrečejo dokončno besedo o rabi te ali one oblike, čeprav se zadeva zapleta zlasti v zvezi z jezikovnim poukom. Dejali so, da spora ne gre dramatizirati, posebno ne v šoli; sestavili so posebno komisijo, ki bo poskusila najti strokoven in čimmanj boleč izhod iz sedanje zmede, ki smo ji priča. Kompromisna rešitev, ki so se odločili zanjo, je seveda samo začasna.

Poudariti je treba, da je na seminarju nekaj referatov iskalo obrise najnovejše podobe literarnega oziroma umetnostnega dogajanja pri nas. To vsekakor pomeni še odločnejši korak v premiku, ki naj napravi literarnozgodovinsko vedo sodobno, tako, da bo obenem z literaturo razkrivala tudi sedanji, ne pa le zgodovinski družbeni in človeški obraz. Tudi apeli po sodobnejšem pouku jezika temelje na utemeljenih vzrokih.

Med problemi, ki jih tu ne moremo omeniti vseh, je miselnost, ki si prizadeva zmanjšati literarnozgodovinski in jezikovni pouk na čimmanjši obseg; sem sodijo pravilniki, ki ne priznavajo teže slavistovemu delu na šoli; učbeniki, ki jih ni, ki se obetajo le od daleč ali pa sploh ne; s tem v zvezi je ponekod taka raven jezikovnega znanja, da povzroča resne skrbi Tudi filmska vzgoja je pereča zadeva.

Pomembno in razveseljivo je, da besede o takem ali drugačnem položaju materinščine in tistih, ki se poklicno ubadajo z njo in s tistimi, ki jo uporabljajo, niso več malodušni in zbegani posamični vzdihi, marveč zdaj govore o ten problemih organizirano. To je mogoče zato, ker Slavistično društvo deluje s podružcami. V taki organizaciji centralni upravni odbor, ki ga je v minulem obdobju vodil profesor dr. Mirko Rupel, predvsem spodbuja in usklaja delo podružnic. Med podružnicami vse še niso zares zaživele, najbolj delavna pa je mariborska. S. K.

INDIJSKO-KITAJSKI SPOR

Težaven uvod v pogajanja

Indijska vlada poziva LR Kitajsko, naj pošlje svojega zastopnika v New Delhi – Indijski predlogi za pogajanja in odgovor na kitajske obtožbe

NEW DELHI, 5. sept. (Tanjug). Indijska vlada je pozvala LR Kitajsko, naj pošlje predstavnike v New Delhi, da bi se dogovorili o morebitnih nadaljnjih razgovorih glede obmejnega spora med obema državama. To vsebuje odgovor na kitajsko noto z dne 4. avgusta, s katero so sprejeli indijsko pobudo, naj bi se začeli razgovori na podlagi poročil uradnih predstavnikov obeh držav iz leta 1960.

New Delhi je formuliral svoje stališče o možnostih pogajanj v skladu s prejšnjimi izjavami indijskega premiera v parlamentu zastran tega vprašanja. Indijska vlada je poslala odgovor v Peking 22. avgusta, včeraj pa ga je predložila Spodnjemu domu. Odgovor poudarja, da je treba predvsem določiti ukrepe, ki naj bi jih storili za obnovitev statusa quo ob meji na tem severozahodnem spornem območju, in odpraviti sedanjo napetost na tem področju, da bi tako zagotovili ustrezno vzdušje za smotrno debato. Vlada v New Delhiju poziva Kitajsko naj pošlje svoje predstavnike za pogajanja.

Pri teh temeljnih preliminarnih ukrepih je zanimivo, da je indijski odgovor na kitajsko noto 4. avgusta razdeljen v dve noti, od katerih govori prva o incidentih v dolini Čip Čap in o drugih problemih na indijsko kitajski meji v Ladaku, druga pa vsebuje indijske predloge o nadaljnjih pogajanjih glede obmejnega vprašanja.

V drugi noti proučuje indijska vlada kitajske pripombe, češ da Indija ne sme postavljati nikakršnih pogojev za debate o obmejnem sporu. V zvezi s tem citira nota izjavo kitajskega ministra za zunanje zadeve v intervjuju za italijansko-švicarsko televizijo, da ni mogoče pričakovati, da bi se kitajske sile umaknile z lastnega ozemlja kot tudi izjavo kitajske vlade z dne 4. avgusta, da ni mogoče proučevati indijskih predlogov o obojestranskem umiku sil iz spornega severozahodnega obmejnega področja. To so pogoji, pravi zadnja indijska nota, ki so v nasprotju s ponovnimi kitajskimi izjavami o tem, da žele urediti Kitajci obmejno vprašanje miroljubno, z nadaljnjo debato. Prevladuje splošni vtis, da vsebuje zadnja indijska nota obtožbe in nasprotne obtožbe ene in druge strani. Šele na podlagi kitajskega odgovora bo mogoče soditi o tem, ali je kje izhod iz začaranega kroga medsebojnih obtožb.

PODJETJE »GEOISTRAŽIVANJA« SE UVELJAVLJA V TUJINI

ZAGREB, 5. sept. (Tanjug) Skupina dvajsetih strokovnjakov zagrebškega podjetja »Geoistraživanja« bo te dni v Pakistanu izvrtala vrtine za 160 vodnjakov, s katerimi naj bi zagotovili redno preskrbo z vodo v pustinskih predelih te države. Za izvedbo del, ki jih cenijo na približno milijon dolarjev, so iz reškega pristanišča poslali v Pakistan več kot 25 ton različne opreme in delov.

Nad 150 strokovnjakov tega podjetja sodeluje letos tudi pri drugih raziskovanjih in injekcijskih delih v puščavah Sirije, Iraka, ZAR in Gaze. Prav tako raziskujejo tudi rudna bogastva v Venezueli. Pomembna so tudi raziskovalna dela izvedencev tega podjetja pri reševanju nubijskih spomenikov in svetišč na meji med ZAR in Sudanom.

V podjetju »Geoistraživanja« posebej poudarjajo, kako pomembna so raziskovalna dela za gradnjo silosov, pristanišč in mostov v Siriji, kot tudi nadzorstvo nad gradnjo jezov v Darbendikhanu in Garafu v Iraku. Nič manj pomembna niso dela pri injiciranju asuanskega jezu v začetku letošnjega januarja. Vrednost vseh teh in drugih del v letošnjem letu cenijo na približno 10 milijonov dolarjev.

Prodaja živil za tuja denarna sredstva

BEOGRAD, 5. sept. (Tanjug). — Danes je začel veljati odlok zveznega državnega sekretariata za finančne zadeve, po katerem je mogoče po vlakih, ladjah in v letalih kot tudi na železniških postajah, rečnih in morskih pristaniščih ter letališčih prodajati živila, alkoholne in brezalkoholne pijače, tobak in tobačne proizvode za tuja denarna sredstva.

V odloku, ki je priobčen v zadnji številki Uradnega lista FLRJ, je rečeno, da morejo živila in pijače prodajati samo gospodarske organizacije, ki dobe za to pooblastilo od Narodne banke.

Podjetja, ki bodo prodajala omenjena živila in pijače, kot to določa odlok, morajo v enem dnevu iztržena denarna sredstva izročiti najbližji menjalnici ali podružnici Narodne banke najkasneje do naslednjega dne. Tehnična navodila za izvajanje tega odloka bo po potrebi dala Narodna banka.

Gaitskell odpotoval iz Varšave

Varšava, 5. sept. (Reuter). Britanski laburistični voditelj Hugh Gaitskell je odpotoval danes iz Varšave v London. Na Poljskem se je mudil pet dni.

V kinu nam kažejo

Čisto nebo

Končno smo ga pričakali, ta znameniti Čuhrajev film, o katerem so lani po svetu toliko pisali. Dobil je veliko nagrado moskovskega mednarodnega filmskega festivala. Nastal je po scenariju Danila Hrabrovickega — z mnogimi spremembami, ki jih je vnesel rešiser Čuhraj. Mojstrsko ga je posnel Sergej Polujanov, izredno funkcionalno glasbo mu je napisal M. Ziv. V njem se izrazi vsa igralska svežina Nine Drobiševe in ustvarjalna igra Jevgenija Urbanskega.

»Čisto nebo« je za filmoma »Enainštiridesetí« in »Balada o vojaku« nov dokaz Čuhrajeve poštene človeške družbene in umetniške angažiranosti. V »Čistem nebu« je odmev objektivnih, družbenih činiteljev ob srečanju gimnazijke Saše Ljvove s pilotom Astahovim in ves čas njune poznejše zveze dosegel kulminacijo. Družbena realnost je postala, kot so že zapisali kritiki, sestavni del njune ljubezni, njene psihologije in morale.

Saša spozna Astahova pred drugo svetovno vojno. Med njo doživi z njim štiri srečne, enkratne dni. Potlej ju zagrne vojna tema: Saša izgubi očeta, gara v tovarni, pričakuje sina, dočaka objavo, da je Astahov padel in da je posmrtno odlikovan z zlato zvezdo heroja Sovjetske zveze. V resnici ga teško ranjenega, nezavestnega ujamejo Nemci, iz taborišča zbeži — in po vojni se vrne v Moskvo.

Scenarist Hrabrovicki je menda omejil vso zgodbo na prebitje zvočnega zidu, na ta veliki dogodek v življenju pilota — heroja Astahova. Tu se je vmešal Čuhraj: njegov Astahov mora potlej, ko je preživel vse vojne grozote, dočakati nečloveške odnose v družbi, kjer so vladale stalinske dogme. Pade v nemilost. Očitajo mu, da se je kot komunist pustil ujeti. Prepovedo mu polete. On brez neba, brez občutka svobodnega ravnanja ne more živeti. Opija se, dvomi vase.

»Čisto nebo« je film o pristnih človeških čustvih. Je film, ki izpoveduje pomembnost boja za prave človeške odnose. Stilno je sicer čistejši v prvem delu, v drugem pa je zato tematsko toliko bolj impulziven. V »Čistem nebu« je polno vznemirljivih prizorov. Tistega, ko čakajo žene na postaji na vojaški transport, da bi le za hip videle svoje može, brate, sinove — vlak pa oddrvi dalje, štejejo nekateri med prizore, vredne kvalitete posnetkov na stopnišču v »Križarki Potemkin«. Tudi trenutek, ko Astahov pokaže ženi vrnjeno odlikovanje, se vtisne v spomin. V njegovem resnem izrazu je vsa resnica.

Marina Golouh

Avtobus jo je povozil

Maribor, 5. septembra. — Včeraj opoldne je 43-letna Alojzija Emeršič prečkala Glavni trg v Mariboru. Ko je opazila, da se ji bliža avtobus, je stekla nazaj. Pri tem ji je spodrsnilo in je padla pod zadnje levo kolo avtobusa. Voznik avtobusa Ludvik Bedekovič ni mogel pravočasno ustaviti, ker je imel pokvarjeno zavoro, zato je avtobus zapeljal Emeršičevi čez glavo, da je takoj podlegla.

TOVORNJAK PODRL DEKLICO

Koper, 5. septembra. Iz Rižene proti Kopru je včeraj zjutraj Franc Frank vozil tovornjak. Ker je vozil po skrajni desni strani ceste, je v vasi Cepke podrl 8-letno deklico Edo Kozlovič, nato pa se je zaletel v kravo, ki jo je vodila neka ženska. Deklico so hudo poškodovano odpeljali v izolsko bolnišnico. Njeno stanje je kritično.

ZA KRMILOM JE ZADREMAL

Ljubljana, 5. sept. — Včeraj ponoči je s Trojan proti Ljubljani Drago Paravinja vozil tovornjak. Ker je za krmilom zadremal, je v Blagovici zavozil na njivo, se zaletel v drevo in se prevrnil. Paravinja se je laže poškodoval, njegov sopotnik Ciril Snoj pa huje. Na tovornjaku je za milijon dinarjev škode.

PODRL JE PEŠCA

Ljubljana, 5. septembra. — Na križišču Titove in Tolstojeve ulice je včeraj zjutraj motorist August Vrbanc podrl pešca Hajra Harbaša. Nesreča se je pripetila zato, ker se je Harbaš na prehodu za pešce zmedel in skočil nazaj, pred motorno kolo. Hudo poškodovanega Harbaša so odpeljali na ljubljansko polikliniko.

NESREČA AVTOMOBILISTA

Ljubljana, 5. septembra. — Na križišču Tomačevske in Koželjeve ulice je včeraj popoldne Jože Cujec, ki je vozil tovornjak s prikolico, pri tesnem prehitevanju hudo poškodoval avtomobilista Janka Semrajca. Semrajc je na križišču ustavil avtomobil, ker je popravljal prtljago na strehi. Tovornjak, ki ga je prehiteval, ga je stisnil k avtomobilu ter mu prerezal mišice na levi roki.

TRAKTOR SE JE PREVRNIL

Ljubljana, 5. septembra. Sinoči se je pri Lavrici zaradi slabe ceste prevrnil traktor, ki ga je Janez Jevnikar vozil iz kamnoloma proti Selam. Materialne škode je za 100.000 dinarjev.

Trčila sta avtobus in motorni vlak

Skopje, 5. sept. (Tanjug). Danes nekaj po 8.30 uri sta se na železniškem prelazu pri kraju Prevalec, tri kilometre južno od Titovega Velesa, zaletela motorni vlak, ki vozi med Bitoljem in Skopjem, ter potniški avtobus titoveleškega Avtotransportnega podjetja. Od nekaj sto potnikov, kolikor jih je bilo v obeh vozilih, je bila takoj mrtva neka osemmesečna deklica, hudo pa je bilo poškodovanih več potnikov, med njimi tudi šofer avtobusa. Vse poškodovane so pripeljali v bolnišnice v Titovem Velesu in Skopju. V skopski bolnišnici sta v nezavesti 8-letna Ivanka Giorgijeva in 50-letni Toma Petrušev.

Priče pojasnjujejo, da se je nesreča pripetila zato, ker je bil železniški prelaz odprt, avtobus pa je privozil nanj s hitrostjo 70 km na uro.

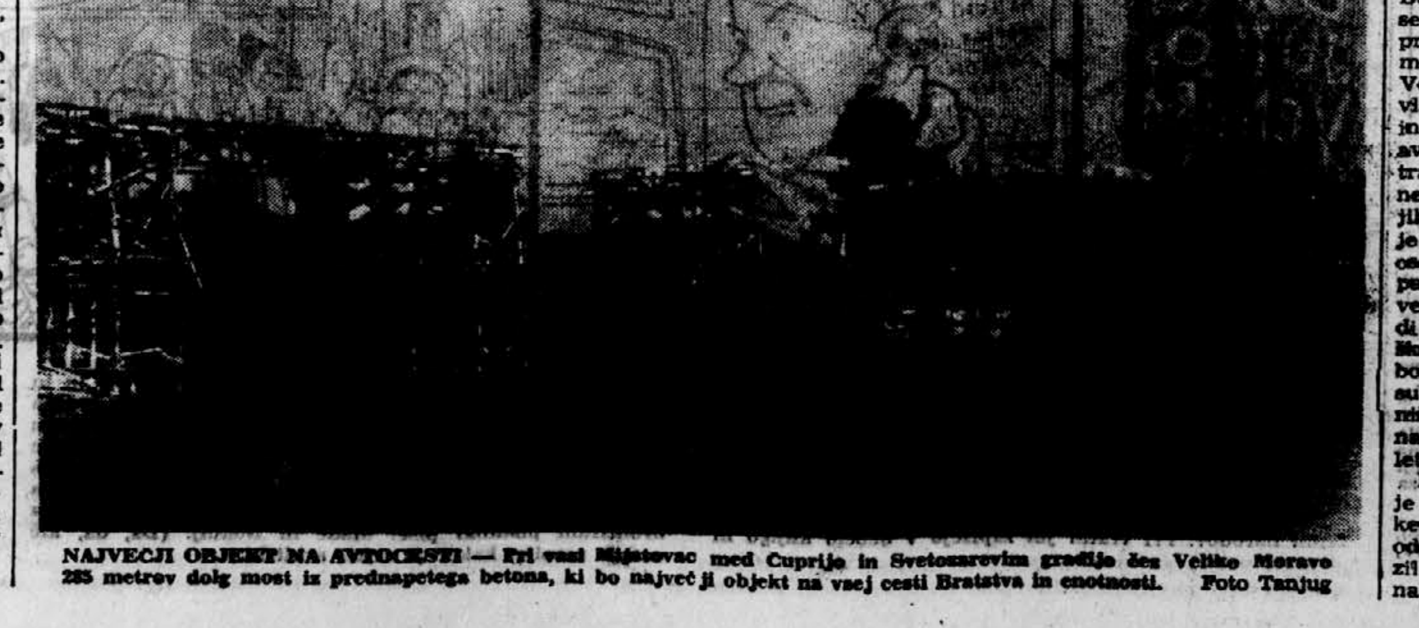

NAJVEČJI OBJEKT NA AVTOCESTI — Pri vasi Mijatovac med Cuprijo in Svetozarevim gradijo čez Veliko Moravo 285 metrov dolg most iz prednapetega betona, ki bo največji objekt na vsej cesti Bratstva in enotnosti. Foto Tanjug

OKTOBRA SEJEM SODOBNE ELEKTRONIKE

Ljubljana, 5. okt. — Na Gospodarskem razstavišču bodo v soboto, 13. oktobra, odprli 9. mednarodni sejem elektronike, telekomunikacij, nuklearne tehnike in avtomacije, s posebnim poudarkom na vlogi avtomatizacije pri modernizaciji prometa. Sejem z enotnim naslovom Sodobna elektronika bo odprt do 21. oktobra.

Po dosedanjih prijavah sodijo, da bo na sejmu sodelovalo nad sto razstavljavcev iz 16 držav: Anglije, Avstrije, Belgije, Danske, Francije, Italije, Japonske, Madžarske, Nizozemske, DR Nemčije, Zvezne rep. Nemčije, Poljske, ZDA in Jugoslavije. Iz ZDA je rezerviralo vso halo B 40 različnih podjetij, kjer bodo razstavili najmodernejše dosežke elektronske tehnike. Dvajset domačih razstavljavcev, ki predstavljajo vso pomembnejšo in v zadnjem času združeno elektrotehniško industrijo Jugoslavije, bo prikazalo zlasti uporabo elektronskih naprav v industriji, prometu, kmetijstvu, zdravstvu in drugod Poseben poudarek bodo domača podjetja posvetila uveljavljanju avtomatizacije v železniškem, cestnem, zračnem in pomorskem prometu.

Med sejmom bo elektrotehniška zveza Slovenije priredila tudi simpozij o avtomatizaciji v prometu. Za nosvetovanje je v tujini veliko zanimanje. N. L.

SPREMEMBE V ROKOMETNEM PRVENSTVU LRS

Dve deljeni ligi

Ljubljana, 5. sept. — Nekaj dni pred začetkom tekmovanja rokometašev v republiški ligi, ki se začne v nedeljo, je IO Rokometne zveze Slovenije sinoči sprejel sklep, da bodo rokometaši v sezoni 1962-63 tekmovali v deljeni republišik ligi — vzhodni in zahodni. IO je upošteval glasovanje članov upravnega odbora, med katerimi je 19 članov glasovalo za deljeno ligo, 4 za enotno, 8 pa se jih je glasovanja vzdržalo, nato pa še enkrat pretresel oba predloga — enotno ali deljeno republiško ligo. Po temeljitem preudarku se je IO nazadnje odločil za deljeno republiško ligo.

Zahodno skupino bodo sestavljali: TVD Piran, TVD Tržič, TVD Šentvid, Slovan, TVD Krim, Mladost, Svoboda, Iskra, ZŠD Nova Gorica, Olimpija, Ajdovščina, vzhodno pa TVD Brežice, TVD Slovenjgradec, Branik, Rudar, TVD Beltinci, Kovinar, Partizan-Celulozar, Krmelj, Partizan-Rudar in ZRK Celje.

IO se je opredelil za deljeno ligo predvsem zaradi tega, ker daje s tem možnost za udeležbo v ligaškem tekmovanju vsem 14 ekipam, ki imajo ta čas pravico nastopanja v republiški ligi, vrh tega pa še vsem okrajnim prvakom. Če pa bi se bil IO odločil za enotno ligo, bi prizadel vsa moštva, ki so se ves čas borila v kvalifikacijah. Dva člana bi namreč morala izpasti, kajti liga s 14 klubi — kolikor jih ima ta čas pravico igranja v republiškem tekmovanju — bi se zavlekla v neprimeren čas, tja do srede decembra, ko je vreme za rokomet že docela neprikladno.

IO se je potemtakem zavzel za to, da ne bi oškodoval nobene ekipe in je hkrati mnenja, da je z deljeno ligo še ustregel tistim ekipam, ki si že leta [illegible] pot v republiško tekmovanje. Ker je deljena liga le začasna rešitev, zaobsega načrt za prihodnjo tekmovalno sezono enotno 10-člansko republiško ligo, za preostale ekipe skupaj z novimi okrajnimi prvaki pa medokrajne conske lige.

Dež v Forest Hillsu

New York, 5. sept. — Hudi nalivi so sinoči vnovič prekinili teniško tekmovanje v Forest Hillsu. Med vsemi favoriti je samo Avstralec Emerson do naliva premagal domačina Reisena 6:2, 11:9, 6:3. Izidi na ženskem turnirju: Bueno — Cat 6:4, 8:6, Hard — Lehane 6:4, 6:3, Price-Baling 6:3, 6:2, Su mar. — Arnold 6:1, 8:6, Smith — De Fina 6:0, 6:1.

Naši košarkarji povabljeni v ZDA

Beograd, 5. sept. Košarkarska zveza Jugoslavije je prejela iz San Francisca vabilo, da bi naša reprezentanca od 1. decembra do sredine marca gostovala v ZDA, kjer naj bi odigrala kakih 18 tekem z znanimi univerzitetnimi ekipami.

Novo na tujem

Bologna. — Prijateljska nogometna tekma: Bologna — Rapid (Dunaj) 6:1 (3:1).

Stockholm. Prijateljska nogometna tekma: reprezentanca stockholmskih klubov: Benfica 3:2.

IZ VČERAJŠNJE DRUGE IZDAJE

De Gaulle in Lübke izmenjala zdravici

Bonn, 4. sept. (AFP). Predsednik ZR Nemčije Lübke je priredil nocoj v dvorcu Brühl večerjo na čast francoskemu predsedniku de Gaullu. V svoji zdravici je Lübke poudaril izkustva preteklosti in pozval k nadaljnjemu razvijanju prijateljskih odnosov med obema državama. V odgovoru na zdravico je de Gaulle navedel osnovne razloge o potrebi sklenitve zavezništva in sodelovanja med Francijo in Zahodno Nemčijo. Poleg političnih elementov je de Gaulle zlasti naglasil, da ima zaradi velikih nalog znanstvenega, tehničnega, ekonomskega in socialnega napredka v svetu združevanje Evrope, predvsem pa Zahodne Nemčije in Francije, poseben pomen.

Sovjetska straža je prišla

Berlin, 4. sept (AP). Kaže, da je sovjetsko poveljstvo v Berlinu sprejelo zahtevo poveljnikov zahodnih sil, naj se sovjetska straža pred spomenikom Rdečearmejcev posluži najkrajše poti. Kolona sovjetskih oklopnih avtomobilov je prestopila v britanski sektor pri Sandkrugbrücke, vendar s šesturno zamudo.

Odgovor in protest

Washington, 4. sept. (AP). Ameriško zunanje ministrstvo je nocoj v odgovoru na protestno noto sovjetske vlade dopustilo možnost, da je ameriško letalo kršilo sovjetski zračni prostor. Odgovor pravi, da je preiskava v teku ter da je bila kršitev, če je do nje prišlo, nenamerna in posledica težkih pogojev, v katerih je bil opravljen let.

Reuter poroča iz Berlina, da so ZDA, Britanija in Francija danes protestirale, ker so sovjetski lovci »spremljali« komercialna letala omenjenih držav v zračnih koridorjih proti Berlinu.

VREME

Stanje 5. septembra: Hladen atlantski zrak je zajel Slovenijo in povzročil poslabšanje vremena. Od jugozahoda se gradi proti Alpam greben visokega zračnega pritiska, vendar je neizrazit, ker se pomikajo proti kontinentu novi valovi frontalnih motenj.

Napoved za četrtek: V Primorju pretežno sončno, v notranjosti Slovenije spremenljivo oblačno, le na Štajerskem in Koroškem kratkotrajne krajevne plohe. Najnižje nočne temperature med 10 in 14, v Primorju 18, čez dan okoli 22, v Primorju 28 stopinj C.

Pisma bralcev

Dela se velika škoda

Tovariš urednik,

ko sem bil pred kratkim na dopustu v Hočah pri Mariboru, sem na veliko presenečenje videl na prostoru livarne nekaj tisoč bran za traktorski pogon, ki jih je menda naročilo neko beograjsko izvozno podjetje za izvoz v Anglijo. Ker je premalo prostora za livarno, leži veliko bran tudi na prostoru za impregnacijo pri postaji. Ti izdelki so izpostavljeni vsem vremenskim nezgodam, ki seveda opravljajo svoje delo; preraščeni so že z 2 m visokim plevelom, kar prav gotovo tudi ni v njih korist.

Ko domačini in drugi to opazujejo, se sprašujejo, ali je te brane naročnik ozivarni zaradi tega ali onega jih je dal na razpolago litovarni zaradi tega ali onega vzroka? Kdo bo v drugem primeru trpel škodo, ki je gotovo velika. Ali ne bi material pretalili in porabili v druge namene?

Tudi mene boli to uničevanje ljudskega premoženja; zato menim, da mi tega ne boste zamerili.

Ferdo Primec,
Celje, Resljeva 9.

Zanemarjen šolski vrt

Tovariš urednik,

že dolgo me bode v oči šolski vrt v Mirni na Dolenjskem. Velik je ta vrt in zelo primeren za gojitev zelenjave in sadja. Včasih je bil vzoren, lepo obdelan, mladina se je učila na njem pridelovati zelenjavo in gojiti sadje. Tudi drevesnica je bila urejena in marsikdo se je v njej posebno zadnja šolska leta marsikaj naučil, kar mu je v življenju zelo koristilo.

Danes je ta vrt povsem drugačen: drevje je neobrezano, polno mladik in skrajno zanemarjeno. Del zelenjavnega vrta je prekopan; tu naj bi bilo igrišče, ki ga pa ni; humus so odstranili, prostor pa je sedaj zarasel z redko, dolgo travo in osatom. Drugi del vrta ni podoben niti travniku; gosta, dolga suha trava čaka, da bi se je kdo usmilil, a ga na žalost v Mirni ni. Vrt na splošno kritizirajo, veter pa raznaša seme plevela po okolici. Okrog šole je kakor okrog kakega starega gradu ...

Če bi šolarji ta vrt sredi Mirne vsaj počistili — morda bi se vsaj pri tem kaj naučili?

Franjo Bulc, Mirna

Hiša razpada

Tovariš urednik,

ko sem se zdravil v Rogaški Slatini, sem bil tudi v Ratanski vasi, kjer je bil rojen naš slovstveni zgodovinar akad. dr. France Kidrič. To je hiša s številko 31.

Žal pa sem ugotovil, da hiša razpada in vse kaže, da zanjo nihče ne skrbi. Vsaj streho naj bi kdo popravil. Če pa bi hišo uredili, bi lahko postala izletniška točka, saj stoji neposredno za Bellevuejem, najpriljubljenejšo izletniško postojanko bližnje rogaške okolice. Morda bi kaj ukrenilo turistično društvo, ker bo hiša sicer kmalu le še razvalina.

E. Bojc, Polje 449.

»Ni rešitve ne odgovora«

Tovariš urednik,

s pismom z gornjim naslovom se je 26. julija letos oglasila v »Delu« tovarišica Ana Pleterski iz Radeč pri Zidanem mostu. Na to pismo pošiljam naslednje pojasnilo:

Stanovanjska komisija prometne sekcije Zidani most obravnava vse prošnje za dodelitev stanovanj zelo temeljito. Razen tega je delavski svet te sekcije imenoval tričlansko komisijo, ki si je ogledala stanovanja oziroma ugotovila stanovanjske razmere vseh prosilcev; po ogledu je napravila zapisnik, ki ga je predložila stanovanjski komisiji.

Stanovanjska komisija je nato sklicala razširjeno sejo, katere so se udeležili tudi člani političnih in množičnih organizacij ter predstavniki kolektivov, ki so se zanimali za dodelitev stanovanj svojim uslužbencem. Šele nato je komisija stanovanja razdelila, in sicer po določilih pravilnika o oddaji stanovanj ŽTP Ljubljana. Ta pravilnik določa v 20. členu, da se mora pri dodelitvi stanovanja poleg drugega upoštevati tudi doba čakanja na stanovanje, številčnost prosilčeve družine, neprimernost dosedanjega stanovanja kakor tudi potrebe službe.

Pri reševanju prošnje tov. Pleterski je stanovanjska komisija ugotovila, da stanuje ta tovarišica v hiši, ki je v povoljnem stanju in ima tudi vse potrebne pritikline; da se je število članov njene družine zmanjšalo od pet članov na štiri člane in da je še od teh eden zaposlen v Trbovljah; ugotovila je tudi, da uporablja njena družina vso hišo.

Po teh ugotovitvah je morala komisija reševati nujnejše primere, to je prošnje tistih prosilcev, ki so živeli v hujših stanovanjskih razmerah oziroma so bili brez stanovanj. Komisija je torej delala nepristransko ob prisotnosti že omenjenih predstavnikov organizacij in kolektivov, ko je dobila za svojo nalogo potrebne podatke. Poudarjam, da stanovanj niso dobili prosilci, ki imajo lastne domove, niti prosilci, ki bi bili manj potrebni, kot je tovarišica Pleterski. Seveda pa komisija vsem prošnjam ni mogla ustreči, ker razpolaga omenjena prometna sekcija s premajhnimi sredstvi, da bi zgradila za svoje potrebe dovolj stanovanj.

Pripominjam še, da tov. Roman Božič ni predsednik stanovanjske komisije, kot ment tovarišica Pleterski, pač pa šef prometne sekcije Zidani most, hkrati pa tudi član stanovanjske komisije; seveda pa ne more sam odločati, kdo bo dobil stanovanje in kdo ne; to kompetenco ima le stanovanjska komisija, ki jo je imenoval delavski svet na predlog delovnega kolektiva.

Tone Pulko,
tajnik stanovanjske komisije ŽTP Ljubljana

Zakaj ne povedo postaj?

Tovariš urednik,

večkrat se peljem z avtobusom iz Ljubljane v Maribor in obratno. Vožnja je udobna, predvsem pa hitra. Odkar so uvedli brze proge, pridem npr. iz Slov. Konjic v Ljubljano že v poldrugi uri. To je zelo ugodno.

Ko se vozim na tej progi, pa pogrešam tole: sprevodnik le redko pove ime kraja, kjer se avtobus ustavi, oziroma kjer je avtobusna postaja. Vsi potniki pa ne poznamo vseh krajev, pa bi bilo zato koristno, da bi sprevodnik povsod, kjer se avtobus ustavi, povedal ime kraja oziroma postaje. Tako bi bila vožnja tudi zanimivejša.

Predlagam, da bi o tem avtobusna podjetja razmislila.

Zdenko Grčar,
Nova Dobrova 76,
p. Zreče

Ne bom ji več v nadlego

Tovariš urednik,

nisem reden gostilniški gost, včasih pa le zavijem na kak vrt, da popijem kozarček malinovca ali skodelico turške.

Tako željo sem imel tudi 29. avgusta letos. Zato sem se ustavila v prijetni kostanjevi senci na vrtu gostišča »Murko« v Vidmu-Krškem.

Na zvonjenje se je na stopnicah pojavila natakarica in me z razdalje kakih 10 m vprašala, kaj bi rada. Na vrtu sem bila edini gost. Nekoliko začudena nad njenim vprašanjem na tako daljavo, sem ji rekla, da bi pač prišla lahko malo bliže, saj se na 10 m težko pogovarjava. »Gospodična, nimam časa, tu imam polno gostov«, je bil njen odgovor. »Če pa nimate časa, pa nič«, sem ji odgovorila. »Pa nič«, se je odrezala in že je ni bilo več med vrati.

V gostilniški sobi je imela res goste, jaz pa zanjo nisem bila gost.

Takšna postrežba gostišču »Murko« prav gotovo ni v čast. Tovarišica natakarica pa je lahko brez skrbi, da ji bom še kdaj v nadlego in ji kradla čas. V meni je videla, vsaj po njenem obnašanju tako sodim, samo sitnega invalida.

Vera Vidic,
Videm-Krško,
Dalmatinova 19

Kam spada kolesar?

Tovariš urednik,

pred nedavnim sem bil priča, ko sta miličnika kaznovala dva tovariša z denarno kaznijo po 500 din, ker sta po pločniku za roko peljala kolesi. Miličnika sta trdila, da veljajo za kolesarje, tudi če gredo ob kolesih peš, isti predpisi kot za druga vozila; iti morajo torej po cesti, in to po desni strani. Ali sta imela miličnika prav?

Bogdan Prislan,
študent, Ljubljana

PRIPIS UREDNIŠTVA: — Tajništvo za notranje zadeve OLO Ljubljana nam je na gornje pismo tole odgovorilo:

Vprašanje, ki ga postavlja študent Bogdan Prislan — kam spada človek, če gre peš poleg kolesa in kakšni predpisi veljajo zanj — je v naši republiki s predpisi urejeno. 29. točka V. poglavja Odredbe o cestnem prometu v LRS (Urad. list LRS, 31-55) določa, da morajo pešci uporabljati vozišče ob skrajnem desnem robu, kadar peljejo kolo ali ročni voziček. Ukrep miličnika zoper pešca, ki sta peljala kolo po pločniku, je bil torej pravilen. Isti predpis namreč določa, za kaj se smejo uporabljati pločniki.

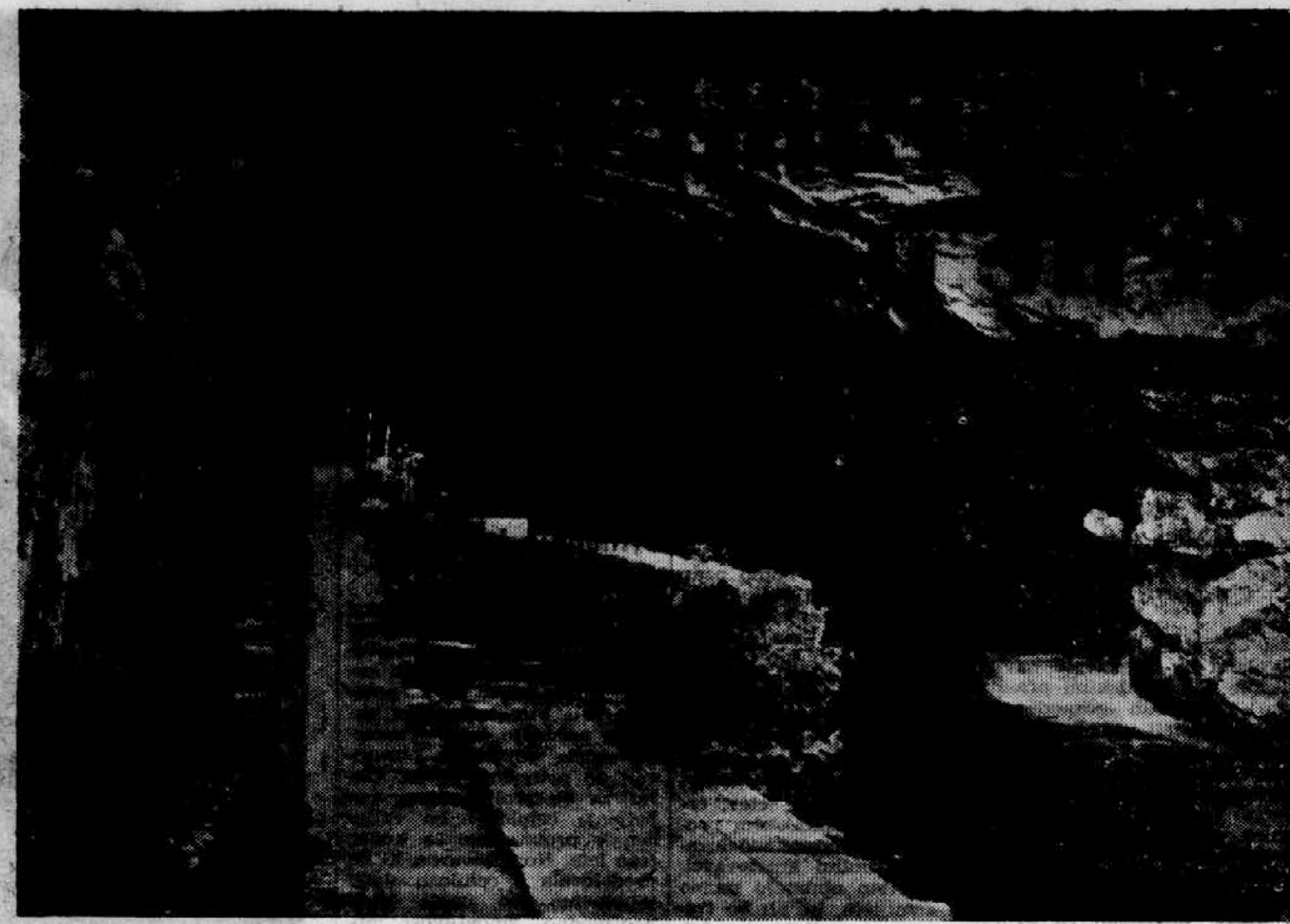

Nerazsvetljena Planinska jama skriva v sebi doslej turizmu nedostopno sotočje ponikalnic Pivke in Raka ter vrsto drugih podzemskih lepot. Čeprav si je jamo letos ogledalo komaj kakih 500 ljudi, bi jo bilo mogoče z majhnimi investicijami hitro usposobiti za turistični promet in pred vhodom vanjo postaviti na zahodnem delu Planinskega polja lep camping. Foto: Fotoservis Postojna

Velik zastoj v investiranju

Problemi postojnskega turističnega bazena

Čeprav so planirali, da bo letos investiranih v izgradnjo gostinskih in turističnih objektov v postojnski občini skupno 287 milijonov dinarjev, je že zdaj videti, da bo realizacija naložb do konca leta mnogo nižja. Vzrok za to je izključno v okoliščini, da Postojni kljub zagotovljeni visoki soudeležbi lastnih sredstev niso bili odobreni krediti za gradnjo nove remize in krožne proge za jamski vlak v Postojnski jami, za elektrifikacijo Planinske jame, za razširitev parkinga in Camp hotela pri Pivki jami in za adaptacijo novega gostišča na Mačkovcu.

Ker predstavlja večina našetih objektov ključne postojanke postojnskega turističnega bazena, ki doživlja v zadnjem času predvsem glede tujskega turističnega prometa tako nagel razvoj kot malokateri center, si je umestno zastaviti vprašanje, če kaže investicijsko izgradnjo tako rentabilnega turističnega kraja res zavlačevati v nedogled?

Če je katera povojna sezona potrdila visoko vrednost postojnskega turističnega bazena, je bila to gotovo letošnja. Nekaj številk v ilustracijo: obisk tujcev v Postojnski jami se je v primeri z lanskim letom povečal za 8 odstotkov, Predjamskega gradu za 55 odstotkov, število tujih nočitev pa je poraslo kar za 50 odstotkov. V istem času se je vrednost menjave tujih valut podvojila, vtem ko se je uslug parkirnega prostora, ki ustvarja precejšnje devizne dohodke, do začetka avgusta poslužilo že 24 tisoč vozil ali 10 odstotkov več kot v istem času lani.

Zavod Postojnske jame je sicer kljub temu, da ni prejel kreditov, s sredstvi lastnih skladov povečal zmogljivosti parkinga na skoraj 500 vozil, nerešen pa je ostal problem receptivne zmogljivosti Postojnske jame, ki je dosegla ob zastarelem voznem parku in povečanem številu obiskovalcev ter neustrezni trasi podzemne železnice pravo kritično mejo. Zaradi pomanjkanja sredstev pa je ostala turističnemu prometu neodkrita tudi neelektrificirana Planinska jama, ki se ponaša z edinstvenim podzemnim sotočjem dveh rek ponikalnic, Rake in Pivke.

Očitno je torej, da je problem naložb trenutno ključno vprašanje, ki zavira hitrejši razmah turizma na Postojnskem. Ker izkazujejo elaborati, ki so izdelani že leto dni, poleg visoke rentabilnosti tudi visok devizni efekt naložb, pričakujejo v Postojni, da vsaj v bodoče s krediti za turizem ne bo več tolikšnih težav.

A. Miklavčič

● ROGAŠKA SLATINA

Priprave za gradnjo novega hotela

Vodstvo gostinskega podjetja v Rogaški Slatini pripravlja vse potrebno za gradnjo novega hotela A kategorije. Idejni načrt bo pripravljen že do decembra. Ker v Rogaški Slatini iz leta v leto naglo narašča tujski promet, bi bil novi hotel predvsem za pospeševanje le-tega. Predvidoma bo imel hotel 150 ležišč (10 apartmajev), restavracijo z 250 sedeži, kavarno, zabaviščne prostore in podobno, pač v skladu z zahtevami modernega hotela A kategorije. —vec

● LENART

SPREMEMBA V TOVARNI USNJA

Od 1. t. m. dalje je lenarška tovarna usnja priključena usnjarskemu kombinatu »Konus« v Slov. Konjicah. Do priključitve je prišlo po sklepih obeh delavskih svetov, ki sta uvidela, da je poslovanje majhnega podjetja nerentabilno. V tovarni usnja pri Lenartu so že nekaj mesecev nazaj nerentabilno gospodarili. Čeprav so krili družbene obveznosti in plačevali delovno silo, niso zagotovili razširjene reprodukcije. To in še drugo je lenarško tovarno usnja privedlo v slab položaj. Po knjigovodskih podatkih so ob koncu I. polletja poslovali z več kot 12 milijoni dinarjev izgube.

S priključitvijo lenarške tovarne usnja Slovenskim Konjicam bo ustanovljen v Lenartu samostojen obrat, v katerem bodo v bodoče proizvajali samo eno vrsto usnjarskega izdelka. Bruto dohodek obrata bo sicer nekoliko manjši, vendar se bo število zaposlenih od sedanjih 60 povečalo na 100, kar je zadovoljivo glede na presežek delovne sile v kmetijstvu lenarške občine. -ec

Naš fotozapisek

Na Poti na Rakovo jelšo v Trnovem v Ljubljani je zraslo naselje hišic. Ker tam doslej niso imeli vodovoda, so se prebivalci odločili, da ga bodo sami napeljali. Foto: E. Šelhaus

● TOLMIN

Modernizacija tovarne „Avtoelektro"

Vžigalnih in žarilnih avtomobilskih svečk ter žarilnih žarnic skoraj ne bo treba več uvažati

Na Poljubinskem polju, nedaleč od Tolmina, strokovnjaki v novih delovnih prostorih hite z montažo sodobnih naprav, ki jih je kolektiv podjetja »Avtoelektro« uvozil, deloma pa tudi sam izdelal. Kmalu bodo premestili obrate iz sedanjega provizorija na Brajdi v Tolminu v nove tovarniške prostore na Poljubinskem polju.

V neprimernih prostorih je kolektiv doslej preizkušal nove metode in proizvajal vžigalne in žarilne svečke za avtomobile in traktorje ter kontrolne žarnice za avtomobile, razne predupore, regulacijske naprave za grelce Webasto in druge izdelke, ki smo jih vedno uvažali. Keramične dele, ki so potrebni za tovrstno proizvodnjo, so žgali v primitivni peči, ki so jo sami izdelali. Sodobna peč za žganje zahtevnejše keramike bi pripomogla, da bi začeli serijsko proizvajati kvalitetne izdelke.

Iz Zahodne Nemčije so uvozili novo sodobno avtomatsko tunelsko peč. Montirata jo nemška strokovnjaka, pomagajo pa seveda domači strokovnjaki. Zračnik za odvod izpušnih plinov bo izdelala domača tovarna. Upajo, da bo poskusna serijska proizvodnja v novih prostorih stekla že konec meseca.

Avtomatično tunelsko peč bi morali dobiti že lani, vendar se je vsa stvar zavlekla. Da bi prihranili čimveč deviz in sredstev, so del opreme izdelali sami, med drugim tudi 25 vagončkov, ki so potrebni ob peči. Menimo, da bi lahko sami izdelali še nekatere druge dele, uvozili pa naj bi originalni ventilator iz posebnega materiala, ki bi veljal le nekaj tisoč mark. Za ureditev novega obrata so investirali 148 milijonov dinarjev, od tega 90 milijonov za opremo. V novem obratu bo proizvodnja trikrat večja, zaposlili pa bodo le nekaj več delavcev. —jp

● SMOLNIK

JUBILEJ DRUŠTVA

Gasilsko društvo Smolnik pri Rušah je z razvitjem prapora praznovalo 55-letnico svojega obstoja. Botroval mu je kolektiv ruške železarne, spominske trakove pa je prispevalo 13 raznih organizacij in društev. Društvo vključuje 28 članov, skrbi pa tudi za naraščaj, saj ima v svojih vrstah 25 pionirjev. Prav tako vključuje dva živeča ustanovna člana, od katerih je najstarejši 98-letni Lojze Gorenak iz Ruš, in tri gasilce, ki že 40 let prizadevno sodelujejo. -r

Stotaki za minute

Števec v avtomobilu kaj naglo navrti novih 2000 kilometrov. Spet redno mazanje! Na bencinski črpalki vam v četrt ure ali pa še hitreje zamenjajo motorno olje, le zaradi ostalega mazanja zglobov s trdo mastjo (pri Citroenu) moraš v mehanično delavnico. Servis v Miklošičevi ulici v Celju je še pred meseci opravil take usluge, vtem ko je sedaj le za vozila Fiat — Zastava. Račun za zamenjavo olja, mazanje in včasih še križno menjanje koles je znašal do 300 dinarjev. Nič dražje ne računajo za take storitve, ki jih običajno opravi vajenec, v delavnici na Ljubljanski cesti.

Toda v centrali »Avtoobnove« v Medlogu vam zaračunajo za delo, ki ga opravi delavec v 5 (petih) minutah 250 dinarjev. Mazanje na štirih mestih terja največ 40 din matrialnih stroškov. 210 din pa naj bi bilo vrednih 5 minut dela. Čemu? »Ja, veste, taka je tarifa«. Pa menda ni tistih 7 tiskovin, ki jih na »Avtoobnovi« izpolnijo za tako mazanje, tako bremenilna postavka. **F. K.**

● NOVO MESTO

ASFALTIRANJE PLOČNIKOV

Komunalno podjetje Novo mesto je uredilo križišče pred hotelom Kandija, sedaj pa ureja pločnike vzdolž Partizanke ceste do bolnišnice. Pločnika na obeh straneh ceste bosta asfaltirana, kar bo vsekakor pridobitev za ta del mesta. (r)

● ČRNOMELJ

NEURESNIČEN SKLEP LJUDSKEGA ODBORA

Odkup živine na območju črnomaljske občine opravljata kmetijska zadruga in Mesarija. Pri tem pa nastajajo često trenja, ki ne koristijo odkupni in kmetijski politiki ter povzročajo gospodarsko škodo. Da bi se uveljavila pri odkupu na območju občine enotna načela in zmanjšala razlika v ceni mesa od proizvajalca do potrošnika, je občinski ljudski odbor sprejel sklep, da se obe podjetji združita.

V veliko nezadovoljstvo potrošnikov in družbenih organizacij, ki so tak ukrep predlagali, kolektiv Mesarije ni privolil v združitev in še vedno posluje samostojno ter po svoji stari praksi. Ker je združitev obeh podjetij v družbenem interesu, je občinski odbor SZDL predlagal občinskemu ljudskemu odboru, da uveljavi sprejeti sklep. Kolektiv zadruge je privolil v združitev, ker meni, da bi s tem odpadla nepotrebna trenja pri odkupu in se znižali stroški proizvodnje. (r)

● KRMELJ

NOVI PROIZVODNI PROSTORI METALNE

Splošno gradbeno podjetje Pionir Novo mesto je prevzelo gradnjo proizvodne dvorane za obrat Metalne iz Maribora v Krmelju. Dvorana bo imela blizu 2000 kvadr. metrov pokritega delovnega prostora, dogotovljena pa bo do 15. decembra letos. Predvidevajo, da bo proizvodnja v novi dvorani stekla že prvega januarja 1963. Kot je znano, bo obrat Metalne v Krmelju zaposlil večino dosedanjih rudarjev in drugega osebja opuščenega rudnika. (r)

● CELJE

POSLOVANJE ŠOLSKEGA CENTRA ZA BLAGOVNI PROMET

Šola za trgovske učence v Celju se je z ostalimi oddelki na tej šoli (poslovodska in komercialna šola, razni tečaji za prekvalifikacijo itd.) reorganizirala v šolski center za blagovni promet. Center deluje v vzorno urejenih prostorih in ima dober učni kader. Poglavitna problema sta v skrajšani učni dobi, ker v dveh letih ni mogoče nuditi učencem vsega znanja, in v uresničenju zahtev družbene verifikacije, ko mora poklicna šola uveljaviti popolno nadzorstvo nad izvajanjem praktičnega dela pouka po podjetjih. Zato bi bilo prav, da bi v zavodu uvedli novo mesto nadzornika oziroma svetovalca za praktični pouk. —os

● TRBOVLJE

Goste z »Vlaka bratstva in enotnosti« bodo prisrčno sprejeli

Poseben pripravljalni odbor za sprejem in bivanje gostov »Vlaka bratstva in enotnosti« pri občinskem odboru ZB NOV Trbovlje je že izdelal program sprejema in prireditev za številne udeležence iz Srbije in Hrvatske, ki bodo prišli 14. septembra z »Vlakom bratstva in enotnosti« na obisk v Trbovlje.

Slovesen sprejem bodo pripravili Trboveljčani gostom na dan prihoda že na železniški postaji, delavci Strojne tovarne pa pred svojo tovarno. Udeležence »Vlaka bratstva in enotnosti« bodo še posebej toplo pozdravili trboveljski pionirji, ko bodo gostje šli skozi njihov špalir od Doma družbenih organizacij do Delavskega doma, kjer bo na prostem krajše zborovanje. Istega dne zvečer bo v gledališki dvorani Delavskega doma slavnostna akademija s kulturnim nastopom trboveljskih Svobod.

Dne 15. septembra bodo gostje skupno s gostitelji odpotovali na enodnevni izlet po Gorenjski, naslednji dan pa jih bo sprejel predsednik trboveljske občine Martin Gosak. Proti večeru bo na izletniški točki Podmeji še tovariško srečanje, nakar bodo gostje zvečer odpotovali nazaj v domače kraje.

Topel sprejem »Vlaku bratstva in enotnosti« bodo priredili že v Zidanem mostu.

P. Burkelje

STO TISOČ TON PREMOGA V AVGUSTU

Rudarji rudnika Trbovlje-Hrastnik so v avgustu kljub dopustom nakopali 101.000 tono premoga ali 5 tisoč ton več, kot je predvidel operativni plan za ta mesec. Celotna proizvodnja premoga v prvih osmih mesecih letošnjega leta pa je narasla na 739.000 ton premoga. Proizvodni plan za to obdobje je bil presežen za 11 tisoč ton. —pb—

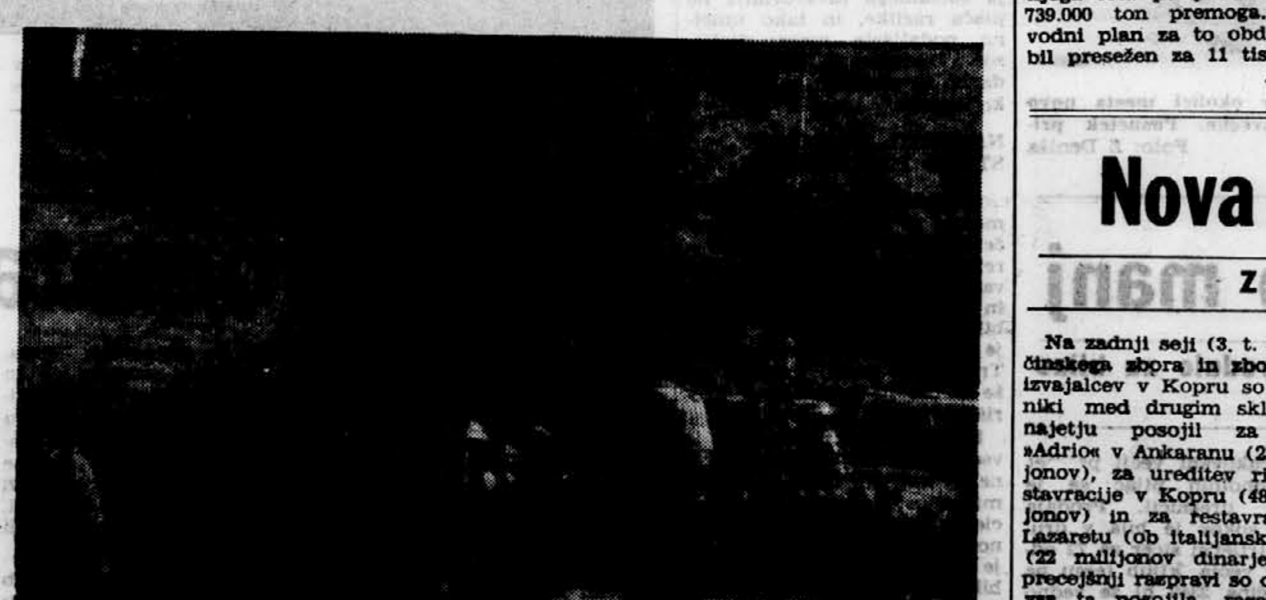

NERED OB ŽIČNICI — Na zunaj vse v redu; nedelja zjutraj, pripeljali so prvi avtobusi, ljudje v vrsti zlagoma čakajo na karte — za žičnico, za vesel dan na Krvavcu. Ne verjemite tej sliki, ta zunanja podoba vara! Znotraj, pred blagajno, okoli nje, mimo potrpežljivih posameznikov, ki se stiskajo v vrsti, se gnetejo brezobzirneži. Vse več jih je. Prerivajo se pod pregrade, kupujejo karte za sorodnike v dvajsetem kolenu in vse vrste znancev — ki se medtem mirno sprehajajo zunaj ali posedajo pred bifejem. Ob njihovem pozivu prihre mimo vseh, udarijo otroka po glavi, ustvarijo nemogočo gnečo, rjujejo, neznansko zavrnejo starega človeka, češ kaj bi s starostjo na Krvavcu... Službujoči tovariš pri vratih je nemočen. Nesramen, kot se oni, ne zna biti. Zanj veljajo nenapisana pravila gornikov, ki so šli na Krvavec s plemenito mislijo v sebi. Mlad parček za nami živi od svetlih pravil sodobnosti: skromno se stisne v kot in ne more verjeti, da je lahko človek, da so lahko ljudje v nedeljo zjutraj, ko grede po vesel dan na Krvavec, take živine! — Toda besede ne zaležejo, treba bo kaj ukreniti! Bo SAP TURIST Ljubljana kaj ukrenil? Kaj takega, kar ne bo zgolj formalno? M. G. Foto: Jerala

Nova sredstva za turizem

Z občinske seje v Kopru

Na zadnji seji (3. t. m.) občinskega zbora in zbora proizvajalcev v Kopru so odborniki med drugim sklepali o najetju posojil za hotel »Adria« v Ankaranu (231 milijonov), za ureditev ribje restavracije v Kopru (48,5 milijonov) in za restavracijo v Lazaretu (ob italijanski meji) (22 milijonov dinarjev). Po precejšnji razpravi so odobrili vsa ta posojila, razen tega pa so izglasovali poroštveno izjavo za posojilo 392 milijonov dinarjev, ki jih najame hotel »Triglav« za nadaljevanje del po programu za turistično-gostinsko izgradnjo Žusterne pri Kopru.

Dodatno je prišla na dnevni red tudi razprava o suši in njenih posledicah v komuni. Sklenili so naložiti svetu za kmetijstvo, da imenuje posebno komisijo, ki naj ugotovi v sodelovanju s sekcijo za kmetijstvo in gozdarstvo okrajne gospodarske zbornice dejansko stanje in nato predlaga ukrepe za ublažitev posledic zaradi suše.

Na dnevnem redu skupne seje obeh zborov pa sta bila razrešitev in imenovanje direktorjev nekaterih gospodarskih organizacij. Med drugim so imenovali bivšega podpredsednika OLO Koper ing. Petra Aljančiča za direktorja industrije plastičnih mas in umetnih smol »Iplas« v Kopru, razrešili dolžnosti direktorja Tomos Franca Pečarja, ker odhaja na drugo dolžnost, in imenovali direktorja Industrije motornih vozil (IMV) v Novem mestu Jurija Levičnika za v. d. direktorja Tomos.

F. M.

● NOVA GORICA

ZARADI VROČINE SE BO PRIČEL ŠOLSKI POUK TEDEN DNI KASNEJE

Na pobudo organov sanitarne inšpekcije je svet za šolstvo občine Nova Gorica izdal priporočilo vsem šolskim odborom, da bi se zaradi vročine in ponekod pomanjkanja vode pričel šolski pouk nekoliko kasneje, najpozneje pa 15. septembra. To velja predvsem za nižinske predele in tiste šole, ki imajo prepolne razrede. V Kanalu bodo 16. septembra odpri novo šolo. Tudi v sosednih Desklah bodo letos pokrili novo šolo, v kateri naj bi se pričel pouk prihodnje leto. Načrte pripravljajo tudi za gradnjo novih šol v Dobrovem in Šempetru pri Gorici. V Novi Gorici bodo ob občinskem prazniku — 9. septembra — odprli otroški vrtec, ki ga je zgradila stanovanjska skupnost.

Lani je v novogoriškem okraju obiskovalo osnovnošolski pouk blizu 7000 učencev. Letos jih bo nekaj več. Primanjkovalo pa jim bo še nekaj predmetnih učiteljev. -jp

● MURSKA SOBOTA

REKONSTRUKCIJSKA DELA

V tovarni mesnih izdelkov »Pomurka« zaključujejo rekonstrukcijska dela v proizvodnih prostorih. Računajo, da bodo do konca leta vsa dela končali. Z dokončno rekonstrukcijo bodo imeli boljše pogoje za izvoz mesa in mesnih izdelkov. V izvozu se položaj zadnje mesece popravlja. —an

Nadaljevanje s 1. strani

●

»Skupni trg ni sebičen«

skim državam spričo njihove zunanje politike po vojni uspelo spremeniti Skandinavijo v stabilno področje, in pripomnil, da bi »večje spremembe v stališču ene izmed njih lahko rodile posledice, ki bi vplivale na vse druge države tega dela Evrope«. S tem v zvezi je zanteval, naj krogi EGS pokažejo razumevanje specifičnih odnosov, ki vladajo v Skandinaviji.

Po poročilu agencije Reuter iz Bruslja naj bi imelo vodstvo Socialistične internacionale 7. in 8. septembra v Londonu izredni dvodnevni sestanek, na katerem naj bi razpravljali o priključitvi Britanije k Evropski gospodarski skupnosti. Na zadnjem sestanku Socialistične internacionale so se pokazala huda trenja med predstavniki socialističnih strank Zahodne Evrope, kar zadeva vključitev Britanije v EGS.

Socialistična stranka Belgije je objavila, da je izredni sestanek vodstva Socialistične internacionale predlagala britanska Laburistična stranka. Na sestanku naj bi bili predloženi dve poročili: »Commonwealth in Evropska gospodarska skupnost« in »Velika Britanija in EGS«.

●●

Po potresu v Iranu

bila v Iranu. Sanitetni material v vrednosti 50.000 dolarjev so poslali sinoči z letalom Pan American, ki je brezplačno pripeljal ta material. Ameriška dobrodelna organizacija Care je sporočila, da ima v Iranu velike količine hrane, od česar lahko da polovico na razpolago centru za pomoč.

Pomoč so poslale vlade in dobrodelne organizacije iz Avstralije, Izraela, Švedske in Turčije. Pomoč prihaja v sanitetnem materialu in še posebno v antibiotikih, krvni plazmi, hrani, odeji, šohniiot.00n- rdgor umfih d torih in celih bolnišnicah.

»Mariner II.« na pravi poti

Pasadena (Kalifornija), 5. sept. (AFP). Vesoljska ladja »Mariner II«, ki so jo ZDA izstrelile v vesolje 27. avgusta, bo letela v razdalji kakih 14.400 kilometrov od Venere. Ameriški strokovnjaki so sporočili, da so uspešno sprožili posebni raketni motor v vesoljski ladji, ki bo usmeril ladjo proti Veneri. »Mariner II« bo letel mimo Venere 1600 kilometrov bližje, kot je bilo sprva predvideno.

Argentina zmanjšala osebje diplomatskih predstavništev

Buenos Aires, 5. sept. (AP). Argentinsko ministrstvo za zunanje zadeve je sklenilo skrčiti osebje svojih diplomatskih predstavništev na Poljskem, v Madžarski, Bolgariji, Češkoslovaški in Romuniji. Ta ukrep je minister za zunanje zadeve Bonifacio del Caril pojasnil z varčevanjem. Dodal je, da bodo argentinskega veleposlanika v Sovjetski zvezi akreditirali tudi v teh petih državah.

ZADNJE VESTI

Naša delegacija za Generalno skupščino

BEOGRAD, 5. sept. (Tanjug). Jugoslovasko delegacijo na XVII. zasedanju Generalne skupščine OZN, ki se bo začelo 18. septembra, bo vodil član Zveznega izvršnega sveta Vladimir Popović. V delegaciji so še vodja stalne misije FLRJ pri OZN veleposlanik Miša Pavičević ter načelnika v državnem sekretariatu za zunanje zadeve dr. Djura Ninčić in Budimir Lončar.

V boju proti lakoti

NEW YORK, 5. sept. (Reuter). Na sedežu Združenih narodov se je danes začela konferenca za »pomoč boju proti lakoti«, ki ogroža tretjino svetovnega prebivalstva. Konferenca je odobrila izredno pomoč 200 milijonov dolarjev kot prvo dejanje v širokem načrtu za odpravo lakote.

Proglas CK KP Bolgarije

Sofija, 5. sept. (Tanjug). Centralni komite KP Bolgarije je objavil proglas ob narodnem prazniku 9. septembra. V proglasu poudarja uspehe gospodarskega razvoja in označuje osnovne linije zunanje politike Bolgarije. V delu proglasa, ki je posvečen odnosom na Balkanu, je rečeno, da so bolgarski delovni ljudje z zadovoljstvom sprejeli razširitev in okrepitev gospodarskih in kulturnih zvez med Bolgarijo in Jugoslavijo.

Ameriški minister obišče Hruščova

Moskva, 5. sept. (AP). Minister za notranje zadeve ZDA Steward Udall se je po ogledu sovjetskih hidroenergetskih objektov iz Volgograda vrnil v Moskvo. Jutri bo odpotoval na Krim, kjer ga bo, kakor pričakujejo, sprejel premier Hruščov.

Kennedy na inšpekciji

Washington, 5. sept. (Reuter). Nocoj so uradno sporočili, da bo predsednik ZDA Kennedy v začetku prihodnjega tedna pregledal vse ameriške naprave za gradnjo in lansiranje vesoljskih ladij.

Incident na indijsko-kitajski meji

New Delhi, 5. sept. (Reuter). Predstavnik indijske vlade je danes izjavil, da so kitajske enote 26. avgusta in 2. septembra streljale na indijske patrulje na področju Ladaka in da so indijske patrulje odgovorile na napad.

Obsojen oasovec

PARIZ, 5. sept. (AFP). Francosko vojaško sodišče je danes obsodilo oasovskega komandosa Philippa Castila na dvajset let prisilnega dela. Castille je znan po »modri noči« 17. januarja letos, ko je bilo v Parizu izvršenih 16 atentatov s plastičnimi bombami proti osebnostim, ki so se borile za prenehanje oasovskega terorja.

Tramper za ZDA

Split, 5. sept. (Tanjug). Ladjedelnica »Split« je izročila danes severnoameriški brodarski družbi »Mystic Steamship Division« iz Bostona tramper za razsuti tovor »E. H. Byrd«, ki ima 23.000 ton nosilnosti. Tramper je dolg 181 m in razvija hitrost 16 morskih milj.

Nov hotel v Beogradu

Beograd, 5. sept. (Tanjug). Na Trgu Dimitrija Tucovića v Beogradu so nocoj svečano odprli nov reprezentativni dvajsetnadstropni hotel »Slavija«, katerega prvi gostje bodo novinarji na evropskem prvenstvu v atletiki. Za hotel, ki ima 600 ležišč, so potrošili milijardo 650 milijonov din.

Srečne številke

Beograd, 5. sept. — Danes je bilo žrebanje XXVII. kola Loto. Tokrat prinašajo srečo naslednje številke: 4, 13, 19, 29, 46, 47 in dodatna številka 14. V tem kolu je bilo vplačanih 16.516.500 dinarjev.

VREME

Stanje 5. septembra: Hladen atlantski zrak je zajel Slovenijo in povzročil poslabšanje vremena. Od jugozahoda se gradi proti Alpam greben visokega zračnega pritiska, vendar je neizrazit, ker se pomikajo proti kontinentu novi valovi frontalnih motenj.

Napoved za četrtek: V Primorju pretežno sončno, v notranjosti Slovenije spremenljivo oblačno, le na Štajerskem in Koroškem kratkotrajne krajevne plohe. Najnižje nočne temperature med 10 in 14, v Primorju 18, čez dan okoli 23, v Primorju 28 stopinj C.

DELO

NIKOLAJEV IN POPOVIČ PRIPOVEDUJETA (VII.)

Najsrečnejši dan življenja

Dogajale so se nove spremembe. Ladji sta prihajali v goste sloje atmosfere. Obloga, ki naj bi ščitila pred toploto, se je začela segrevati in zrak se je razžaril, da je jemalo vid. Antene so zgorele. Zveza z Zemljo je med obema ladjama je bila pretrgana. Radovedno sva opazovala skozi iluminatorje, kako je zunaj besnel plamen najrazličnejših barv, med katerimi je zdaj prevladovala živordeča, zdaj temnomodra barva.

Čeprav sva vedela, da tako mora biti, je bilo vendarle nekoliko neprijetno v središču ognjenega klopčiča, segretega na nekaj tisoč stopinj. Tu je bil eden izmed najizrazitejših vtisov v najinem življenju.

Pri spuščanju so bile obremenitve nekoliko močnejše kot pri vstopu na krožno pot okrog Zemlje. Velikanska teža naju je potiskala na sedeža. Zračni valovi so udarjali ob površino ladij, da sta se tresli. Imela sva podoben vtis, kot bi drvela na vozu brez vzmeti po razriti poti. Zdaj sva šele vedela, zakaj sva tako dolgo časa vadila na vibracijskih mizah. Če ne bi bilo teh vaj, bi zdaj teže prenašala vse to... Za pordečenimi stekli iluminatorjev je ugasnila svetloba, ki je vzbujala v srcu tesnobo, prenehale so tudi obremenitve. Zemlja je bila povsem blizu

Katapultne naprave so delale brez napake in nad našima kabinama so se kot cvetovi odprla široka padala. Midva seveda nisva mogla videti drug drugega, ker nas je časovni presledek šestih minut ločil za več deset kilometrov. Toda že v zraku je vsakdo izmed naju že po barvi Zemlje vedel, da se spušča na določeno področje, nekoliko južno od rudarskega mesta Karagande.

Na Zemljo je prvi pristal Andrijan Nikolajev in takoj začel slačiti kozmično obleko. Kako prijetno se je nekoliko sprehoditi, zravnati hrbet in pretegniti telo, odrevenelo zaradi dolgega sedenja, vdahniti zdravilen zrak, ki diši po divjah travah. Prvi se mi je približal mlad človek iz sprejemne skupine, Kuznecov, nato pa zdravnik. Z medicinsko natančnostjo je, ne da bi karkoli vprašal, izmeril krvni pritisk in pulz. Z vseh strani so dirjali po stepi pastirji na konjih. Kazah, traktorist, ki je pridrvel na traktorju, je zgrabil Andrijana Nikolajeva in ga poljubil kot brata

V tem času se je deset kilometrov od tod prav tako s padalom spuščal na Zemljo pilot vesoljske ladje Vzhod IV. Tudi njega je pričakal zdravnik

— Kako je z Andrjušo, je vprašal kozmonavt. To so bile prve besede, ki jih je spregovoril na Zemlji

— Vse je v najlepšem redu!

S strokovnjaki sva takoj pregledala svoje ladje, ki so bile docela v redu. Z njima bi bilo mogoče odleteti znova v kozmos. Vzela sva ladijske dnevnike z vtisnjenim grbom Sovjetske zveze, polne beležk o vsem, kar sva doživela v vesolju, in pohitela do najbližje točke za zvezo. Komaj sva čakala, da bi Nikiti Sergejeviču Hruščovu po telefonu sporočila, da sva izpolnila nalogo, da je skupinski let uspešno končan, da je Vzhod III. 64-krat obletel Zemljo v 94 urah, Vzhod IV pa v 71 urah 48-krat.

In glejte, tudi ta dolgo pričakovani razgovor je za nama. Nikita Sergejevič je zelo pohvalno ocenil opravljeno delo, za vsakega izmed naju je imel očetovske besede, povedal nama je, kako je skrbel in kakšne trenutke je preživljal, ter da je sovjetsko ljudstvo ponosno na svoje kozmonavte in konstruktorje čudovitih kozmičnih ladij.

— Čakal vaju bom v Moskvi, je obljubil Nikita Sergejevič. Pričakal vaju bom skupaj s člani Prezidija Centralnega komiteja komunistične partije in vlade ter s predstavniki ljudstva.

To srečanje je bil najsrečnejši dan v najinem življenju.

(Konec)

Sovjetski kirurg na obisku v FLRJ

Beograd, 5. sept. (Tanjug). V Beograd je prispel ugledni sovjetski kirurg Jurij Ivanovič Marozov, sodelavec inštituta »Bakuljev« v Moskvi. Kirurg Marozov bo jutri na stolici za fiziologijo naravoslovne fakultete v Beogradu demonstriral medicinske aparate za šivanje krvnih žil. Razen Beograda bo sovjetski kirurg obiskal tudi kirurški kliniki v Novem Sadu in Zagrebu.

Predavanje o novih medicinskih aparatih je organiziralo zastopništvo tujih podjetij v Beooradu »Jugomontana«.

Prodaja živil za tuja denarna sredstva

BEOGRAD, 5. sept. (Tanjug). — Danes je začel veljati odlok zveznega državnega sekretariata za finančne zadeve, po katerem je mogoče po vlakih, ladjah in v letalih kot tudi na železniških postajah, rečnih in morskih pristaniščih ter letališčih prodajati živila, alkoholne in brezalkoholne pijače, tobak in tobačne proizvode za tuja denarna sredstva.

V odloku, ki je priobčen v zadnji številki Uradnega lista FLRJ, je rečeno, da morejo živila in pijače prodajati samo gospodarske organizacije, ki dobe za to pooblastilo od Narodne banke.

Podjetja, ki bodo prodajala omenjena živila in pijače, kot to določa odlok, morajo v enem dnevu iztržena denarna sredstva izročiti najbližji menjalnici ali podružnici Narodne banke najkasneje do naslednjega dne. Tehnična navodila za izvajanje tega odloka bo po potrebi dala Narodna banka.

PODJETJE »GEOISTRAŽIVANJA« SE UVELJAVLJA V TUJINI

ZAGREB, 5. sept. (Tanjug) Skupina dvajsetih strokovnjakov zagrebškega podjetja »Geoistraživanja« bo te dni v Pakistanu izvrtala vrtine za 160 vodnjakov, s katerimi naj bi zagotovili redno preskrbo z vodo v pustinskih predelih te države. Za izvedbo del, ki jih cenijo na približno milijon dolarjev, so iz reškega pristanišča poslali v Pakistan več kot 25 ton različne opreme in delov.

Nad 150 strokovnjakov tega podjetja sodeluje letos tudi pri drugih raziskovalnih in injekcijskih delih v puščavah Sirije, Iraka, ZAR in Gaze. Prav tako raziskujejo tudi rudna bogastva v Venezueli. Pomembna so tudi raziskovalna dela izvedencev tega podjetja pri reševanju nubijskih spomenikov in svetišč na meji med ZAR in Sudanom.

V podjetju »Geoistraživanja« posebej poudarjajo, kako pomembna so raziskovalna dela za gradnjo silosov, pristanišč in mostov v Siriji, kot tudi nadzorstvo nad gradnjo jezov v Derbendikhanu in Garafu v Iraku. Nič manj pomembna niso dela pri injiciranju asuanskega jezu v začetku letošnjega januarja. Vrednost vseh teh in drugih del v letošnjem letu cenijo na približno 10 milijonov dolarjev

Gaitskell odpotoval iz Varšave

Varšava, 5. sept. (Reuter). Britanski laburistični voditelj Hugh Gaitskell je odpotoval danes iz Varšave v London. Na Poljskem se je mudil pet dni.

V kinu nam kažejo

Čisto nebo

Končno smo ga pričakali, ta znameniti Čuhrajev film, o katerem so lani po svetu toliko pisali. Dobil je veliko nagrado moskovskega mednarodnega filmskega festivala. Nastal je po scenariju Danila Hrabrovickega — z mnogimi spremembami, ki jih je vnesel režiser Čuhraj. Mojstrsko ga je posnel Sergej Polujanov, izredno funkcionalno glasbo mu je napisal M. Ziv. V njem se izrazi vsa igralska svežina Nine Drobiševe in ustvarjalna igra Jevgenija Urbanskega.

»Čisto nebo« je za filmoma »Enainštirideseti« in »Balada o vojaku« nov dokaz Čuhrajeve poštene človeške družbene in umetniške angažiranosti. V »Čistem nebu« je odmev objektivnih, družbenih činiteljev ob srečanju gimnazijke Saše Ljvove s pilotom Astahovim in ves čas njune poznejše zveze doseže kulminacijo. Družbena realnost je postala, kot so že zapisali kritiki, sestavni del njune ljubezni, njene psihologije in morale.

Saša spozna Astahova pred drugo svetovno vojno. Med njo doživi z njim štiri srečne, enkratne dni. Potlej ju zagrne vojna tema: Saša izgubi očeta, gara v tovarni, pričakuje sina, dočaka objavo, da je Astahov padel in da je posmrtno odlikovan z zlato zvezdo heroja Sovjetske zveze. V resnici ga teško ranjenega, nezavestnega ujamejo Nemci, iz taborišča zbeži — in po vojni se vrne v Moskvo.

Scenarist Hrabrovicki je menda omejil vso zgodbo na prebitje zvočnega zidu, na ta veliki dogodek v življenju pilota — heroja Astahova. Tu se je vmešal Čuhraj: njegov Astahov mora potlej, ko je preživel vse vojne grozote, dočakati nečloveške odnose v družbi, kjer so vladale stalinske dogme. Pade v nemilost. Očitajo mu, da se je kot komunist pustil ujeti. Prepovedo mu polete. On brez neba, brez občutka svobodnega ravnanja ne more živeti. Opija se, dvomi vase.

»Čisto nebo« je film o pristnih človeških čustvih. Je film, ki izpoveduje pomembnost boja za prave človeške odnose. Stilno je sicer čistejši v prvem delu, v drugem pa je zato tematsko toliko bolj impulziven. V »Čistem nebu« je polno vznemirljivih prizorov. Tistega, ko čakajo žene na postaji na vojaški transport, da bi le za hip videle svoje može, brate, sinove — vlak pa oddrvi dalje, štejejo nekateri med prisore, vredne kvalitete posnetkov na stopnišču v »Križarki Potemkins«. Tudi trenutek, ko Astahov pokaže ženi vrnjeno odlikovanje, se vtisne v spomin. V njegovem resnem izrazu je vsa resnica.

Marina Golouh

JESENSKE MEGLE NA TRIGLAVU — Letošnja sezona vzponov na Triglav gre h koncu. Letos je obisk v naših planinah spet narasel: število ljubiteljev gora se je v primerjavi z lanskim letom povečalo za sto tisoč in naraslo na 800.000. Foto Vlastja

ZBOROVANJE SLAVISTOV NA BLEDU SE JE KONČALO

Začasen kompromis med bravci in bralci

BLED, 5. sept. Zborovanje slovenskih slavistov, ki je bilo tu od prvega septembra do danes, se je končalo z občnim zborom slavističnega društva Slovenije. Za predsednika novega upravnega odbora društva so izvolili dr. Dušana Pirjevca.

V petih dneh seminarskega dela so se zvrstili referati, ki so bodisi živo posegali na pereča področja slavistične vede, obravnavali probleme jezikovnega in literarnozgodovinskega pouka ali pa se dotikali zadev, ki so neurejene že od nekdaj ali pa se pojavljajo na novo v reformirani šoli.

Slovenska širša javnost se nedvomno najbolj zanima za razpravo o končnici -alec oziroma -avec, ki jo uvaja Slovenski pravopis 1962, se bolj pa za sklepe ali odločitve o tem. Zborovavci se niso imeli za pristojne, da izrečejo dokončno besedo o rabi te ali one oblike, čeprav se zadeva zapleta zlasti v zvezi z jezikovnim poukom. Dejali so, da spora ne gre dramatizirati, posebno ne v šoli; sestavili so posebno komisijo, ki bo poskusila najti strokoven in čimmanj boleč izhod iz sedanje zmede, ki smo ji priča. Kompromisna rešitev, ki so se odločili zanjo, je seveda samo začasna.

Poudariti je treba, da je na seminarju nekaj referatov iskalo obrise najnovejše podobe literarnega oziroma umetnostnega dogajanja pri nas. To vsekakor pomeni še odločnejši korak v premiku, ki naj napravi literarnozgodovinsko vedo sodobno, tako, da bo obenem z literaturo razkrivala tudi sedanji, ne pa le zgodovinski družbeni in človeški obraz. Tudi apeli po sodobnejšem pouku jezika temelje na utemeljenih vzrokih.

Med problemi, ki jih tu ne moremo omeniti vseh, je miselnost, ki si prizadeva zmanjšati literarnozgodovinski in jezikovni pouk na čimmanjši obseg; sem sodijo pravilniki, ki ne priznavajo teže slavistovemu delu na šoli; učbeniki, ki jih ni, ki se obetajo le od daleč ali pa sploh ne; s tem v zvezi je ponekod taka raven jezikovnega znanja, da povzroča resne skrbi Tudi filmska vzgoja je pereča zadeva.

Pomembno in razveseljivo je, da besede o takem ali drugačnem položaju materinščine in tistih, ki se poklicno ubadajo z njo in s tistimi, ki jo uporabljajo, niso več malodušni in zbegani posamični vzdihi, marveč zdaj govore o ten problemih organizirano. To je mogoče zato, ker Slavistično društvo deluje s podružnicami. V taki organizaciji centralni upravni odbor, ki ga je v minulem obdobju vodil profesor dr. Mirko Rupel, predvsem spodbuja in usklaja delo podružnic. Med podružnicami vse še niso zares zaživele, najbolj delavna pa je mariborska. S. K.

Obisk ameriškega znanstvenika

Beograd, 5. sept. (Tanjug.) Znani ameriški znanstvenik, pionir na področju kibernetike, profesor Norbert Viner iz Massachusettsa, ki se je udeležil prvega mednarodnega simpozija o protetiki v Opatiji (od 27. avgusta do 1. septembra), je ostal v naši državi kot gost zveznega sveta za znanstveno delo.

Med bivanjem v Beogradu je profesorja Norberta Vinerja sprejel predsednik odbora ZIS za znanstveno delo Milentije Popović in se zadržal z njim v živahnem prijateljskem pogovoru. Ugledni ameriški znanstvenik se je v Beogradu sestal tudi z vrsto naših znanstvenikov - matematikov, elektronikov in biologov, na fizikalnem inštitutu pa je predaval o svojem znanstvenem delu.

Danes je bil prof. Viner gost Zveze inženirjev in tehnikov Jugoslavije. Med razgovorom je pomembni ameriški znanstvenik izjavil, da ima Jugoslavija v mladem znanstvenem kadru velik up za prihodnost. »Nove razmere v vaši državi,« je dejal, »so nedvomno soliden temelj za veliko kvaliteto znanstvenega dela, kar je pokazal tudi nedavni simpozij v Opatiji.«

Profesor Norbert Viner je eden izmed najpomembnejših matematikov na svetu. Posvetil se je novi znanstveni veji — kibernetiki. S svojim nadaljnjim delom je vplival na razvoj več znanstvenih dosežkov. Njegova splošna teorija upravljanja se je že dokaj uveljavila v tehniki, kozmonavtiki, medicini in biologiji.

Na opatijskem simpoziju se je prof. Viner živahno zanimal za delo in razvoj kibernetskih raziskav pri nas kot tudi za sodelovanje z jugoslovanskimi znanstveniki pri nadaljnjih raziskavah.

Miting na Adi Ciganliji

Beograd, 5. sept. (Tanjug). Ob zaključku letošnje mladinske delovne akcije pri urejanju beograjskega rekreacijskega centra na otoku Ada Ciganlija, so priredili danes v mladinskem naselju »Bratstvo-enotnost« miting, na katerem je bilo tudi več kakor 600 mladincev zadnje izmene.

OKTOBRA SEJEM SODOBNE ELEKTRONIKE

Ljubljana, 5. okt. — Na Gospodarskem razstavišču bodo v soboto, 13. oktobra, odprli 9. mednarodni sejem elektronike, telekomunikacij, nuklearne tehnike in avtomacije, s posebnim poudarkom na vlogi avtomatizacije pri modernizaciji prometa. Sejem z enotnim naslovom Sodobna elektronika bo odprt do 21. oktobra.

Po dosedanjih prijavah sodijo, da bo na sejmu sodelovalo nad sto razstavljavcev iz 16 držav: Anglije, Avstrije, Belgije, Danske, Francije, Italije, Japonske, Madžarske, Nizozemske, DR Nemčije, Zvezne rep. Nemčije, Poljske, ZDA in Jugoslavije. Iz ZDA je rezerviralo vso halo B 40 različnih podjetij, kjer bodo razstavili najmodernejše dosežke elektronske tehnike. Dvajset domačih razstavljavcev, ki predstavljajo vso pomembnejšo in v zadnjem času združeno elektrotehniško industrijo Jugoslavije, bo prikazalo zlasti uporabo elektronskih naprav v industriji, prometu, kmetijstvu, zdravstvu in drugod. Poseben poudarek bodo domača podjetja posvetila uveljavljanju avtomatizacije v železniškem, cestnem, zračnem in pomorskem prometu.

Med sejmom bo elektrotehniška zveza Slovenije priredila tudi simpozij o avtomatizaciji v prometu. Za posvetovanje je v tujini veliko zanimanje N. L.

Avtobus jo je povozil

Maribor, 5. septembra. — Včeraj opoldne je 43-letna Alojzija Emeršič prečkala Glavni trg v Mariboru. Ko je opazila, da se ji bliža avtobus, je stekla nazaj. Pri tem ji je spodrsnilo in je padla pod zadnje levo kolo avtobusa Voznik avtobusa Ludvik Bedeković ni mogel pravočasno ustaviti, ker je imel pokvarjeno zavoro, zato je avtobus zapeljal Emeršičevi čez glavo, da je takoj podlegla.

TOVORNJAK PODRL DEKLICO

Koper, 5. septembra. Iz Rižane proti Kopru je včeraj zjutraj Franc Frank vozil tovornjak. Ker je vozil po skrajni desni strani ceste, je v vasi Čepke podrl 8-letno deklico Edo Kozlović, nato pa se je zaletel v kravo, ki jo je vodila neka ženska. Deklico so hudo poškodovano odpeljali v izolsko bolnišnico. Njeno stanje je kritično.

ZA KRMILOM JE ZADREMAL

Ljubljana, 5. sept. — Včeraj ponoči je s Trojan proti Ljubljani Drago Paravinja vozil tovornjak. Ker je za krmilom zadremal, je v Blagovici zavozil na njivo, se zaletel v drevo in se prevrnil. Paravinja se je laže poškodoval, njegov sopotnik Ciril Snoj pa huje. Na tovornjaku je za milijon dinarjev škode.

PODRL JE PEŠCA

Ljubljana, 5. septembra. — Na križišču Titove in Tolstojeve ulice je včeraj zjutraj motorist Avgust Vrbanc podrl pešca Bajra Harbaša. Nesreča se je pripetila zato, ker se je Harbaš na prehodu za pešce zmedel in skočil nazaj, pred motorno kolo. Hudo poškodovanega Harbaša so odpeljali na ljubljansko polikliniko.

NESREČA AVTOMOBILISTA

Ljubljana, 5. septembra. — Na križišču Tomačevske in Koželjeve ulice je včeraj popoldne Jože Cujec, ki je vozil tovornjak s prikolico, pri tesnem prehitevanju hudo poškodoval avtomobilista Janka Semrajca. Semrajc je na križišču ustavil avtomobil, ker je popravljal prtljago na strehi. Tovornjak, ki ga je prehiteval, ga je stisnil k avtomobilu ter mu prerezal mišice na levi roki.

TRAKTOR SE JE PREVRNIL

Ljubljana, 5. septembra. Sinoči se je pri Lavrici zaradi slabe ceste prevrnil traktor, ki ga je Janez Jevnikar vozil iz kamnoloma proti Selam. Materialne škode je za 100.000 dinarjev.

Trčila sta avtobus in motorni vlak

Skopje, 5. sept. (Tanjug). Danes nekaj po 8.30 uri sta se na železniškem prelazu pri kraju Prevalec, tri kilometre južno od Titovega Velesa, zaletela motorni vlak, ki vozi med Bitoljem in Skopjem, ter potniški avtobus titoveleškega Avtotransportnega podjetja. Od nekaj sto potnikov, kolikor jih je bilo v obeh vozilih, je bila takoj mrtva neka osemmesečna deklica, hudo pa je bilo poškodovanih več potnikov, med njimi tudi šofer avtobusa. Vse poškodovane so pripeljali v bolnišnice v Titovem Velesu in Skopju. V skopski bolnišnici sta v nezavesti 8-letna Ivanka Giorgijeva in 50-letni Toma Petrušev.

Priče pojasnjujejo, da se je nesreča pripetila zato, ker je bil železniški prelaz odprt, avtobus pa je privozil nanj s hitrostjo 70 km na uro.

NAJVEČJI OBJEKT NA AVTOCESTI — Pri vasi Mijatovac med Cuprijo in Svetozarevim gradijo čez Veliko Moravo 285 metrov dolg most iz prednapetega betona, ki bo največji objekt na vsej cesti Bratstva in enotnosti. Foto: Tanjug

SPREMEMBE V ROKOMETNEM PRVENSTVU LRS

Dve deljeni ligi

Ljubljana, 5. sept. — Nekaj dni pred začetkom tekmovanja rokometašev v republiški ligi, ki se začne v nedeljo, je IO Rokometne zveze Slovenije sinoči sprejel sklep, da bodo rokometaši v sezoni 1962-63 tekmovali v deljeni republiški ligi — vzhodni in zahodni. IO je upošteval glasovanje članov upravnega odbora, med katerimi je 19 članov glasovalo za deljeno ligo, 4 za enotno, 8 pa se jih je glasovanja vzdržalo, nato pa še enkrat pretresel oba predloga — enotno ali deljeno republiško ligo. Po temeljitem preudarku se je IO nazadnje odločil za deljeno republiško ligo.

Zahodno skupino bodo sestavljali: TVD Piran, TVD Tržič, TVD Šentvid, Slovan, TVD Krim, Mladost, Svoboda, Iskra, ŽSD Nova Gorica, Olimpija, Ajdovščina, vzhodno pa TVD Brežice, TVD Slovenjgradec, Branik, Rudar, TVD Beltinci, Kovinar, Partizan-Celulozar, Krmelj, Partizan-Rudar in ZRK Celje.

IO se je opredelil za deljeno ligo predvsem zaradi tega, ker daje s tem možnost za udeležbo v ligaškem tekmovanju vsem 14 ekipam, ki imajo ta čas pravico nastopanja v republiški ligi, vrh tega pa še vsem okrajnim prvakom. Če pa bi se bil IO odločil za enotno ligo, bi prizadel vsa moštva, ki so se ves čas borila v kvalifikacijah. Dva člana bi namreč morala izpasti, kajti liga s 14 klubi — kolikor jih ima ta čas pravico igranja v republiškem tekmovanju — bi se zavlekla v neprimeren čas, tja do srede decembra, ko je vreme za rokomet že docela neprikladno.

IO se je potemtakem zavzel za to, da ne bi oškodoval nobene ekipe in je hkrati mnenja, da je z deljeno ligo še ustregel tistim ekipam, ki si ze leta utirajo pot v republiško tekmovanje. Ker je deljena liga le začasna rešitev, zaobsega načrt za prihodnjo tekmovalno sezono enotno 10-člansko republiško ligo, za preostale ekipe skupaj z novimi okrajnimi prvaki pa medokrajne conske lige.

Dež v Forest Hillsu

New York, 5. sept. — Hudi nalivi so sinoči vnovič prekinili teniško tekmovanje v Forest Hillsu. Med vsemi favoriti je samo Avstralec Emerson do naliva premagal domačina Reisena 6:2, 11:9, 6:3. Izidi na ženskem turnirju: Bueno — Cat 6:4, 8:6, Hard — Lehane 6:4, 6:3, Price-Baling 6:3, 6:2, Sukmar — Arnold 6:1, 8:6, Smith — De Fina 6:0, 6:1.

Naši košarkarji povabljeni v ZDA

Beograd, 5. sept. Košarkarska zveza Jugoslavije je prejela iz San Francisca vabilo, da bi naša reprezentanca od 1. decembra do sredine marca gostovala v ZDA, kjer naj bi odigrala kakih 18 tekem z znanimi univerzitetnimi ekipami.

Novo na tujem

Bologna. — Prijateljska nogometna tekma: Bologna — Rapid (Dunaj) 6:1 (3:1).

Stockholm. Prijateljska nogometna tekma: reprezentanca stockholmskih klubov: Benfica 3:2.

MLADINSKO KOŠARKARSKO PRVENSTVO FLRJ

Pet moštev v boju za prvaka

Ljubljana, 5. sept. — Nocoj se je začelo mladinsko prvenstvo Jugoslavije v košarki. Za ta turnir so se prijavile ekipe Radničkega (Bgd), Zadra, Slobode (Tuzla), Partizana (Djevdjelija) in domače Olimpije.

Radnički : Zadar 93:87 (41:42)

V otvoritveni tekmi sta se pomerili dvanajstorici lanskega prvaka Radničkega in Zadra. Ekipa šampiona je le s težavo odpravila hitre Zadrčane, ki so se predstavili kot odlični strelci od daleč. Še posebej je ugajal mali Ortika (47), čeprav je zapravil več lepih priložnosti za dosego koša. Sodila sta Popovski (Mak) in Bolka (Slov).

Olimpija : Partizan 94:55 (47:29)

V drugi tekmi so se pognali v boj za točke mladi košarkarji Olimpije in zastopniki Makedonije. Domačini so bili ves čas v premoči in so kljub močnemu dežju zabeležili visok rezultat 94:55 (47:29). Sodila sta Franković (Hr) in Vojnović (BiH).

Jutri sta na sporedu naslednji tekmi: Sloboda : Partizan (ob 17. uri) in Radnički : Olimpija (ob 18.30).

Šahovski festival na Bledu

Bled, 5. sept. — Danes je bilo odigrano prvo kolo letošnjega šahovskega festivala. V prvi skupini so bili doseženi naslednji rezultati: Jugoslovansko rečno brodarstvo : Mladost 0:4, Novinar : Maribor 3.5:0.5 (Parma : Njegovan 1:0, Kržišnik : Malešič 1:0, Bajec : Žagar 1:0, Amherst : Musil remi), Titov Veles : Essen 3.5:0.5 (1), Jesenice : Ptuj 3:0 (1).

Jutri sta na sporedu II. in III. kolo. B. P.

EVROPSKI NOGOMETNI POKAL

»Beograd« : Chemie 2:0 (1:0)

Beograd, 5. sept. (Tanjug) — OFP Beograd je danes v prvem srečanju tekmovanja za evropski pokal premagal vzhodnonemško moštvo Chemie 2:0 (1:0).

Alliance Dudelange (Luksemburg) : Odense 1:1 (0:0)

Dunay : Köln 8:1 (5:0)

Glasgow Rangers : Sevilja 4:0 (2:0)

Friedrichstad : Vasas 1:4 (1:4)

Atletico (Madrid) : Fiorentina 3:0 2:0)

Austria : IFK Helsinki 5:3 (2:2)

Bangor (Wales) : Napoli 2:0 (1:0)

Linfield (Belfast) : Osbjerg (Danska) 1:2 (1:2)

Real (Madrid) : Anderlecht 3:3 (2:2)

PRIJATELJSKI NOGOMET

Petrolul (Ploesti) : »Novi Sad« 0:2 (0:1)